

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

G-PRIED

Georgia Primary Education Project
საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტი

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის
ხელმძღვანელობა

ფასილიტატორის გზამკვლევი

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

G-PRIED

Georgia Primary Education Project
საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტი

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ხელმძღვანელობა

ფასილიტატორის გზამკვლევი

თბილისი
2015

ამ მასალის მომზადება შესაძლებელი გახდა ამერიკელი ხალხის კეთილი ნებითა და აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მხარდაჭერით. მასალის შინაარსზე პასუხისმგებელი არის მისი შემდგენელი და იგი არ წარმოადგენს აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს ან აშშ მთავრობის აზრს. ეს მასალა მომზადდა აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს დაწყებითი განათლების პროექტის ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთან ერთად.

გილოცავთ! თქვენ შესაძლებლობა გაქვთ, მონაწილეობა მიიღოთ განათლების სისტემის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი და ინოვაციური პროგრამის განხორციელებაში. სკოლის დირექტორმა და მასწავლებლებმა გამოგიცხადეს ნდობა და მხარდაჭერა უხელმძღვანელოთ თქვენი კოლეგების პროფესიულ განვითარებას სკოლაში!

თქვენ, როგორც მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორს, საშუალება გაქვთ, საკუთარი წვლილი შეიტანოთ სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ინოვაციური პროგრამის დანერგვასა და განხორციელებაში. აღნიშნული ინოვაციის ეფექტურად განხორციელება, უპირველეს ყოვლისა, დამოკიდებულია თქვენს ენთუზიაზმზე, პროფესიონალიზმსა და მხარდაჭერაზე.

წინამდებარე გზამკვლევი დაგეხმარებათ სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროცესის ეფექტურად წარმართვაში.

გისურვებთ წარმატებებს!

სარჩევი

ნაწილი 1. შესავალი	3
თავი 1.1. USAID -ის საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტის (G-PriEd) მიმოხილვა	3
თავი 1.2. საერთაშორისო შეფასების შედეგები კითხვასა და მათემატიკაში	5
ნაწილი 2. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების მიმოხილვა	8
თავი 2.1. რას ნიშნავს ეფექტური პროფესიული განვითარება?	9
თავი 2.2. G-PriEd-ის პროფესიული განვითარების მოდელი: მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები	12
თავი 2.3. ფასილიტატორის, დირექტორისა და მასწავლებლის ფუნქციები	14
ნაწილი 3. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების აქტივობები	16
თავი 3.1. მონაცემთა ანალიზი	16
თავი 3.2. ერთობლივი გაკვეთილები	23
თავი 3.3. სასწავლო სიტუაციის ანალიზი	29
თავი 3.4. სამოდელო გაკვეთილები	32
თავი 3.5. გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება	35
ნაწილი 4. ფასილიტაციის უნარები და სტრატეგიები	38
თავი 4.1. ეფექტური ფასილიტატორის მახასიათებლები	38
თავი 4.2. ზრდასრულთა განათლების თავისებურებები	39
თავი 4.3. ფასილიტაციის ოთხი ფაზა	40
თავი 4.4. აქტიური მოსმენა	45
ცხრილი 9. აქტიური მოსმენის სტრატეგიები	46
თავი 4.5. შეკითხვების დასმა	47
თავი 4.6. დაკვირვება	49
თავი 4.7. მონაცემების შეგროვება	50
თავი 4.8. წესების შემუშავება	51
თავი 4.9. კონფლიქტებისა და დესტრუქციული ქცევის მართვა	53
თავი 4.10. შეხვედრების ეფექტურად წარმართვა	58
დანართები	60
დანართი 1. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობების გეგმის ფორმა	60
დანართი 2. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობების ანგარიშის ფორმა	61
დანართი 3. კითხვის სწავლება: გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა (I კლ.)	62
დანართი 4. კითხვის სწავლება: გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა (II -VI კლ.)	65
დანართი 5. მათემატიკის კონსტრუქტივისტულ-დიფერენცირებული სწავლება: დაკვირვების ფორმა (I -VI კლ.)	68
დანართი 6. კითხვის გაკვეთილის გეგმის შეფასების რუბრიკა	72
დანართი 7. რუბრიკა მათემატიკური საკითხების სწავლების გეგმის შეფასებისთვის	74
გამოყენებული ლიტერატურა	78

ნაწილი 1. შესავალი

თავი 1.1. USAID -ის საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტის (G-PriEd) მიმოხილვა

G-PriEd-ის მიზანი

საქართველოს დაწყებითი განათლების პროექტი (G-PriEd) აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მიერ დაფინანსებული 5-წლიანი პროგრამაა. მისი მიზანია საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მხარდაჭერა დაწყებით კლასების (I-VI) მოსწავლეების მიღწევების გაუმჯობესებაში კითხვასა და მათემატიკაში. G-PriEd-ი ასევე ხელს უწყობს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულ ცენტრს დაწყებითი კლასების მასწავლებლებისთვის ინოვაციური ტრენინგპროგრამისა და სკოლის ბაზაზე პროფესიული განვითარების დანერგვასა და განხორციელებაში.

თანამედროვე კვლევები ადასტურებს, რომ კვალიფიციური და საქმისადმი ერთგული მასწავლებელი ყველაზე მეტად განაპირობებს მოსწავლის აკადემიურ წარმატებას ... ამიტომაც, განათლების სისტემის გაუმჯობესება, უპირველეს ყოვლისა, მასწავლებელთა პროფესიონალიზმის - ამ მნიშვნელოვანი ფაქტორის - ამაღლებით უნდა მოხდეს.

მაიკლ ფულანი, პროფესორი
ემერიტუსი, ონტარიოს
განათლების ინსტიტუტი

G-PriEd-ის მიდგომები

ზემოთ აღნიშნული მიზნების მიღწევას G-PriEd-ი უზრუნველყოფს შემდეგ მიდგომებსა და პრინციპებზე დაფუძნებით:

- **მასწავლებელი არის გადაწყვეტილების მიმღები პირი.**
 - მასწავლებელი განსაზღვრავს მოსწავლეების სასწავლო მიზნებს;
 - მასწავლებელი წინასწარ მსჯელობს მოსწავლეთა შესაძლო სირთულეების შესახებ;
 - მასწავლებელი შეიმუშავებს და გამოიყენებს დიფერენცირების სტრატეგიებს, რათა თითოეულმა მოსწავლემ შეძლოს წინასწარ განსაზღვრული სასწავლო მიზნების მიღწევა.
- **ყველა მოსწავლეს შეუძლია სწავლა.**
 - მოსწავლეები სწავლას იწყებენ განსხვავებული აკადემიური მზაობით, საჭიროებებითა და ინტერესებით;
 - მოსწავლეთა მოსწრება განსხვავდება სხვადასხვა კომპეტენციისა და უნარის მიხედვით;
 - აღნიშნული განსხვავებების აღმოფხვრა შესაძლებელს

გახდის თითოეული მოსწავლის მიერ სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული სტანდარტის დაკმაყოფილებას.

- **მასწავლებლის დანიშნულებაა დაეხმაროს თითოეულ მოსწავლეს წარმატების მიღწევაში.**
 - საქართველოს მომავალი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ ისწავლება კითხვა და მათემატიკა თითოეულ საკლასო ოთახში დღეს;
 - ქვეყანა ვერ განვითარდება მხოლოდ ერთეული მოსწავლეების მაღალი აკადემიური მიღწევების პირობებში;
 - მასწავლებელი მაქსიმალურად ბევრ მოსწავლეს უნდა დაეხმაროს სასწავლო სტანდარტებით გათვალისწინებული შედეგების მიღწევაში.

G-PriEd-ის ძირითადი აქტივობები

კითხვასა და მათემატიკაში მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესების მიზნით, G-PriEd-ი მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს პროექტში ჩართულ სკოლებსა და მასწავლებლებს. კერძოდ, G-PriEd-ი განახორციელებს შემდეგ აქტივობებს:

- მასწავლებელთა ელექტრონული ტრენინგპროგრამა: დაწყებით კლასებში კითხვისა და მათემატიკის ინოვაციური სწავლება;
- ტრენინგის შემდგომი მხარდაჭერა: ვიზიტები სკოლებში და გაკვეთილზე დაკვირვება;
- სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება: მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები;
- ტრენინგპროგრამა მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების ფასილიტატორებისთვის: სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელმძღვანელობა;
- ტრენინგპროგრამა სკოლის დირექტორებისთვის: სასწავლო პროცესის ხელმძღვანელობა;
- სასწავლო მასალები, აღჭურვილობა და შეფასების რესურსები: დონეების მიხედვით საკითხავი საბავშვო წიგნები, დიაგნოსტიკური შეფასების ინსტრუმენტი, მათემატიკური მანიპულატივები, პოსტერები, აქტივობის ბარათები და სხვა.
- პროექტის რესურსპორტალი დირექტორებისთვის, ფასილიტატორებისთვის, მასწავლებლებისა და მშობლებისთვის.

თავი 1.2. საერთაშორისო შეფასების შედეგები კითხვასა და მათემატიკაში

კითხვისა და მათემატიკის უნარ-ჩვევების სათანადო განვითარება მოსწავლეთა აკადემიური წარმატების აუცილებელ წინაპირობას წარმოადგენს. 2006 წლიდან საქართველო მონაწილეობას იღებს სხვადასხვა საერთაშორისო შეფასებაში, მათ შორის, წიგნიერების საერთაშორისო კვლევასა (PIRLS) და მათემატიკისა და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისა და სწავლების საერთაშორისო კვლევაში (TIMSS). აღნიშნული კვლევების შედეგები ცხადყოფს, რომ საქართველოს სკოლებში აუცილებელია კითხვისა და მათემატიკის სწავლებისა და მოსწავლეთა სწავლის მიღწევების მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება.

ნებისმიერ სხვა უნართან შედარებით, კითხვის უნარი ყველაზე მეტად განაპირობებს სასკოლო პროგრამის წარმატებით ათვისებას. უფრო მეტიც, კითხვის უნარი განსაზღვრავს თითოეული პიროვნების ცხოვრების ტრაექტორიას, მის ეკონომიკურ კეთილდღეობას, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ეფექტური მონაწილეობისა და თანაცხოვრების შესაძლებლობას.

PIRLS 2011 Results in Reading. IEA. 2012

PIRLS-ი ზომავს 9-10 წლის მოზარდების კითხვის უნარებს. იგი მსოფლიოს მასშტაბით ტარდება 2001 წლიდან და მასში მონაწილეობას იღებს 40-ზე მეტი ქვეყანა. PIRLS-ი აფასებს მოსწავლეთა მიერ წაკითხულის გაგება-გააზრების უნარს შემდეგი ოთხი მიმართულებით:

- (1) ექსპლიციტურად მოცემული ინფორმაციის პოვნა;
- (2) უშუალო დასკვნების გამოტანა;
- (3) აზრებისა და ინფორმაციის ინტერპრეტაცია საკუთარ ცოდნასთან ინტეგრირების საფუძველზე;
- (4) ტექსტის ენის შეფასება და მხატვრული ხერხების გააზრება.

ცხრილი 1. საქართველოს შედეგები PIRLS-ში: ზოგადი მიმოხილვა

წელი	მონაწილე ქვეყნები	საქართველოს ადგილი	PIRLS-ის საშუალო ქულა	საქართველოს საშუალო ქულა	საქართველოს საშ. ქულა				
					მდებარეობა (მოსახლეობის რაოდენობა)			გოგო	ბიჭი
					ქალაქი >100,000	რაიონი 15,001-100,000	სოფელი <15,000		
2006	45	37	500	471	486	465	459	480	463
2011		34		488	508	491	470	499	477

ცხრილი 2. საქართველოს შედეგები PIRLS-ში: კითხვის მიზანი და გაგება-გააზრების პროცესები

წელი	კითხვის მიზანი		გაგება-გააზრების პროცესი	
	მხატვრული	საინფორმაციო	ინფორმაციის ამოცნობა და უშუალო დასკვნების გამოტანა	ინტერპრეტაცია, ინტეგრაცია, შეფასება
2006	476	465	478	461
2011	491	482	484	491

ცხრილი 3. საქართველოს მოსწავლეთა შედეგები კითხვასა და მათემატიკაში: მიღწევების საერთაშორისო დონეები, 2006/2007 და 2011 წლებში

მიღწევის საერთაშორისო დონე	ქულა	მოსწავლეების რაოდენობა (%)			
		კითხვა		მათემატიკა	
		2006	2011	2007	2011
უმაღლესი	625	1	2	1	2
მაღალი	550	15	21	10	12
საშუალო	475	50	60	35	41
დაბალი	400	82	86	67	72
მოსწავლეები დაბალ საფეხურს ქვემოთ (%)		18	14	33	28

საქართველომ PIRLS-ში მონაწილეობა 2006 და 2011 წლებში მიიღო. 2006 წლის შემდეგ მოსწავლეთა შედეგები გაუმჯობესდა, თუმცა საქართველოს საშუალო მაჩვენებელი მაინც ჩამორჩება PIRLS-ის საშუალო ქულას. სხვა მნიშვნელოვანი დასკვნებია:

- მოსწავლეებს უკეთესი შედეგები აქვთ მხატვრული ტექსტების გაგება-გააზრებაში საინფორმაციო ტექსტებთან შედარებით;
- გოგონები უკეთესად კითხულობენ, ვიდრე ბიჭები;
- 2006 წლის შემდეგ, მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა მოსწავლეთა ინტერპრეტაციის, ინტეგრაციისა და შეფასების უნარები, თუმცა ამ მიმართულებით მათი მიღწევები კვლავ ჩამორჩება PIRLS-ის საშუალო მაჩვენებელს;
- ქალაქის სკოლის მოსწავლეები უკეთესად კითხულობენ, ვიდრე სოფლის სკოლის მოსწავლეები;
- 2011 წელს კვლევაში მონაწილე მეოთხეკლასელების მხოლოდ 2 %-მა დაძლია შეფასების უმაღლესი საფეხური. შეფასებული მოსწავლეების 14 % კი აღმოჩნდა დაბალი საფეხურის ქვემოთ.

TIMSS-ი აფასებს IV და VIII კლასის მოსწავლეების მიღწევებს მათემატიკასა და საბუნებისმეტყველო საგნებში. იგი ტარდება 1995 წლიდან ოთხ წელიწადში ერთხელ. TIMSS-ი აფასებს მათემატიკურ უნარ-ჩვევებს შემდეგი ორი ძირითადი მიმართულებით:

- (1) შინაარსი: რიცხვები, გეომეტრიული ფიგურები და გაზომვები, მონაცემთა გამოსახვა;
- (2) კოგნიტური უნარები: ცოდნა, გამოყენება, მსჯელობა.

დღევანდელ რეალობაში მოსწავლეებს უფრო და უფრო მეტად სჭირდებათ საფუძვლიანი მათემატიკური და ტექნოლოგიური აზროვნება, რათა ნაყოფიერად წარმართონ საკუთარი ცხოვრება. სხვაგვარად მათ გაუჭირდებათ გახდნენ წარმატებული მოქალაქეები. მათემატიკა სჭირდებათ ყველაფერში, მათ შორის დღის სიახლეების გაგებისა თუ მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენების გააზრებისთვის.

TIMSS 2011 International Results in Mathematics,
IEA, 2012

ცხრილი 4. საქართველოს შედეგები TIMSS-ში (IV კლასი): ზოგადი მიმოხილვა

წელი	მონაწილე ქვეყნები	საქართველოს ადგილი	TIMSS-ის საშუალო ქულა	საქართველოს საშუალო ქულა	საქართველოს საშ. ქულა				
					მდებარეობა (მოსახლეობის რაოდენობა)			გოგო	ბიჭი
					ქალაქი >100,000	რაიონი 15,001-100,000	სოფელი <15,000		
2007	43	37	500	438				440	437
2011	50	40		450	472	449	432	454	447

ცხრილი 5. საქართველოს შედეგები TIMSS-ში (IV კლასი): შინაარსი და კოგნიტური აზროვნება

წელი	შინაარსი			კოგნიტური უნარები		
	რიცხვები	გეომეტრიული ფიგურები და გაზომვები	მონაცემთა გამოსახვა	ცოდნა	გამოყენება	მსჯელობა
2007	470	395	390	445	430	433
2011	473	411	433	449	447	450

საქართველომ ორჯერ მიიღო მონაწილეობა TIMSS-ის საერთაშორისო შეფასებაში, 2007 და 2011 წლებში. მეოთხეკლასელებმა შეძლეს მათემატიკაში შედეგების გაუმჯობესება, თუმცა მათი საშუალო ქულა კვლავ ჩამორჩება TIMSS-ის საშუალო მაჩვენებელს. სხვა მნიშვნელოვანი დასკვნებია:

- შინაარსის თვალსაზრისით, გეომეტრიულ ფიგურებსა და მონაცემთა გამოსახვასთან შედარებით, მოსწავლეებმა უკეთესი შედეგები აჩვენეს რიცხვების მიმართულებაში;
- 2011 წლის შედეგების მიხედვით, მოსწავლეებმა თანაბარი შედეგები აჩვენეს სამივე კოგნიტურ უნარში: ცოდნა, გამოყენება, მსჯელობა;
- გოგონებს, ბიჭებთან შედარებით, უკეთესი მიღწევები აქვთ მათემატიკაში;
- სხვა უნარებთან შედარებით, 2006 წლის შემდეგ საკმაოდ გაუმჯობესდა მოსწავლეთა მიღწევები მსჯელობაში, თუმცა იგი კვლავ ჩამორჩება TIMSS-ის საშუალო მაჩვენებელს;
- ქალაქის სკოლის მოსწავლეებს უკეთესი მიღწევები აქვთ მათემატიკაში, ვიდრე სოფლის სკოლის მოსწავლეებს;
- 2011 წლის კვლევის შედეგების მიხედვით, მეოთხეკლასელების მხოლოდ 2 %-მა დაძლია შეფასების უმაღლესი საფეხური. მოსწავლეების 28 % აღმოჩნდა დაბალი საფეხურის ქვემოთ.

კითხვისა და მათემატიკის საერთაშორისო შეფასების შედეგად გამოიკვეთა ფაქტორები, რომლებიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსწავლეთა მიღწევებზე კითხვასა და მათემატიკაში:

- **ოჯახი და მშობელთა ჩართულობა მოსწავლის სწავლის პროცესში:** ოჯახი მნიშვნელოვნად განაპირობებს მოსწავლის წარმატებას როგორც კითხვის, ასევე მათემატიკის მიმართულებით. უკეთესი შედეგები აჩვენეს იმ მოსწავლეებმა, რომელთა მშობლებსაც უყვართ კითხვა, შვილებთან ერთად ჩართულნი არიან კითხვისა და მათემატიკის აქტივობებში და აქვთ სწავლისთვის საჭირო რესურსები.
- **სასკოლო რესურსები კითხვისა და მათემატიკის სწავლებისთვის:** კითხვასა და მათემატიკაში უკეთესი შედეგები აჩვენეს მოსწავლეებმა, რომელთა სკოლებსაც აქვთ სათანადო სამუშაო გარემო და აღჭურვილობა, ასევე მრავალფეროვანი რესურსები

კითხვისა და მათემატიკის სწავლებისთვის, როგორებიცაა: წიგნები, კომპიუტერები, თვალსაჩინოებები, მანიპულატივები და სხვა.

- **სკოლის კლიმატი:** მაღალი მიღწევების მქონე მოსწავლეები უმეტესად დადიან სკოლებში, რომლებისთვისაც აკადემიური წარმატება უმთავრეს საზრუნავს წარმოადგენს, რომლებსაც აქვთ მაღალი მოლოდინები და სასწავლო მიზნები საკუთარი მოსწავლეებისთვის, ჰყავთ ეფექტური მასწავლებლები და უზრუნველყოფენ მშობლებთან აქტიურ და ნაყოფიერ თანამშრომლობას. მოსწავლეებს, რომელთა სკოლებშიც მოუწესრიგებელი სასწავლო გარემო იყო და შეიმჩნეოდა ბულინგის შემთხვევები, საგრძნობად დაბალი მიღწევები ჰქონდათ, ვიდრე იმ მეოთხეკლასელებს, რომლებიც მოწესრიგებულ და უსაფრთხო სკოლებში სწავლობდნენ.
- **მასწავლებელთა მომზადება:** შედარებით მაღალი შედეგები აჩვენებს იმ მოსწავლეებმა, რომელთა მასწავლებლებსაც აქვთ უმაღლესი განათლება და მომზადება შესაბამის საგანში. ასევე, წარმატებისათვის მნიშვნელოვან ფაქტორად გამოიკვეთა მასწავლებელთა გამოცდილება და საკუთარი პროფესიითა და კარიერით კმაყოფილება.
- **სწავლება:** მაღალი შედეგები აჩვენებს მოსწავლეებმა, რომელთა მასწავლებლებიც საინტერესოდ წარმართავენ სასწავლო პროცესს და იყენებენ მრავალფეროვან სასწავლო რესურსებს. ასევე მნიშვნელოვან ფაქტორად გამოიკვეთა კითხვისა და მათემატიკის სწავლისადმი პოზიტიური დამოკიდებულება და საკლასო ოთახებში მასწავლებელთა თანამშრომლობა სწავლების გაუმჯობესების მიზნით.

ნაწილი 2. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების მიმოხილვა

თავი 2.1. რას ნიშნავს ეფექტური პროფესიული განვითარება?

განათლების სფეროში ჩატარებული კვლევების თანახმად, მასწავლებლების პროფესიული განვითარებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს განათლების ხარისხისა და მოსწავლეების სწავლის შედეგების გაუმჯობესებისთვის:

- მოსწავლეების მიღწევებზე ყველაზე დიდ გავლენას ახდენს მასწავლებლის მიერ საკლასო ოთახში განხორციელებული სწავლების პროცესი. ამიტომ, მნიშვნელოვანია, რომ მასწავლებლებს მიეცეთ ცოდნისა და უნარების გაუმჯობესების მრავალფეროვანი შესაძლებლობები. პროფესიული მხარდაჭერა მათ დაეხმარება საკუთარი პოტენციალის სრულფასოვნად რეალიზებაში;
- პროფესიული განვითარების ტრადიციული მოდელები, როგორებიცაა: ერთდღიანი ტრენინგები და სემინარები, ექსპერტის მოწვევა და სხვა, არ არის საკმარისი სწავლების პროცესში ინოვაციური ცვლილებების განხორციელებისთვის;
- სწავლებასა და საკლასო ოთახებში რეალური ცვლილებების განხორციელება შესაძლებელია მასწავლებელთა უწყვეტი პროფესიული განვითარების პროგრამებში მონაწილეობით, რომელიც მჭიდროდ არის დაკავშირებული მასწავლებლების ყოველდღიურ საქმიანობასთან სკოლაში (Knight, 2007).

რაც უფრო ახლოა პროფესიული განვითარება მასწავლებლის ყოველდღიურ საქმიანობასთან და მის საკლასო ოთახთან, მით უფრო ეფექტურია იგი.

მაიკლ ფულანი,
პროფესორი ემერიტუსი, ონტარიოს
განათლების ინსტიტუტი

როგორც ცხრილშია ნაჩვენები, განსაკუთრებული ეფექტურობით გამოირჩევა სკოლის ბაზაზე პროფესიული განვითარების მოდელები. მასში ჩართული მასწავლებლების 95 % მზად არის, ახალშემენილი უნარები და კომპეტენციები ეფექტურად გამოიყენოს საკლასო ოთახში. როდესაც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება მოიცავს მხოლოდ მოწვეული

ექსპერტების მიერ განათლების თეორიების მიმოხილვას, მონაწილეების მხოლოდ 5% იძენს გარკვეულ კომპეტენციას, თუმცა თითქმის ვერაზინ ახერხებს ამ ფორმით მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში გადატანას. შედარებით ეფექტურია ტრენინგების დროს მოდელირებისა და მართული პრაქტიკის სტრატეგიების გამოყენება. თუმცა, მათი პრაქტიკული შედეგი შეზღუდულია და საჭიროებს უწყვეტ და სკოლის ბაზაზე არსებული თანმიმდევრული პროფესიული განვითარების აქტივობების განხორციელებას.

ცხრილი 6 . პროფესიული განვითარების შედეგები		
პროფესიული განვითარების ფორმა	მონაწილეების რაოდენობა, რომლებიც იძენენ ცოდნას (%)	მონაწილეების რაოდენობა, რომლებიც პრაქტიკაში იყენებენ შეძენილ ცოდნასა და უნარებს (%)
თეორია (ტრენერი ფორმალურ გარემოში თეორიულ ცოდნას აწვდის აუდიტორიას)	5%	0%
დემონსტრირება/მოდელირება	20%	0%
მართული პრაქტიკა	60%	5%
სკოლის ბაზაზე პროფესიული განვითარების აქტივობები	95%	95%
წყარო: Joyce & Showers (2002). Student Achievement through staff development (3 rd edition). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.		

ექსპერტები გამოყოფენ რამდენიმე მიზეზს, რის გამოც ერთჯერადი თუ ეპიზოდური პროფესიული განვითარების აქტივობები არ არის საკმარისი სწავლების პროცესში ეფექტური ცვლილებების განხორციელებისთვის:

- მასწავლებლები დაკავებული არიან ყოველდღიური რუტინით: ისინი ატარებენ გაკვეთილებს, აფასებენ მოსწავლეების ნამუშევრებს, ხვდებიან მშობლებს და ა.შ. ამიტომ, ძალიან მოტივირებულ მასწავლებლებსაც კი მცირე დრო რჩებათ ტრენინგზე შეძენილი ახალი იდეებისა და უნარების პრაქტიკაში გამოყენებისთვის;
- ძალიან ხშირად ტრენინგპროგრამა სრულდება ტრენინგის ოთახში და იგი არ ითვალისწინებს მასწავლებლების ტრენინგის შემდგომ მხარდაჭერას;
- სწავლებაში ცვლილებების შეტანა ერთ ან ორ დღეში შეუძლებელია. იგი საჭიროებს ცვლილებებს მასწავლებლის ქცევაში. ძალიან მოტივირებული და ინოვაციებისადმი ორიენტირებული მასწავლებლების შემთხვევაშიც კი სურვილი და ენთუზიაზმი საკმარისი არ არის. სწავლების პრაქტიკაში ცვლილება მოითხოვს დროს და უწყვეტ პროფესიულ მხარდაჭერას (Knight, 2007).

განათლების სპეციალისტები გამოყოფენ ეფექტური პროფესიული განვითარების მახასიათებლებს:

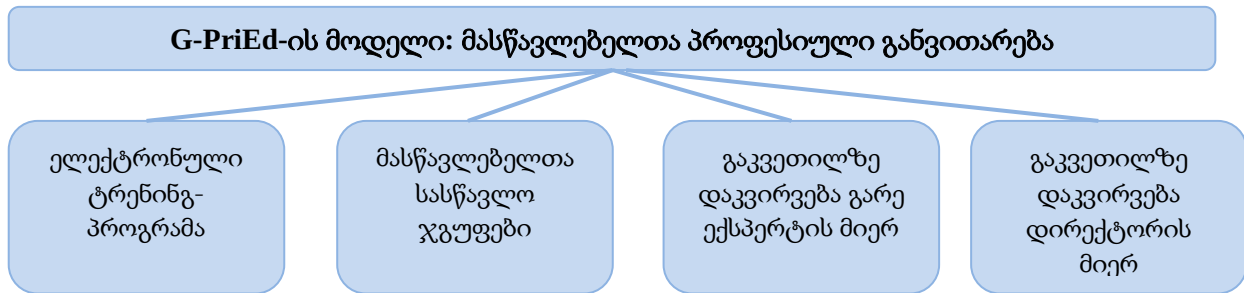
- ეფექტური პროფესიული განვითარების ამოსავალ წერტილს წარმოადგენს მოსწავლის სასწავლო მიზნები: რა უნდა ვისწავლო, რისი გაკეთება უნდა შევძლო იმისთვის, რომ ჩემს მოსწავლეებს ჰქონდეთ მაღალი აკადემიური მიღწევები;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება უწყვეტი პროცესია და ეფუძნება მოსწავლეებისა და მასწავლებლების ცვალებად საჭიროებებს. ამიტომაც იგი მთელი აკადემიური წლის განმავლობაში მიმდინარეობს და მოიცავს მრავალფეროვან აქტივობებს;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება ფოკუსირებულია კონკრეტული საგნის შინაარსსა და სწავლისა და სწავლების მეთოდოლოგიაზე;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება მჭიდროდ არის დაკავშირებული მასწავლებლის ყოველდღიურ საქმიანობასთან საკლასო ოთახში. ცნობილი ექსპერტის მოსმენა ძალიან სასარგებლოა, თუმცა იშვიათად არის საკმარისი იმისთვის, რომ მოტივირებულმა

მასწავლებელმა ცვლილებები განახორციელოს საკლასო ოთახში. მასწავლებელს სჭირდება გაცილებით მეტი, ვიდრე მოსმენა. მოსმენა მხოლოდ დასაწყისია. მასთან ერთად მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს ახალი სტრატეგიებისა და მეთოდების კლასში დანერგვის მრავალფეროვანი შესაძლებლობები;

- ეფექტური პროფესიული განვითარების შედეგები აისახება საკლასო ოთახებში. პროფესიული განვითარების აქტივობებში მონაწილეობის შემდეგ მასწავლებლები ბრუნდებიან საკლასო ოთახებში, რათა (ა) მოსინჯონ ახალი სტრატეგიები და მეთოდები; (ბ) მოსწავლეებისგან მიიღონ უკუკავშირი ახალ მეთოდებზე; (გ) შეაგროვონ და გაანალიზონ შესაბამისი მონაცემები; (დ) ცვლილებები შეიტანონ პრაქტიკაში;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება გულისხმობს მონაცემების შეგროვებასა და ანალიზს. მონაცემები ეხმარება მასწავლებლებს განსაზღვრონ პროფესიული განვითარების საჭიროებები. პროფესიული განვითარების ეტაპზე მონაცემები საშუალებას იძლევა მონიტორინგი გაუწიონ საკლასო ოთახებში მიმდინარე პროცესებს. დაბოლოს, მონაცემების საშუალებით მასწავლებლები აფასებენ სწავლების ეფექტურობას და გეგმავენ მომდევნო ნაბიჯებს;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება ეფუძნება მასწავლებლის, როგორც კვალიფიციური და გამოცდილი პროფესიონალის, აღიარებას. ცნობილ ექსპერტებთან პროფესიული ურთიერთობა ყოველთვის სასარგებლოა, თუმცა არანაკლებ ნაყოფიერია მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობა პროფესიული განვითარების მიზნით. ნებისმიერ სკოლაში მოიძებნება მასწავლებელი, რომელიც შეძლებს პროფესიული განვითარების პროცესის ხელმძღვანელობას;
- ეფექტური პროფესიული განვითარების უმთავრესი პრინციპია თანამშრომლობა. მასწავლებლები ერთმანეთისგან სწავლობენ. ისინი ეხმარებიან ერთმანეთს მიზნების დასახვასა და მათ მიღწევაში;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება ფოკუსირებულია როგორც სწავლის, ასევე სწავლების ეფექტურობაზე;
- ეფექტური პროფესიული განვითარება ითვალისწინებს მასწავლებლების მონაწილეობას მრავალფეროვან და საინტერესო აქტივობებში (Bean, 2010; Easton, 2008).

თავი 2.2. G-PriEd-ის პროფესიული განვითარების მოდელი: მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები

G-PriEd-ის მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების მოდელი ეფუძნება ეფექტური პროფესიული განვითარების პრინციპებს და ოთხი ძირითადი ნაწილისგან შედგება: ელექტრონული ტრენინგ-პროგრამა, მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების აქტივობები, გაკვეთილზე დაკვირვება გარე ექსპერტების მიერ და გაკვეთილზე დაკვირვება სკოლის დირექტორის მიერ.

სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისა და აქტიური ურთიერთსწავლების ხელშეწყობის მიზნით, G-PriEd-ი ეხმარება სკოლებს მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების შექმნაში. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები ითვალისწინებს სკოლებში დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ისეთი საგნობრივი გუნდების შექმნას, რომელთა წევრებს ექნებათ საერთო, გაზიარებული ხედვა, მიზნები და ეფექტურად ითანამშრომლებენ ამ მიზნების მისაღწევად.

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები ითვალისწინებს პედაგოგების ჩართვას სხვადასხვა აქტივობაში:

- (1) მონაცემთა ანალიზი.** მონაცემთა ანალიზის შეხვედრის დროს მასწავლებლები ერთად აანალიზებენ დიაგნოსტიკური და სხვა სახის შეფასებების შედეგებს, განიხილავენ სწავლების პროცესს აღნიშნულ შედეგებთან მიმართებით და გეგმავენ მათი გაუმჯობესების გზებსა და სტრატეგიებს.
- (2) ერთობლივი გაკვეთილები.** ერთობლივი გაკვეთილები შესაძლებლობას აძლევს მასწავლებლებს კოლეგებთან ერთად დაგეგმონ სწავლების სტრატეგიები, გამოიყენონ საკლასო ოთახში და შეაფასონ მისი ეფექტურობა კონკრეტულ კლასთან და მოსწავლეებთან მიმართებით. ერთობლივი გაკვეთილების აქტივობა რამდენიმე ეტაპს მოიცავს: დაგეგმვა, სწავლება-დაკვირვება და რეფლექსია.
- (3) სასწავლო სიტუაციის ანალიზი.** სასწავლო სიტუაციის ანალიზი მასწავლებლებს შესაძლებლობას აძლევს, კოლეგებთან ერთად განიხილონ სხვადასხვა რეალური საკლასო სიტუაცია, მასწავლებლებისა და მოსწავლეების წინაშე არსებული ტიპური სირთულეები და იმსჯელონ მათი მოგვარების გზებზე.
- (4) სამოდელო გაკვეთილები.** სამოდელო გაკვეთილის სესიებში მონაწილეობა მასწავლებლებს შესაძლებლობას აძლევს ნახონ/უყურონ ეფექტურად დაგეგმილ და ჩატარებულ გაკვეთილს (ვიდეო გაკვეთილი, ფასილიტატორის ან მასწავლებლის მიერ ჩატარებული გაკვეთილი). სამოდელო გაკვეთილს მასწავლებლები აკვირდებიან

წინასწარ მომზადებული დაკვირვების ფორმის მიხედვით. შემდეგ ანალიზებენ და განიხილავენ მას.

- (5) **გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება.** გამოცდილების გაზიარების მიზნით, მასწავლებლები ერთმანეთს ესწრებიან გაკვეთილზე და აკვირდებიან სწავლების სხვადასხვა სტრატეგიის გამოყენებას პრაქტიკაში. გაკვეთილზე დასწრებამდე მასწავლებელი კოლეგას უზიარებს მოკლე ინფორმაციას გაკვეთილის შესახებ. დაკვირვების შემდეგ ისინი ხვდებიან ერთმანეთს და უზიარებენ საკუთარ მოსაზრებებს გაკვეთილის შესახებ.

აღნიშნული აქტივობები ჩატარდება აკადემიური წლის განმავლობაში, მინიმუმ თვეში ერთხელ. მოსწავლეთა და მასწავლებელთა საჭიროებებიდან გამომდინარე, ფასილიტატორები განსაზღვრავენ თითოეული აქტივობის ჩატარების სიხშირეს და შეიმუშავენ სასწავლო ჯგუფების საქმიანობის გეგმას.

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფებს ხელმძღვანელობს ფასილიტატორი, რომელიც უზრუნველყოფს პროფესიული განვითარების აქტივობების რეგულარულად, კონსტრუქციულად და ნაყოფიერად ჩატარებას.

თავი 2.3. ფასილიტატორის, დირექტორისა და მასწავლებლის ფუნქციები

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების წარმატებული ფუნქციონირებისათვის საჭიროა მასში ჩართული ყველა მხარის (ფასილიტატორის, მასწავლებლებისა და დირექტორის) მიერ საკუთარი როლის სრულფასოვნად შესრულება.

ფასილიტატორის ფუნქციები

ფასილიტატორის უმთავრეს ფუნქციას წარმოადგენს მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობის ხელშეწყობა და პოზიტიური სამუშაო გარემოს შექმნა. მან უნდა უზრუნველყოს ზემოთ ჩამოთვლილი აქტივობების დაგეგმვა და განხორციელება, კერძოდ:

- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის სამუშაო გეგმის შემუშავება (აქტივობების ტიპები, თარიღები, მონაწილე მასწავლებლები);
- აქტივობების დაგეგმვა და საჭირო რესურსების მომზადება (მონაწილეთა ინფორმირება, ოთახის, ტექნიკური აღჭურვილობის, პროფესიული განვითარების რესურსებისა და საკანცელარიო მასალის მომზადება და სხვა);
- შეხვედრის წარმართვა კონკრეტული აქტივობის ფორმატის მიხედვით;
- აქტივობის ანგარიშის (ოქმის) მომზადება და ელექტრონული აღრიცხვა;
- ჯგუფის მუშაობის წლიური ანგარიშის მომზადება;
- პროექტის ტრენერებთან თანამშრომლობა სასკოლო ვიზიტის დროს;
- სასწავლო ჯგუფების აქტივობების წარმართვის მიზნით, სკოლის ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობა (მაგ.: გაკვეთილების ცხრილის შეცვლა ან მასწავლებლის შეცვლა გაკვეთილზე ურთიერთდასწრების დროს);
- პროექტთან კომუნიკაცია facebook-ისა და ელექტრონული ფოსტის საშუალებით;
- პროექტიდან მიღებული ინფორმაციის მასწავლებლებისთვის გაზიარება.

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორის ფუნქციას არ წარმოადგენს:

- მასწავლებლების შეფასება და საკადრო ან მსგავსი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობა;
- სხვა მასწავლებლის სამუშაოს შესრულება (გაკვეთილის ჩატარება, მოსწავლეებთან ინდივიდუალური მუშაობა, მოსწავლეთა შედეგების ანალიზი, ნამუშევრების შეფასება და ა.შ.).

სკოლის დირექტორის ფუნქციები

სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების წარმატებული ფუნქციონირება მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული სკოლის დირექტორის მიერ აღნიშნული პროცესის

მხარდაჭერაზე. მათ შეუძლიათ ხელი შეუწყონ მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების ეფექტურად მუშაობას შემდეგი ფუნქციების განხორციელებით:

- კვალიფიციური და მოტივირებული მასწავლებლების შერჩევა ფასილიტატორის პოზიციაზე;
- სასწავლო ჯგუფებში მასწავლებლების ჩართულობის შესახებ მაღალი მოლოდინების დასახვა და კოლეგებისთვის გაზიარება;
- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორთან მჭიდრო თანამშრომლობა და მისი მხარდაჭერა სხვადასხვა აქტივობის დაგეგმვისა და განხორციელების დროს;
- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების მუშაობისთვის სათანადო სამუშაო გარემოს შექმნა;
- სასწავლო ჯგუფებში მასწავლებელთა მონაწილეობის მონიტორინგი და წახალისება.

მასწავლებლის ფუნქციები

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების მუშაობა, უპირველეს ყოვლისა, დამოკიდებულია მასწავლებელთა ჩართულობასა და მონაწილეობაზე. მნიშვნელოვანია, მასწავლებლებს ესმოდეთ უწყვეტი და სკოლის ბაზაზე პროფესიული განვითარების მნიშვნელობა და აღნიშნული შესაძლებლობა გამოიყენონ კოლეგებთან პროფესიული განხილვების, გამოცდილების გაზიარებისა და სწავლების გაუმჯობესების მიზნით. სასწავლო ჯგუფებში ჩართულობის თვალსაზრისით, მასწავლებლების ფუნქციებია:

- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის სამუშაო გეგმისა და აქტივობების დაგეგმვაში მონაწილეობის მიღება;
- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობებში მონაწილეობის მიღება;
- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფში მონაწილეობისათვის საჭირო ინფორმაციის შეგროვება და მომზადება;
- მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფში მონაწილეობის შედეგად მიღებული ახალი ცოდნის, უნარებისა და იდეების სასწავლო პროცესში გამოყენება და დანერგვა.

ნაწილი 3. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობები

თავი 3.1. მონაცემთა ანალიზი

რა არის მონაცემთა ანალიზი?

მონაცემთა ანალიზი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ერთ-ერთ ყველაზე ეფექტურ ფორმას წარმოადგენს. იგი ითვალისწინებს მასწავლებელთა გუნდის მიერ დიაგნოსტიკური და სხვა სახის განმავითარებელი შეფასებების მონაცემთა შესწავლასა და გაანალიზებას. პედაგოგები განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ მოსწავლის სწავლის პროცესსა და შედეგებს. ისინი გამოყოფენ იმ საკითხებსა და უნარებს, რომლებშიც მოსწავლეებს არ აქვთ საკმარისად მაღალი მოსწრება და ურთიერთთანამშრომლობით შეიმუშავენ მათი გაუმჯობესების სტრატეგიებს.

მონაცემთა ანალიზის შეხვედრები ტარდება გარკვეული სიხშირით, წინასწარ შემუშავებული განრიგისა და დღის წესრიგის მიხედვით. მასწავლებლები უმეტესად განიხილავენ საკუთარ ან პარალელურ კლასებში ჩატარებული შეფასებების შედეგებს და ეხმარებიან ერთმანეთს მიღებული მონაცემების გაანალიზებასა და სწავლების დაგეგმვაში.

რატომ არის მონაცემთა ანალიზი მნიშვნელოვანი?

მონაცემები შესაძლებლობას იძლევა შეფასდეს, რამდენად ეფექტურად მიმდინარეობს სწავლა-სწავლება და კონკრეტულად რისი გაუმჯობესებაა საჭირო აღნიშნულ პროცესში. მთავარი ის კი არაა, ატარებენ თუ არა შეფასებებსა და ტესტირებებს მასწავლებლები, არამედ ის, თუ რაში და როგორ იყენებენ ისინი მოპოვებულ მონაცემებს. სხვადასხვა კვლევა აჩვენებს, რომ მოსწავლეთა შედეგების საგრძნობლად გაუმჯობესება შემდეგს სკოლებმა, რომლებიც რეგულარულად და ხშირად აფასებენ მოსწავლეებს და მიღებულ ინფორმაციას იყენებენ სწავლების გაუმჯობესების მიზნით.

მონაცემთა ანალიზი საშუალებას აძლევს მასწავლებლებსა და სკოლის ადმინისტრაციას შეფასების შედეგები გამოიყენონ იმისთვის, რისთვისაც ისინი გროვდება – სწავლების გაუმჯობესებისთვის.

დუგლას რევესი,
ხელმძღვანელობისა და სწავლის ცენტრის
დამფუძნებელი

მონაცემთა ანალიზი: ძირითადი ფაზები

მონაცემთა ანალიზის პროცესი ხუთი ძირითადი ფაზისგან შედგება. აღნიშნული ეტაპები შესაძლებლობას იძლევა, რომ მონაცემთა ანალიზი თანმიმდევრულად და სრულყოფილად წარიმართოს.

კოლეგებისთვის მონაცემების წარდგენა შეუძლიათ პარალელური კლასების მასწავლებლებს, რომლებსაც ერთი და იმავე ასაკის მოსწავლეებთან ჩატარებული აქვთ ერთი და იმავე ტიპის შეფასება და სურთ, ერთობლივად გაანალიზონ მონაცემები. მონაცემთა ანალიზის პროცესის ხუთივე ფაზა არანაკლები წარმატებით შეიძლება წარიმართოს შედარებით მცირე ზომის სკოლებში, სადაც თითოეული ასაკობრივი ჯგუფისთვის მხოლოდ ერთი კლასია. ამ

შემთხვევაში, ერთი მასწავლებელი კოლეგებს უზიარებს საკუთარ კლასში ჩატარებული შეფასების შედეგებს და მათთან თანამშრომლობით გეგმავს სწავლებისა და მოსწავლეთა მიღწევების გაუმჯობესებისთვის საჭირო სტრატეგიებს.

I ფაზა მონაცემების შეგროვება და დამუშავება	• მასწავლებლები ამოწმებენ მოსწავლეების ცოდნასა და უნარებს სხვადასხვა სახის შეფასების გამოყენებით. შემდეგ აფასებენ მოსწავლეების ტესტებსა და ნამუშევრებს; • მასწავლებლები ადგენენ კონკრეტულ კომპეტენციაში/კომპეტენციებში მიღწევის დამაკმაყოფილებელ დონეს: მინიმუმ რა უნდა იცოდნენ და რისი გაკეთება უნდა შეძლონ მოსწავლეებმა. • მასწავლებლები ემზადებიან მონაცემთა ანალიზის შეხვედრისთვის. ისინი ამუშავებენ მონაცემებს (მაგ., მოსწავლეთა განაწილება მიღწევის დონეების მიხედვით), აგროვებენ ინფორმაციას იმ მოსწავლეების შესახებ, რომლებსაც განსაკუთრებულად მაღალი ან დაბალი შედეგები ჰქონდათ, აწესრიგებენ მოსწავლეების ნამუშევრებს და ა.შ.; • მასწავლებლები ფასილიტატორს უგზავნიან შეხვედრისთვის საჭირო ინფორმაციას.
II ფაზა ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი	• შეხვედრაზე მასწავლებელი კოლეგებს წარუდგენს შეჯამებულ ინფორმაციასა და მოსწავლეების ნამუშევრებს; • მასწავლებლები დაკვირვებით განიხილავენ მოსწავლეების შეფასების შედეგებსა და მათ ნამუშევრებს. გამოყოფენ მოსწავლეთა მიღწევების როგორც ძლიერ, ასევე, შედარებით სუსტ მხარეებს. ისინი ყურადღებას ამახვილებენ იმ ფაქტორებზე, რომლებზეც მასწავლებელსა და სკოლას შეუძლია გავლენის მოხდენა, ე.ი. შეცვლა და გაუმჯობესება; • მონაცემთა ანალიზის დროს მასწავლებლები განსაკუთრებით ინტერესდებიან ძირითადი ტენდენციებით (მაგ., საკითხები, რომლებიც რთული ან მარტივი აღმოჩნდა მოსწავლეების უმრავლესობისთვის). ისინი ასევე განიხილავენ ცალკეული მოსწავლეების წინაშე არსებულ სირთულეებს; • მასწავლებლები ცდილობენ გაარკვიონ მოსწავლეების როგორც წარმატების, ასევე სირთულეების განმაპირობებელი ფაქტორები. ისინი განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებენ სუსტ მხარეებზე, რადგან მონაცემთა ანალიზის უმთავრესი დანიშნულება არის მათი გამოსწორება და მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესება.
III ფაზა სასწავლო მიზნების განსაზღვრა	• მასწავლებლები განსაზღვრავენ მოკლევადიან სასწავლო მიზნებს – რა ვადებში და რამდენად უნდა გაუმჯობესდეს მოსწავლეთა მიღწევები (განსაკუთრებით მათი, ვინც შედარებით დაბალი შედეგები აჩვენეს); • მასწავლებლების მიერ შემუშავებული მიზნები უნდა იყოს ამბიციური, თუმცა, ამავდროულად რეალისტური და განხორციელებადი. ასევე, ისინი უნდა ითვალისწინებდეს მოსწავლეთა განსხვავებულ საჭიროებებს.

IV ფაზა სასწავლო სტრატეგიების შერჩევა	• მეორე ფაზის დროს განხილული ძლიერი და სუსტი მხარეების გათვალისწინებით, მასწავლებლები მსჯელობენ იმ სტრატეგიების შესახებ, რომელთა დახმარებითაც ისინი შეძლებენ მოსწავლეების შედეგების გაუმჯობესებას; • სტრატეგიების შერჩევის დროს მასწავლებლები ითვალისწინებენ როგორც ტიპურ შეცდომებსა და სირთულეებს, ასევე ცალკეულ მოსწავლეებსა და მათ წინაშე არსებულ გამოწვევებს; • მასწავლებლები ცდილობენ შეარჩიონ ისეთი სტრატეგიები, რომელთა განხორციელებაც შესაძლებელია მათ საკლასო ოთახებში.
V ფაზა მონიტორინგი და შეფასება	• წინასწარ განსაზღვრული ვადის დასრულების შემდეგ, მასწავლებელი განმეორებით ატარებს განმავითარებელ შეფასებას და ადგენს, რამდენად გაუმჯობესდა მოსწავლეების ცოდნა და უნარები მოცემულ პერიოდში; • მოსწავლეთა შედეგების გათვალისწინებით მასწავლებელი გამოყოფს განსაკუთრებულად ეფექტურ სტრატეგიებს; • მასწავლებლები ასევე მსჯელობენ სწავლებასთან დაკავშირებული სხვა ფაქტორების შესახებ, რომლებმაც გარკვეული როლი ითამაშა მოსწავლეების შედეგების გაუმჯობესებაში; • მასწავლებლები განსაზღვრავენ სამომავლო ნაბიჯებს.

ნიმუშისთვის გთავაზობთ მონაცემთა ანალიზის პროცესის ამსახველ ჩანაწერს.

I ფაზა. მონაცემების შეგროვება და დამუშავება

საკითხი: ერთმნიშვნელოვანი და სხვადასხვამნიშვნელოვანი წილადების შეკრება და გამოკლება.

ტესტის შედეგები: დამაკმაყოფილებელი შედეგი - მოსწავლეთა 30 %

შეფასების თარიღი: 05.02.2009

დამაკმაყოფილებელი შედეგი	ახლოს დამაკმაყოფილებელ შედეგთან	ძალიან დაბალი შედეგი
მაკა მ. დათო ჩ. თამარ მ.	არცერთი	ნიკა უ. ქეთი მ. პაატა ბ. ლევან დ. სანდრო ნ. შალვა ბ. სოფი ნ. გია დ. ილია მ. სალო დ.
30 %	0 %	70 %

II ფაზა. ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი

ძლიერი მხარეები	სუსტი მხარეები
- მოსწავლეებს შეუძლიათ ერთმნიშვნელოვანი წილადების შეკრება და გამოკლება; - მოსწავლეებს შეუძლიათ იპოვონ უმცირესი საერთო ჯერადი;	- მოსწავლეები არ ითვალისწინებენ, ამოცანა მათგან წილადების შეკრებას მოითხოვს თუ გამოკლებას; - მოსწავლეებს არ აქვთ გააზრებული წილადების შეკრებისა და გამოკლების დროს გაერთმნიშვნელოვანების მნიშვნელობა; - მოსწავლეებს უჭირთ წილადების გაერთმნიშვნელოვანება.

III ფაზა. სასწავლო მიზნების განსაზღვრა

ორ თვეში (05.04.2009) მოსწავლეების მინიმუმ 80 % წარმატებით შეძლებს წილადების შეკრება-გამოკლებას (ე.ი. ექნება დამაკმაყოფილებელი ან უფრო მაღალი შედეგი). მოსწავლეთა პროგრესი შეფასდება მასწავლებლის მიერ შექმნილი ტესტით.

IV ფაზა. სასწავლო სტრატეგიების შერჩევა

- VI თავის განმეორებით სწავლება.
- დამატებითი ჯგუფური მუშაობა იმ მოსწავლეებთან, რომლებსაც ძალიან დაბალი შედეგები აქვთ:
 - თვალისაჩინოებებისა და მანიპულაციების გამოყენებით წილადების შეკრება-გამოკლება;
 - ეკვივალენტურ წილადებში ვარჯიში (მოსწავლეებს მასწავლებელი აძლევს ერთ წილადს და სთხოვს დაასახელონ რაც შეიძლება მეტი ეკვივალენტური წილადი);
 - მსჯელობა: მოსწავლეები წერენ ორ წილადს, ამბობენ არის თუ არა ეს წილადები ეკვივალენტური და ხსნიან რა უნდა გააკეთონ მათი გამარტივებისთვის;
 - ინტენსიური ვარჯიში გაერთმნიშვნელოვანებაში როგორც კლასში, ასევე საშინაო დავალების ფარგლებში.

მონაცემთა ანალიზის შეხვედრა: შეკითხვები ფასილიტაციისთვის

ქვემოთ მოცემული შეკითხვები მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორებს დაეხმარება მონაცემთა ანალიზის შეხვედრის ეფექტურად წარმართვაში. ფასილიტატორებს შეუძლიათ შეკითხვები შეარჩიონ და გამოიყენონ შეხვედრის საჭიროებებისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით.

I ფაზა: მონაცემების შეგროვება და დამუშავება

- კონკრეტულად რომელ უნარებს ზომავს შეფასების ინსტრუმენტი?
- იძლევა თუ არა შეფასების ინსტრუმენტი მოსწავლეების მიერ საკუთარი პოტენციალის სრულფასოვნად გამოვლენის შესაძლებლობას? ზედმეტად მარტივი ან რთული ხომ არ არის იგი?
- შეფასების შედეგად რა სირთულეები გამოიკვეთა, რომლებიც დაუყოვნებლივ რეაგირებას საჭიროებს?
- შეფასება მოიცავდა თუ არა მაღალი დონის სააზროვნო შეკითხვებს (მაგ.: ბლუმის ტაქსონომიის მიხედვით: ანალიზის, სინთეზის და შეფასების დონეები)?
- მინიმუმ რა უნდა იცოდნენ და რისი გაკეთება უნდა შეეძლოთ მოსწავლეებს?

II ფაზა: ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი

- რომელ შეკითხვებში/კომპეტენციებში/უნარებში აჩვენეს მოსწავლეებმა განსაკუთრებულად მაღალი შედეგები?
- რომელ შეკითხვებში/კომპეტენციებში/უნარებში აჩვენეს მოსწავლეებმა განსაკუთრებულად დაბალი შედეგები? რომელი შეკითხვები დატოვეს პასუხის გარეშე?
- რა სახის ტიპური შეცდომები გამოიკვეთა?
- რა შეცდომები დაუშვეს მოსწავლეებმა? გამოიკვეთა თუ არა რაიმე სახის ტენდენცია მათ ნამუშევრებში?
- რა უშლით ხელს მოსწავლეებს ამა თუ იმ საკითხის უკეთესად დაუფლებაში?
- რა საჭიროებები გამოვლინდა (როგორც კლასის, ასევე ინდივიდუალური მოსწავლეების დონეზე)?
- რა საკითხებზე/კომპეტენციებზე/უნარებზე უნდა გაამახვილოს ყურადღება მასწავლებელმა მომავალში?

III ფაზა: სასწავლო მიზნების განსაზღვრა

- როგორი შედეგები გვსურს აჩვენონ ჩვენმა მოსწავლეებმა?
- რომელმა მოსწავლეებმა უნდა გააუმჯობესონ შედეგები (მთელი კლასი, მოსწავლეების ერთი ჯგუფი, რამდენიმე მოსწავლე)?
- რა მიმართულებით უნდა გააუმჯობესონ მოსწავლეებმა შედეგები (საკითხი, კომპეტენცია, უნარები)?
- რამდენად უნდა გააუმჯობესონ მოსწავლეებმა შედეგები?

- რა ვადებში უნდა გააუმჯობესონ მოსწავლეებმა შედეგები? საკმარისია აღნიშნული ვადები მიზნის მისაღწევად?
- რამდენად განხორციელებადია მასწავლებლების მიერ განსაზღვრული სასწავლო მიზნები? ხომ არ აღემატება ისინი მასწავლებლის კომპეტენციისა და გავლენის სფეროს? განხორციელებადია თუ არა იგი მხოლოდ სკოლასა და საკლასო ოთახში ინტერვენციით?
- შეესაბამება თუ არა სასწავლო მიზნები ეროვნულ სასწავლო გეგმას?
- არის თუ არა სასწავლო მიზნები გაზომვადი? როგორ გავიგებთ, შეძლეს თუ არა მოსწავლეებმა სასურველი მიზნის მიღწევა?

IV ფაზა: სასწავლო სტრატეგიების შერჩევა

- რომელ მიდგომებსა და სტრატეგიებს გამოვიყენებთ ჩვენ მიერ დასახული მიზნის მისაღწევად?
- გვჭირდება თუ არა დამატებითი პროფესიული ლიტერატურისა და რესურსების გაცნობა შერჩეული სტრატეგიების შესახებ?
- ხომ არ სურს რომელიმე მასწავლებელს ჩაატაროს სამოძებლო გაკვეთილი შერჩეული სტრატეგიების საჩვენებლად?
- გავიხსენოთ ის სტრატეგიები, რომლებსაც ყოველდღიურად ვიყენებთ ჩვენს საკლასო ოთახებში მოცემული კომპეტენციის/უნარის/საკითხის სწავლების დროს;
- როგორ შეგვიძლია სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება საკლასო ოთახში? ფიზიკური გარემოს რომელი ნაწილის შეცვლა დაგვეხმარებოდა გარემოს გაუმჯობესებაში (მერხები, მასწავლებლის მაგიდა, დაფა, თვალსაჩინოებები კედლებზე და ა.შ.)?
- რა სასწავლო რესურსები გვჭირდება სწავლებისთვის და ჩვენ მიერ შერჩეული სტრატეგიების განხორციელებისთვის?
- კონკრეტულად რას ვასწავლით მოსწავლეებს? როგორ გადავანაწილებთ მოცემულ საკითხებს დროში? რა დროს დაგუთმობთ შესწავლილი საკითხის განმტკიცებას?
- დამატებითი დრო და რესურსები ხომ არ არის საჭირო მოსწავლეების გარკვეული ნაწილისთვის?
- როგორ დავაკვირდებით მოსწავლეთა პროგრესს და სწავლის პროცესს? როგორ მივხვდებით, ისწავლეს თუ არა მოსწავლეებმა ის, რაც ვასწავლეთ?
- რომელ სტრატეგიებს გამოვიყენებთ იმ მოსწავლეებისთვის, რომელთა მიღწევებიც საგრძნობლად ჩამორჩება ეროვნული სასწავლო გეგმებით გათვალისწინებულ სტანდარტებს?

V ფაზა: მონიტორინგი და შეფასება

- გაუმჯობესდა მოსწავლეთა შედეგები? რამდენად?
- შეფასების რა ინსტრუმენტი გამოვიყენეთ მოსწავლეების შედეგების გასაზომად?
- შედეგებისა და თქვენი დაკვირვების გათვალისწინებით, რომელი სტრატეგია იყო განსაკუთრებით

- ეფექტური?
- გარდა სტრატეგიებისა, მასწავლებელთან დაკავშირებულ რომელ ფაქტორს გამოყოფდით?
- რა არის თქვენი სამომავლო მიზნები? როგორ გააგრძელებთ სწავლა-სწავლების პროცესს?

მონაცემთა ანალიზის შეხვედრის ორგანიზება

- რეკომენდებულია, რომ მონაცემთა ანალიზის შეხვედრები გაიმართოს დიაგნოსტიკური და სხვა სახის განმავითარებელი შეფასებების ჩატარების შემდეგ. ფასილიტატორსა და მასწავლებლებს შეუძლიათ თავად გადაწყვიტონ, რა სიხშირით შეხვდნენ

- შეფასების შედეგების განხილვის მიზნით;
- ფასილიტატორი მასწავლებლებთან შეთანხმებით არჩევს იმ პედაგოგს/პედაგოგებს, რომლებიც კოლეგებთან წარმოადგენენ საკუთარ კლასში ჩატარებული შეფასების შედეგებს;
- ფასილიტატორი რეკომენდაციებს აძლევს შერჩეულ პედაგოგებს მონაცემების დამუშავების შესახებ. ფასილიტატორის დახმარებით მასწავლებლებს შორის კოორდინაცია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ შემთხვევაში, თუ პარალელური კლასების მასწავლებლები წარმოადგენენ შეფასების შედეგებს. სასურველია, ფასილიტატორმა წინასწარ მიიღოს პედაგოგებისგან ეს ინფორმაცია და მოამზადოს შეხვედრისთვის;
- მასწავლებლები კოლეგებს უზიარებენ თავიანთი მოსწავლეების შეფასების შედეგებს და მათ ძირითად მახასიათებლებს. კოლეგები ერთვებიან განხილვის პროცესში. ეხმარებიან მასწავლებლებს მონაცემების გაანალიზებასა და მათი გამომწვევი მიზეზების დადგენაში. შემდეგ ისინი ერთობლივად მსჯელობენ და თანხმდებიან, რამდენად უნდა გაუმჯობესდეს მოსწავლეების შედეგები და რომელი სტრატეგიები უნდა იყოს გამოყენებული ამ მიზნის მისაღწევად; მასწავლებლები თანხმდებიან მომდევნო შეხვედრის თარიღზე;
- გარკვეული პერიოდის შემდეგ მასწავლებლები კვლავ ხვდებიან ერთმანეთს. პედაგოგები კოლეგებს უზიარებენ მათ მიერ გაანალიზებული მონაცემებისა და დაგეგმილი სწავლების შედეგებს. ამავე შეხვედრაზე შესაძლებელია სხვა მასწავლებლებმა კოლეგებს გაუზიარონ პირველადი შეფასების შედეგები;
- შეხვედრის დასრულების შემდეგ ფასილიტატორი ინიშნავს ინფორმაციას შეხვედრის ძირითადი საკითხების შესახებ და ათავსებს მას ფასილიტატორის ანგარიშის ფოლდერში.

თავი 3.2. ერთობლივი გაკვეთილები

რა არის ერთობლივი გაკვეთილი?

ერთობლივი გაკვეთილები მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ერთ-ერთი ეფექტური საშუალებაა. იგი შესაძლებლობას აძლევს მასწავლებლებს თანამშრომლობით დაგეგმონ, ჩაატარონ, დააკვირდნენ და შეაფასონ გაკვეთილი. აღნიშნული პრაქტიკა პირველად დაინერგა იაპონიაში, ბოლო დროს კი მას აქტიურად იყენებენ ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და სხვა ქვეყნებში.

ერთობლივი გაკვეთილის სესიები მასწავლებლებს ეხმარება შეიძინონ ცოდნა და უნარები, რომლებსაც მეორე დღესვე გამოიყენებენ საკუთარ კლასებში.

ქეთრინ ლევისი,
უფროსი მეცნიერი, მილის კოლეჯი

ერთობლივი გაკვეთილი ეფუძნება ე.წ.

„უკუღმა დაგეგმვის“ პრინციპს. მასწავლებლები განსაზღვრავენ სასწავლო მიზანს და შესაბამისად გეგმავენ სასწავლო სტრატეგიებსა და აქტივობებს, რომლებიც ამ მიზნის მიღწევაში დაეხმარებათ. გაკვეთილის დაგეგმვის ეტაპზე მასწავლებლები მსჯელობენ იმ სირთულეების შესახებ, რომლებიც შეიძლება მოსწავლეებს ჰქონდეთ სწავლის პროცესში. ისინი ასევე მსჯელობენ აღნიშნული სირთულეების თავიდან აცილებისა და/ან დაძლევის გზების შესახებ.

ერთობლივი გაკვეთილების თითოეული ფაზის მთავარ ფოკუსს წარმოადგენს მოსწავლე და მისი სწავლის პროცესი. კერძოდ, მასწავლებლები:

- გაკვეთილის დაგეგმვის დროს ითვალისწინებენ მოსწავლეების სწავლის სტილსა და თავისებურებებს;
- გაკვეთილის ჩატარების დროს აკვირდებიან მოსწავლეების სწავლის პროცესს;
- გაკვეთილის დასრულების შემდეგ აანალიზებენ მოსწავლეების სწავლის შედეგებს;
- მოსწავლეების სწავლის შესახებ ინფორმაციას იყენებენ უფრო ეფექტური გაკვეთილის დაგეგმვისთვის.

რატომ არის ერთობლივი გაკვეთილები მნიშვნელოვანი?

ერთობლივი გაკვეთილები ფოკუსირებულია საგანმანათლებლო პროცესის უმთავრეს საკითხზე: რა ხდება მოსწავლესა და მასწავლებელს შორის გაკვეთილის მსვლელობის დროს? როდესაც იაპონელ მასწავლებლებს ჰკითხეს, რატომ იყო ერთობლივი გაკვეთილები მათთვის მნიშვნელოვანი, შემდეგ ძირითად ასპექტებზე მიუთითეს:

- ერთობლივი გაკვეთილები ეხმარება მათ გაკვეთილის, თემისა თუ სემესტრის მიზნების უკეთ გააზრებაში;
- ერთობლივი გაკვეთილები ეხმარება მათ საგნობრივი ცოდნისა და პედაგოგიური უნარ-ჩვევების გაუმჯობესებაში;
- ერთობლივი გაკვეთილები შესაძლებლობას აძლევს მათ იფიქრონ მოსწავლეების გრძელვადიან სასწავლო მიზნებზე და შეაფასონ, რას სწავლობენ მოსწავლეები ყოველდღიურად ამ მიზნების მისაღწევად;
- ერთობლივი გაკვეთილები ხელს უწყობს მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობის გაძლიერებას;
- ერთობლივი გაკვეთილები ეხმარება მასწავლებლებს მუდმივად ახსოვდეთ მათი საქმიანობის მთავარი ფოკუსი - მოსწავლე.

ერთობლივი გაკვეთილი: ძირითადი ფაზები

ერთობლივი გაკვეთილი კომპლექსური პროცესია და ცხრა ძირითადი ფაზისგან შედგება, რომლებიც მოიცავს ერთობლივი გაკვეთილის პროცესის სამ ძირითად ეტაპს: გაკვეთილის დაგეგმვა, გაკვეთილის ჩატარება/დაკვირვება და რეფლექსია.

ერთობლივი გაკვეთილის სესიებში მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ ერთი და იმავე საგნის მასწავლებლებს. შესაძლებელია, სხვადასხვა საგნის მასწავლებლებიც ჩაერთონ ამ პროცესში. ამ შემთხვევაში, მათი ფოკუსი იქნება პედაგოგიურ უნარ-ჩვევებსა და სწავლების ზოგად სტრატეგიებში გაწაფვა.

I ფაზა ერთობლივი გაკვეთილის სესიის მიზნის განსაზღვრა	• მასწავლებლები ასახელებენ იმ სტრატეგიებსა და მიდგომებს, რომელთა დაუფლება და პრაქტიკაში დანერგვა სურთ; • მასწავლებლები არჩევენ სწავლების საკითხს, კლასს, კონკრეტულ კომპეტენციებსა და უნარებს ეროვნული სასწავლო გეგმიდან; • მასწავლებლები განსაზღვრავენ გაკვეთილის სასწავლო მიზნებს.	I. გაკვეთილის დაგეგმვა
II ფაზა სტანდარტებისა და მასალების განხილვა	• მასწავლებლები განიხილავენ შესაბამის სტანდარტებს (მოსწავლეთა მისაღწევ შედეგებს ეროვნული სასწავლო გეგმიდან); • მასწავლებლები განიხილავენ გაკვეთილის მიზნებს საგნის სემესტრულ და/ან თემატურ გეგმებთან მიმართებით; • მასწავლებლები მსჯელობენ გაკვეთილის დაგეგმვისთვის საჭირო სასწავლო და პროფესიული რესურსების შესახებ.	
III ფაზა სასწავლო აქტივობების დაგეგმვა	• მასწავლებლები გეგმავენ აქტივობებს და მათი წარმართვისათვის საჭირო ძირითად შეკითხვებს; • მასწავლებლები განსაზღვრავენ თითოეული აქტივობისთვის საჭირო დროს და რესურსებს.	

IV ფაზა მსჯელობა მოსწავლეთა სააზროვნო პროცესების შესახებ	• მასწავლებლები თავდაპირველად თვითონ ასრულებენ მოსწავლეებისთვის მისაცემ დავალებებს; • მასწავლებლები მსჯელობენ იმ შეკითხვების, სირთულეებისა თუ მოსაზრებების შესახებ, რომლებიც შეიძლება მოსწავლეებს ჰქონდეთ სწავლის დროს; • მასწავლებლები მსჯელობენ, როგორ უპასუხოთ მოსწავლეთა შეკითხვებს და როგორ აიცილონ თავიდან სირთულეები ან დაეხმარონ მათ დაძლევაში.	II. გაკვეთილის ჩატარება
V ფაზა მონაცემთა შეგროვების გეგმის შემუშავება	• მასწავლებლები მსჯელობენ, რა სახის მონაცემების შეგროვება დასჭირდებათ გაკვეთილის დროს, რათა შეძლონ მოსწავლეების სწავლისა და, ზოგადად, გაკვეთილის მსვლელობის შეფასება; • მასწავლებლები თანხმდებიან მონაცემების შეგროვების ფორმასა და ინსტრუმენტებზე.	
VI ფაზა გაკვეთილის ჩატარება	• მასწავლებლების მიერ ერთობლივად შემუშავებული გეგმის მიხედვით ერთ-ერთი მასწავლებელი ატარებს გაკვეთილს, დანარჩენები კი ესწრებიან მას.	
VII ფაზა მონაცემების შეგროვება	• მასწავლებლები წინასწარ განსაზღვრული ფოკუსის მიხედვით აკვირდებიან გაკვეთილს და აგროვებენ/ინიშნავენ მონაცემებს; • დამკვირვებლები არ ერთვებიან გაკვეთილის მსვლელობაში. ისინი მხოლოდ მოძრაობენ კლასში და საჭიროების შემთხვევაში ინდივიდუალურად უსვამენ შეკითხვებს და ესაუბრებიან მოსწავლეებს.	III. რეფლექსია
VIII ფაზა გაკვეთილის განხილვა	• ფასილიტატორი მასწავლებლებს შეახსენებს ჩატარებული გაკვეთილის მიზნებსა და დაგეგმილ სასწავლო აქტივობებს; • მასწავლებელი, რომელმაც ჩაატარა გაკვეთილი, აფასებს მის ძლიერსა და სუსტ მხარეებს; • დამკვირვებელი მასწავლებლები გამოთქვამენ საკუთარ მოსაზრებებს, რამდენად ეფექტურად წარიმართა გაკვეთილი.	
IX ფაზა გამოცდილების შეჯამება	• მასწავლებლები აჯამებენ მიღებულ გამოცდილებას (რა ისწავლეს ერთობლივად დაგეგმილი და ჩატარებული გაკვეთილიდან); • მასწავლებლები გეგმავენ სამომავლო ნაბიჯებს (არსებული გაკვეთილის გეგმაში ცვლილებების შეტანა და განმეორებით ჩატარება ან ახალი გაკვეთილის დაგეგმვა).	

ერთობლივი გაკვეთილები: შეკითხვები ფასილიტაციისთვის

ქვემოთ მოცემული შეკითხვები მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორებს დაეხმარება ერთობლივი გაკვეთილის შეხვედრის ეფექტურად წარმართვაში.

ფასილიტატორებს შეუძლიათ შეკითხვები შეარჩიონ და გამოიყენონ შეხვედრის საჭიროებებისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით.

I ფაზა: ერთობლივი გაკვეთილის სესიის მიზნის განსაზღვრა

- პროფესიული განვითარების თვალსაზრისით, რა საჭიროებები გვაქვს? რომელი ინოვაციური სტრატეგიებისა და მეთოდების გამოყენებაში გვსურს კვალიფიკაციის ამაღლება?
- რა არის მოსწავლეებისთვის აუცილებელი და მნიშვნელოვანი უნარები? რა სასწავლო მიზნები გვაქვს ჩვენი მოსწავლეებისთვის?
- რომელი სასწავლო თემა გამოვიყენოთ ერთობლივი გაკვეთილისთვის?

II ფაზა: სტანდარტები და მასალების განხილვა

- რამდენად შეესაბამება ჩვენ მიერ განსაზღვრული მიზნები ეროვნულ სასწავლო გეგმასა და მასში მოცემულ მისაღწევ შედეგებს? ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, კონკრეტულად რისი გაკეთება უნდა შეეძლოს მოსწავლეებს?
- რა წინარე ცოდნა უნდა ჰქონდეთ მოსწავლეებს მოცემული გაკვეთილისთვის?
- როგორ შეესაბამება აღნიშნული გაკვეთილი წლიურ და სემესტრულ სასწავლო გეგმებს?
- რა სასწავლო და პროფესიული მასალებია ხელმისაწვდომი ჩვენ მიერ შერჩეული საკითხის სწავლებისთვის?

III ფაზა: სასწავლო აქტივობების დაგეგმვა

- რა უნდა იცოდნენ მოსწავლეებმა გაკვეთილის დასასრულს?
- როგორ უკავშირდება ერთობლივი გაკვეთილის სესიის მიზანი კონკრეტული გაკვეთილის მიზანს?
- რომელი სასწავლო სტრატეგიები შეესაბამება გაკვეთილის მიზანს?
- როგორი უნდა იყოს გაკვეთილის მსვლელობა? რა აქტივობებს განვახორციელებთ? რა იქნება თითოეული აქტივობის მიზანი? რა ხანგრძლივობის იქნება აქტივობები?
- რა რესურსები დაგვჭირდება გაკვეთილის ჩასატარებლად?
- როგორ დავადგენთ, გაიგეს თუ არა მოსწავლეებმა ახალი ცნებები, ისწავლეს თუ არა ის, რაც ვასწავლეთ?
- რა დავალება მივცეთ მოსწავლეებს შინ შესასრულებლად? რატომ იქნება ეს დავალება მნიშვნელოვანი? რაში დაეხმარება იგი მოსწავლეებს? რაში დაეხმარება იგი მასწავლებელს?

IV ფაზა: მსჯელობა მოსწავლეთა სააზროვნო პროცესების შესახებ

- რა მოლოდინები გვაქვს მოსწავლეების მიმართ? როგორ ჩაერთვებიან ისინი გაკვეთილში? როგორ უპასუხებენ მასწავლებლის მიერ დასმულ შეკითხვებს?
- რამდენად საინტერესო იქნება მოსწავლეებისთვის ჩვენ მიერ დაგეგმილი დავალებების/აქტივობების შესრულება?
- რა სახის პასუხები შეიძლება გაგვცენ მოსწავლეებმა ჩვენ მიერ დასმულ შეკითხვებზე?
- რომელი დავალების/აქტივობის შესრულება შეიძლება გაუჭირდეთ მოსწავლეებს?
- რამ შეიძლება განაპირობოს აღნიშნული სირთულე?
- რა შეიძლება გავაკეთოთ იმისთვის, რომ მოსწავლეებს არ შეექმნათ სირთულეები დავალების/აქტივობის შესრულების დროს?
- რა ღონისძიებებს მივმართავთ იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეები ვერ შეძლებენ მიცემული დავალების შესრულებას?

V ფაზა: მონაცემთა შეგროვების პროცესის დაგეგმვა

- რა სახის ინფორმაცია უნდა შევაგროვოთ გაკვეთილის მსვლელობის დროს?
- დაგვეხმარება თუ არა ეს მონაცემები ჩვენთვის საინტერესო საკითხების გაანალიზებაში?
- რომელი მასწავლებელი რომელი მონაცემის/მონაცემების შეგროვებაზე იქნება პასუხისმგებელი?
- რა ინსტრუმენტებს გამოვიყენებთ მონაცემების შეგროვებისთვის?

VIII ფაზა: გაკვეთილის განხილვა

- მოახერხა თუ არა მასწავლებელმა გაკვეთილის გეგმის შესაბამისად ჩატარება?
- გაკვეთილის რომელი ნაწილი წარმართა ეფექტურად?
- გაკვეთილის რომელი ნაწილი შეიძლება წარმართულიყო უფრო ეფექტურად?
- გამართლდა თუ არა მასწავლებლების მოლოდინები?
- რა მოულოდნელი სირთულეები წარმოიქმნა?
- რას დაგვეგმავდით განსხვავებულად, განმეორებით რომ ვიწყებდეთ ერთობლივი გაკვეთილის პროცესს?

IX ფაზა: გამოცდილების შეჯამება

- რაში დაგვეხმარა ეს გაკვეთილი? რა ვისწავლეთ? რომელი პროფესიული უნარების გაუმჯობესებაში დაგვეხმარა იგი?
- ამ ერთობლივი გაკვეთილის შედეგად, რას გავაკეთებთ განსხვავებულად ჩვენს საკლასო ოთახებში?
- რა არის ჩვენი შემდგომი ნაბიჯები?

ერთობლივი გაკვეთილის სესიის ორგანიზება

- ფასილიტატორი მასწავლებლებს იწვევს ერთობლივი გაკვეთილის სესიაში მონაწილეობის მისაღებად. მასში მონაწილეობა შეუძლია 3-8 მასწავლებელს. გაკვეთილის სესიის შინაარსიდან გამომდინარე, მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ ერთი და იმავე ან სხვადასხვა საგნის მასწავლებლებს;
- ფასილიტატორი ამზადებს შეხვედრისთვის საჭირო რესურსებს: ეროვნული სასწავლო გეგმა, სახელმძღვანელოები, მანიპულატივები, თვალსაჩინოებები და ა.შ.;
- ფასილიტატორი უძღვება ერთობლივი გაკვეთილის დაგეგმვის სესიას. მასწავლებლები ერთობლივად შეიმუშავენ გაკვეთილის გეგმას;
- ფასილიტატორი და მასწავლებლები თანხმდებიან, თუ როდის, სად და ვინ ჩაატარებს მათ მიერ დაგეგმილ გაკვეთილს;
- საჭიროების შემთხვევაში, ფასილიტატორი უზრუნველყოფს ცხრილის შეცვლას, რათა მასწავლებლებმა შეძლონ თავიანთი გაკვეთილიდან გამოთავისუფლება და სესიაში მონაწილეობის მიღება;
- ფასილიტატორი იწვევს მასწავლებლებს გაკვეთილზე დასაკვირვებლად;
- ფასილიტატორი გეგმავს რეფლექსიის სესიას და იწვევს მასწავლებლებს;
- ფასილიტატორი უძღვება რეფლექსიის სესიას;
- სესიის დასრულების შემდეგ ფასილიტატორი ინიშნავს ინფორმაციას შეხვედრის ძირითადი საკითხების შესახებ და ათავსებს მას ფასილიტატორის ანგარიშის ფოლდერში.

თავი 3.3. სასწავლო სიტუაციის ანალიზი

რა არის სასწავლო სიტუაციის ანალიზი?

მონაცემთა ანალიზისა და ერთობლივი გაკვეთილის სესიების მსგავსად, სასწავლო სიტუაციის ანალიზი მასწავლებელთა სკოლის ბაზაზე პროფესიული განვითარების ერთ-ერთი ეფექტური მექანიზმია. სასწავლო სიტუაციის განხილვის დროს, მასწავლებლები ერთობლივად შეისწავლიან და აანალიზებენ სხვადასხვა რეალურ საკლასო სიტუაციას, მასწავლებლებისა და მოსწავლეების წინაშე არსებული ტიპურ თუ ნაკლებად ტიპურ სირთულეებსა და გამოწვევებს და მსჯელობენ მათი მოგვარების გზებზე.

სასწავლო სიტუაციის შინაარსიდან და სპეციფიკიდან გამომდინარე, მის განხილვაში მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ ერთი და იმავე საგნის და/ან ერთი და იმავე საფეხურის მასწავლებლებს.

რატომ არის სასწავლო სიტუაციის ანალიზი მნიშვნელოვანი?

სასწავლო სიტუაციების ანალიზი პედაგოგებს ეხმარება ყურადღება გაამახვილონ სწავლა-სწავლებასთან დაკავშირებულ სირთულეებსა და მოსწავლეების ტიპურ შეცდომებზე, სწავლისა და სწავლების პროცესს შეხედონ მოსწავლის პერსპექტივიდან და გაანალიზონ, როგორ სწავლობენ, აზროვნებენ და მსჯელობენ ისინი. ამდენად, სასწავლო

სიტუაციები საშუალებას აძლევს მასწავლებლებს ყურადღების ცენტრში ჰყავდეთ მოსწავლეები, მათი საჭიროებები და სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით დაეხმარონ მათ სასწავლო საკითხებისა თუ ცნებების უკეთესად გააზრებაში.

სასწავლო სიტუაციის ანალიზი: ძირითადი ფაზები

სასწავლო სიტუაციის ანალიზი, მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების სხვა აქტივობების მსგავსად, რამდენიმე ფაზას მოიცავს და ფასილიტატორის მიერ წინასწარ დაგეგმვასა და მომზადებას საჭიროებს.

I ფაზა სასწავლო სიტუაციის მომზადება	• ფასილიტატორი არჩევს და ამზადებს სასწავლო სიტუაციას მასწავლებლებისა და მოსწავლეების ინტერესებისა და საჭიროებების გათვალისწინებით; • სასწავლო სიტუაციის შესარჩევად ფასილიტატორს შეუძლია მასწავლებლებს სთხოვოს თავიანთი გამოცდილებიდან საინტერესო შემთხვევა მიაწოდონ მას ან მოიძიოს იგი ინტერნეტიდან, ტრენინგმასალებიდან, საგანმანათლებლო გამოცემებიდან; • ფასილიტატორი განსაზღვრავს სასწავლო სიტუაციის განხილვის მიზანს და ძირითად საკითხებს.
II ფაზა სასწავლო სიტუაციის გაცნობა	• ფასილიტატორი მასწავლებლებს წინასწარ აძლევს სასწავლო სიტუაციას, რათა გაეცნონ; ან შეხვედრის დასაწყისში აცნობს მასწავლებლებს სასწავლო სიტუაციას; • ჯგუფის წევრები ფასილიტატორთან ერთად ან დამოუკიდებლად კითხულობენ და გამოყოფენ სიტუაციის მნიშვნელოვან დეტალებს.
III ფაზა. შეკითხვების შემუშავება	• ფასილიტატორი მასწავლებლებს სთხოვს ინდივიდუალურად ან წყვილებში შეიმუშაონ მოცემული სასწავლო სიტუაციის ანალიზისთვის მნიშვნელოვანი შეკითხვები; • შეკითხვების შემუშავების დროს მასწავლებლები ყურადღებას ამახვილებენ შემდეგ საკითხებზე: სწავლების სტრატეგიები, სასწავლო მასალის შესაბამისობა, მოსწავლეების აზროვნების პროცესი, საკლასო ოთახის კულტურა და სხვა; • მასწავლებლები აჯერებენ შეკითხვებს და თანხმდებიან ძირითად განსახილველ საკითხებზე.
IV ფაზა. სასწავლო სიტუაციის განხილვა	• მასწავლებლები აანალიზებენ, რა სირთულეები ჰქონდათ მოსწავლეებს სწავლის პროცესში და რატომ ჰქონდათ ეს სირთულეები; • მასწავლებლები მსჯელობენ იმ სტრატეგიების შესახებ, რომლებიც დაეხმარება მოსწავლეებს სირთულეების დაძლევისა და სასწავლო საკითხების უკეთ გააზრებაში.

სასწავლო სიტუაციის ნიმუში

მათემატიკის მასწავლებელმა მეხუთე კლასში ახსნა წილადები და გარკვეული დრო დაუთმო მოსწავლეების გაწაფვას აღნიშნულ საკითხში. შედეგად მოსწავლეებმა შეძლეს როგორც ერთმნიშვნელოვანი, ასევე სხვადასხვამნიშვნელოვანი წილადების ზრდისა და კლების მიხედვით დალაგება და შედარება. სასწავლო თემის დასასრულს მასწავლებელმა მოსწავლეებს ამოსახსნელად მისცა შემდეგი ამოცანა:

ნიკამ და მაიამ უყურეს თანაბარი ხანგრძლივობის ფილმებს ინგლისურ და ქართულ ენებზე. ნიკამ უყურა ქართული ფილმის 19 ეპიზოდს, მაიამ კი ინგლისური ფილმის 17 ეპიზოდს. ქართული ფილმი შედგებოდა 42

ტოლი ხანგრძლივობის ეპიზოდისგან, ინგლისური ფილმი კი – 18 ტოლი ხანგრძლივობის ეპიზოდისგან. ნიკამ უფრო დიდხანს უყურა ფილმს თუ მაიამ?

მოსწავლეების უმრავლესობამ უპასუხა, რომ ნიკამ უფრო დიდხანს უყურა ფილმს.

სასწავლო სიტუაციის ანალიზის შეხვედრა: შეკითხვები ფასილიტაციისთვის

ქვემოთ მოცემული შეკითხვები მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორებს დაეხმარება შეხვედრის ეფექტურად წარმართვაში. ფასილიტატორებს შეუძლიათ შეკითხვები შეარჩიონ და გამოიყენონ შეხვედრის საჭიროებებისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით.

- რაში მდგომარეობს სასწავლო სიტუაციის ძირითადი პრობლემა?
- რა მნიშვნელოვანი საკითხებისა და დეტალებისგან შედგება სასწავლო სიტუაცია?
- რა არის სასწავლო სიტუაციის ანალიზის მიზანი? ანალიზის ფოკუსი? მთავარი შეკითხვა?
- რა საკითხები უნდა განვიხილოთ იმისთვის, რომ შევძლოთ შეკითხვაზე პასუხის გაცემა? რატომ არის ეს საკითხები მნიშვნელოვანი?
- რამ განაპირობა სასწავლო სიტუაციაში აღწერილი სირთულე?
- რა უნდა გაითვალისწინოს მასწავლებელმა ამ პრობლემის მოგვარებისთვის?
- რომელი სასწავლო სტრატეგიების დახმარებით იქნება შესაძლებელი სასწავლო სიტუაციაში აღწერილი პრობლემის მოგვარება? კონკრეტულად რას გულისხმობს თითოეული სტრატეგია?

სასწავლო სიტუაციის ანალიზის სესიის ორგანიზება

- ფასილიტატორი, მასწავლებლებისა და მოსწავლეების საჭიროებებიდან გამომდინარე, ამზადებს სასწავლო სიტუაციას;
- ფასილიტატორი მასწავლებლებს იწვევს სასწავლო სიტუაციის განხილვის სესიაში მონაწილეობის მისაღებად. მასში მონაწილეობა შეუძლია 3-8 მასწავლებელს (ერთი და იმავე ან სხვადასხვა საგნის მასწავლებლებს);
- ფასილიტატორი წინასწარ უგზავნის მასწავლებლებს სასწავლო სიტუაციის აღწერას; საჭიროების შემთხვევაში იგი მასწავლებლებს ასევე უგზავნის დამატებით ინფორმაციას, რომელიც მათ სასწავლო სიტუაციის გაანალიზებაში დაეხმარება (სტატიები, სახელმძღვანელოები, ტრენინგის საკითხავი მასალა და ა.შ.);
- ფასილიტატორი ამზადებს შეხვედრისთვის საჭირო რესურსებს: ეროვნულ სასწავლო გეგმას, სასწავლო სიტუაციის აღწერასა და სხვა დამატებით რესურსებს (დაფა, მარკერი, ფურცლები და ა.შ.);
- ფასილიტატორი წარმართავს შეხვედრას, აჯამებს მის შედეგებს;
- სესიის დასრულების შემდეგ ფასილიტატორი ინიშნავს ინფორმაციას შეხვედრის ძირითადი საკითხების შესახებ და ათავსებს მას ფასილიტატორის ანგარიშის ფოლდერში.

თავი 3.4. სამოდელო გაკვეთილები

რა არის სამოდელო გაკვეთილი?

სამოდელო გაკვეთილების დროს მასწავლებლები ეცნობიან ეფექტურად დაგეგმილ და ჩატარებულ საგაკვეთილო პრაქტიკას. ისინი უყურებენ ვიდეოგაკვეთილებს ან ესწრებიან ფასილიტატორისა თუ კოლეგის მიერ არსებული ეფექტური რესურსებისა და გეგმების გამოყენებით ჩატარებულ გაკვეთილს. მასწავლებლები ყურადღებით აკვირდებიან სწავლების დროს გამოყენებულ სტრატეგიებს, ანალიზებენ მათ და უკავშირებენ საკუთარ პრაქტიკასა და გამოცდილებას.

რატომ არის სამოდელო გაკვეთილები მნიშვნელოვანი?

საკლასო ოთახში ინოვაციური სწავლა-სწავლების პროცესის დაგეგმვა არ არის ადვილი. თანამედროვე სტრატეგიების შესახებ მოსმენილი სესიები საკმარისი არ არის იმისთვის, რომ საკლასო ოთახში დაბრუნებულმა მასწავლებელმა მნიშვნელოვანი ცვლილებები შეიტანოს საკუთარ პრაქტიკაში. ამისთვის, უპირველეს ყოვლისა, სჭირდებათ ნახონ, როგორ მუშაობს ესა თუ ის სტრატეგია პრაქტიკაში, ანუ როგორ გამოიყენება ისინი საკლასო ოთახებში. ამ მხრივ,

განსაკუთრებით სასარგებლოა ვიდეოგაკვეთილები, რადგან მასწავლებლებს საშუალება აქვთ განმეორებით უყურონ გარკვეულ ეპიზოდებს, შუალედებში შეაჩერონ ჩვენება, ისაუბრონ მნიშვნელოვანი ეპიზოდების შესახებ და ა.შ.

სამოდელო გაკვეთილები: ძირითადი ფაზები

ეფექტური გაკვეთილის ნახვა საკმარისი არ არის პრაქტიკის შესაცვლელად საჭირო უნარ-ჩვევების განვითარებისთვის. მნიშვნელოვანია, რომ ფასილიტატორის დახმარებით მასწავლებლები წინასწარ მოემზადონ ამ გამოცდილების მისაღებად, მისი დასრულების შემდეგ კი შეაჯამონ ნაწიხი და რეფლექსია გააკეთონ გაკვეთილის შესახებ.

I ფაზა. სამოდელო გაკვეთილის ფოკუსის განსაზღვრა	• მასწავლებლები და ფასილიტატორი ერთობლივად წყვეტენ, რა სასწავლო სტრატეგიებისა და მეთოდების შესახებ სურთ სამოდელო გაკვეთილის ნახვა; • მასწავლებლები ემზადებიან სამოდელო გაკვეთილის სანახავად. ფასილიტატორთან ერთად ისინი მსჯელობენ მოლოდინების შესახებ („რას ველი, რომ ვნახო გაკვეთილზე?“)
II ფაზა. სამოდელო გაკვეთილის მეთოდის შერჩევა	• ფასილიტატორი მასწავლებლებთან ერთად არჩევს სამოდელო გაკვეთილის თემას და მისი დემონსტრირების მეთოდს (ვიდეოგაკვეთილი ან მასწავლებლების/ფასილიტატორის/ტრენერის მიერ ჩატარებული გაკვეთილი).

III ფაზა. დაკვირვების ფორმის შემუშავება	- ფასილიტატორი მასწავლებლებს შეახსენებს იმ სტრატეგიას ან საკითხს, რომელიც წარმოდგენილი იქნება სამოდელო გაკვეთილში; - მასწავლებლები ერთმანეთს უზიარებენ ცოდნასა და გამოცდილებას სამოდელო გაკვეთილის სტრატეგიისა და თემის შესახებ; - მასწავლებლები გამოყოფენ საკითხებს, რომელთა ნახვასაც მოელიან სამოდელო გაკვეთილის დროს. ამ ინფორმაციის გამოყენებით ისინი ადგენენ დაკვირვების ფორმას.
IV ფაზა. გაკვეთილის ნახვა / დაკვირვება	- მასწავლებლები ყურადღებით აკვირდებიან სამოდელო გაკვეთილის მსვლელობას; - მასწავლებლები ინიშნავენ ინფორმაციას მათთვის საინტერესო საკითხების/პრაქტიკის შესახებ; - ვიდეოგაკვეთილის შემთხვევაში მასწავლებლები საჭიროებისამებრ აპაუზებენ გაკვეთილს და მსჯელობენ ნანახ ეპიზოდებზე.
V ფაზა. დებრიფინგი	- მასწავლებლები მსჯელობენ ნანახი გაკვეთილის შესახებ. ისინი დეტალურად აღწერენ გაკვეთილის მსვლელობას; - მასწავლებლები სტრატეგიებსა და სწავლების მეთოდებს განიხილავენ საკუთარ კლასთან, მოსწავლეებთან მიმართებით; - მასწავლებლები გეგმავენ, როგორ გამოიყენონ ახალი სტრატეგიები თავიანთ მოსწავლეებთან.

სამოდელო გაკვეთილი: შეკითხვები ფასილიტაციისთვის

ქვემოთ მოცემული შეკითხვები მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის ფასილიტატორებს დაეხმარება სამოდელო გაკვეთილის სესიის ეფექტურად წარმართვაში. ფასილიტატორებს შეუძლიათ შეკითხვები შეარჩიონ და გამოიყენონ შეხვედრის საჭიროებებისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით.

I ფაზა: სამოდელო გაკვეთილის ფოკუსის განსაზღვრა

- როგორ უნდა შეცვალოთ პრაქტიკა?
- რა უნდა გააკეთოთ იმისთვის, რომ თქვენი მუშაობა საკლასო ოთახებში უფრო ეფექტური გახდეს?
- რას ნიშნავს ეფექტური სწავლება?
- რა რესურსები გჭირდებათ სწავლების გაუმჯობესებისთვის?
- რა საკითხის/თემის შესახებ ისურვებდით სამოდელო გაკვეთილის ნახვას?

II ფაზა: სამოდელო გაკვეთილის მეთოდის შერჩევა

- რა იქნება სამოდელო გაკვეთილის დემონსტრირების საუკეთესო ფორმა თქვენთვის?
- გვაქვს ამ მეთოდისთვის საჭირო რესურსები?
- ვიდეოგაკვეთილის შემთხვევაში: ექნებათ მასწავლებლებს ვიდეოს დაპაუზებისა და სამოდელო გაკვეთილის ნაწილ-ნაწილ განხილვის შესაძლებლობა?

III ფაზა: დაკვირვების ფორმის შემუშავება

- გამოუყენებიათ თუ არა თავიანთ საკლასო ოთახში ის სტრატეგიები, რომლებიც ნაჩვენები იქნება სამოდელო გაკვეთილში?
- აღნიშნული სტრატეგიის გამოყენების დროს რა სირთულეებს შეხვდნენ მასწავლებლები?
- რისი ნახვის მოლოდინი აქვთ მასწავლებლებს? რას დააკვირდებიან სამოდელო გაკვეთილის ყურების დროს?

V ფაზა: დებრიფინგი

- რას ფიქრობენ მასწავლებლები იმის შესახებ, რაც ნახეს?
- სამოდელო გაკვეთილზე ნაჩვენებ რომელ სტრატეგიებს იყენებენ მასწავლებლები თავიანთ კლასში? რომელი სტრატეგიების გამოყენება იქნება მათ კლასებში ნაკლებად ეფექტური და რატომ?
- როგორ შეძლებენ მასწავლებლები მთავარი ნახის სტრატეგიები თავიანთ საკლასო ოთახებში?

სამოდელო გაკვეთილის ორგანიზება

- ფასილიტატორი ეხმარება მასწავლებლებს სამოდელო გაკვეთილის თემისა და მეთოდის შერჩევაში;
- ფასილიტატორი იყენებს მის ხელთ არსებულ ვიდეოგაკვეთილებს, გაკვეთილების გეგმებსა და სხვა რესურსებს სამოდელო გაკვეთილის სესიის მოსაწყობად;
- ფასილიტატორი უზრუნველყოფს სამოდელო გაკვეთილის ჩატარებას / ჩვენებას (ვიდეოს მომზადება, კლასის შერჩევა, ტექნიკური აღჭურვილობის მომზადება და სხვა);
- ფასილიტატორი იწვევს მასწავლებლებს სამოდელო გაკვეთილის სესიაში მონაწილეობის მისაღებად;
- ფასილიტატორი წარმართავს სამოდელო გაკვეთილის სესიის თითოეულ ფაზას;
- სესიის დასრულების შემდეგ ფასილიტატორი ინიშნავს ინფორმაციას შეხვედრის ძირითადი საკითხების შესახებ და ათავსებს მას ფასილიტატორის ანგარიშის ფოლდერში.

თავი 3.5. გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება

რა არის გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება?

გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება გულისხმობს მასწავლებლების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობას სწავლების გამოცდილების ერთმანეთისთვის გაზიარების გზით. ერთი და იმავე საგნის და/ან კლასის მასწავლებლები ერთმანეთს ესწრებიან გაკვეთილზე, აკვირდებიან სხვადასხვა სტრატეგიას და მიღებულ გამოცდილებას იყენებენ საკუთარ საკლასო ოთახებში. მასწავლებლების მიერ გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება არ ითვალისწინებს რომელიმე მასწავლებლის შეფასებას და რაიმე სახის ადმინისტრაციული გადაწყვეტილების მიღებას. მისი ერთადერთი მიზანია მასწავლებლებს შორის პროფესიული დიალოგისა და გამოცდილების გაზიარების ხელშეწყობა.

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების სხვადასხვა აქტივობის დროს მასწავლებლები ერთმანეთს უზიარებენ ინფორმაციას ამა თუ იმ სტრატეგიის შესახებ, რომლებსაც ისინი აქტიურად და ნაყოფიერად იყენებენ თავიანთ საკლასო ოთახებში. გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება მასწავლებლებს დაეხმარება მიიღონ ინფორმაცია ამ სტრატეგიების შესახებ და პრაქტიკაში ნახონ, როგორ იყენებს მათ საკუთარ საკლასო ოთახში კოლეგა.

რატომ არის გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება მნიშვნელოვანი?

გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური მექანიზმია, რადგან იგი ითვალისწინებს უშუალოდ საკლასო ოთახში თანამშრომლობას. ასევე საშუალებას აძლევს პედაგოგებს გაეცნონ სწავლების ეფექტურ პრაქტიკას, რომელსაც თავის სკოლაში იყენებს კოლეგა მასწავლებელი და არა რომელიმე პროფესორი ან ექსპერტი.

გარდა ამისა, მასწავლებელთა ურთიერთდასწრებას აქვს ე.წ. „გამრავლების“ ეფექტი. დასწრებების ხშირად და რეგულარულად განხორციელების შემთხვევაში, შესაძლებელია სწავლების ეფექტური სტრატეგიების გავრცელება ერთი საკლასო ოთახიდან მეორეში და შემდეგ კი - მთელ სკოლაში. ასევე, ორ მასწავლებელს შორის ასეთი სახის პროფესიული ურთიერთობა ხელს უწყობს მასწავლებლებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავებას.

გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება: ძირითადი ფაზები

მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების სხვა აქტივობების მსგავსად, გაკვეთილზე ურთიერთდასწრება რამდენიმე ფაზას მოიცავს. ქვემოთ აღწერილია თითოეული ფაზის მსვლელობა.

I ფაზა. დასწრების ფოკუსის განსაზღვრა	• მასწავლებლები თანხმდებიან გაკვეთილზე დასწრების ფოკუსზე (სწავლების სტრატეგიები, სასწავლო მასალა, სასწავლო თემა, მოსწავლის უნარები და კომპეტენციები და სხვა); • გაკვეთილზე დასწრებამდე მასწავლებლები ხვდებიან ერთმანეთს და განიხილავენ, ერთი მხრივ, დამსწრე მასწავლებლის მოლიდინებს და, მეორე მხრივ, მასპინძელი მასწავლებლის მიერ დაგეგმილ აქტივობებს.
II ფაზა. გაკვეთილზე დასწრება	• მასწავლებელი წინასწარ შეთანხმებულ დროს ესწრება კოლეგას გაკვეთილზე; • დამსწრე მასწავლებელი ინიშნავს მნიშვნელოვან ინფორმაციას გაკვეთილის შესახებ (მაგალითად: თუ გაკვეთილზე დასწრების ფოკუსი არის მაღალი დონის სააზროვნო შევითხვების გამოყენება, მასწავლებელი ინიშნავს დასმულ შევითხვებსა და დავალებებს და შემდეგ აანალიზებს მათ ბლუმის ტაქსონომიის მიხედვით).
III ფაზა. გამოცდილების შეჯამება	• გაკვეთილის დასრულების შემდეგ მასწავლებლები მცირე დროით ხვდებიან ერთმანეთს და განიხილავენ მიღებულ გამოცდილებას; • მასპინძელი მასწავლებელი მიმოიხილავს გაკვეთილის მსვლელობას წინასწარ შემუშავებულ გეგმასთან მიმართებით; იგი გამოყოფს მის მიერ ჩატარებული გაკვეთილის ძლიერ და სუსტ მხარეებს; აღნიშნავს წარმოქმნილ სირთულეებს ან პოზიტიურ ფაქტორებს და ა.შ.; • დამსწრე მასწავლებელი კოლეგასთან აზუსტებს ამა თუ იმ სტრატეგიის შესახებ დეტალებს. ასევე, იგი კონსტრუქციულად უზიარებს საკუთარ შეხედულებებს გაკვეთილის მიმდინარეობის შესახებ.

გაკვეთილზე ურთიერთდასწრების ორგანიზება

- ფასილიტატორი მასწავლებლებს აწვდის ინფორმაციას გაკვეთილზე ურთიერთდასწრების შესახებ; უხსნის რას ითვალისწინებს იგი და რატომ არის მნიშვნელოვანი;
- სასწავლო წლის განმავლობაში ფასილიტატორი ურჩევს მასწავლებლებს დაესწრონ ერთმანეთის გაკვეთილებს;
- ფასილიტატორი ეხმარება მასწავლებლებს გაკვეთილზე დასწრების ორგანიზებაში (ძირითადად, გაკვეთილების განრიგის შეცვლაში);

- ფასილიტატორი ინიშნავს ინფორმაციას გაკვეთილზე ურთიერთდასწრების შესახებ:
 - მასპინძელი და დამსწრე მასწავლებლების სახელი და გვარი;
 - გაკვეთილზე დასწრების მიზანი/ფოკუსი;
 - გაკვეთილზე დასწრების თარიღი, კლასი, საგანი.
- მასწავლებლების სურვილის შემთხვევაში, ფასილიტატორი შეიძლება დაესწროს გაკვეთილსა და შემაჯამებელ შეხვედრას.

ნაწილი 4. ფასილიტაციის უნარები და სტრატეგიები

თავი 4.1. ეფექტური ფასილიტატორის მახასიათებლები

მასწავლებლების ჯგუფის ფასილიტაცია ძალიან საინტერესო და, ამავდროულად, რთულ და საპასუხისმგებლო საქმიანობას წარმოადგენს. ფასილიტატორები უნდა ფლობდნენ ლიდერის თვისებებსა და პიროვნულ მახასიათებლებს, რათა შეძლონ ამ მნიშვნელოვანი ამოცანის წარმატებით შესრულება. ქვემოთ წარმოდგენილია ის მახასიათებლები, რომლებიც ფასილიტატორებს დაეხმარება სასწავლო ჯგუფების ხელმძღვანელობაში:

- **მცოდნე და გამოცდილი:** აქვს საგნის სწავლებისა და შეფასების მეთოდების სიღრმისეული ცოდნა; აქვს შესაბამისი საფეხურზე სწავლების გამოცდილება;
- **ეფექტური თანამშრომლობის უნარის მქონე:** მასწავლებლებთან თანამშრომლობს ეფექტურად. განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს მასწავლებლისთვის პროფესიული დახმარების გაწევას;
- **პროაქტიული:** არის ინიციატორი. იწყებს ახალი იდეების განხორციელებას და გონივრულად აფასებს საჭირო რესურსებსა და ღონისძიებებს;
- **ნოვატორი:** აქვს შემოქმედებითი აზროვნება და მზად არის, პრაქტიკაში განახორციელოს ინოვაციური იდეები;
- **სწავლაზე ორიენტირებული:** აქვს უწყვეტი სწავლისა და განვითარების სურვილი;
- **გულისხმიერი:** ყოველთვის ცდილობს უპასუხოს მასწავლებლების საჭიროებებსა და ინტერესებს;
- **ნდობით აღჭურვილი:** ხელს უწყობს ნდობაზე დამყარებულ სამუშაო გარემოს შექმნას. იგი ყოველთვის იცავს მასწავლებლის კონფიდენციალობას (არ განიხილავს ინდივიდუალური მასწავლებლის საკითხს სხვა კოლეგებთან ან ადმინისტრაციასთან);
- **ზრდასრულებთან მუშაობის უნარის მქონე:** გააზრებული აქვს ზრდასრულების სწავლის თავისებურებები და აღნიშნულ სპეციფიკას ითვალისწინებს მათთან მუშაობის დროს;
- **ეფექტური კომუნიკაციის უნარის მქონე:** ეფექტურად ურთიერთობს თანამშრომლებთან. მასწავლებლებთან ამყარებს და ინარჩუნებს ნაყოფიერ პროფესიულ ურთიერთობებს;
- **ეფექტური ორგანიზატორი:** აქვს ორგანიზატორული უნარები. შეუძლია ღონისძიებების დაგეგმვა და მათთან დაკავშირებული ლოჯისტიკური საკითხების მოგვარება;
- **პრობლემის მომგვარებელი:** აქვს პრობლემის მოგვარების უნარი. მიაჩნია, რომ ნებისმიერი პრობლემის მოგვარება შესაძლებელია. ყოველთვის ცდილობს მათ გადაჭრას სხვადასხვა ალტერნატივის გამოყენებით;
- **პასუხისმგებლიანი:** დროულად და პასუხისმგებლობით ასრულებს დაკისრებულ მოვალეობას.

თავი 4.2. ზრდასრულთა განათლების თავისებურებები

ფასილიტატორებს, როგორც მოქმედ მასწავლებლებს, მოსწავლეებთან მუშაობის მდიდარი გამოცდილება აქვთ. ეს გამოცდილება მათ მნიშვნელოვნად დაეხმარება მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების ხელმძღვანელობაში. თუმცა, ფასილიტატორებმა ასევე უნდა გაითვალისწინონ, რომ ზრდასრულებთან, ანუ მასწავლებლებთან, მუშაობას გარკვეული თავისებურებები ახასიათებს.

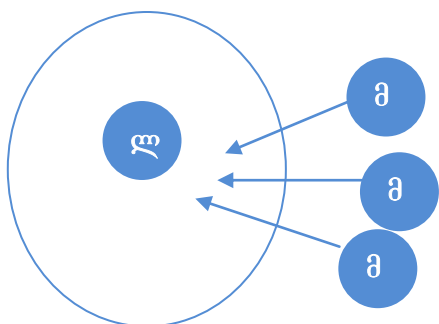
ცხრილი 7. მოსწავლეებისა და ზრდასრულების სწავლის პროცესი: განსხვავებები	
ზრდასრულები	მოსწავლეები (მოზარდები)
ზრდასრულები ცდილობენ მაქსიმალურად ნაყოფიერად გამოიყენონ დრო. მათ ბევრი ვალდებულება აქვთ. ხშირად ამ ვალდებულებების გამო არ რჩებათ სწავლისთვის საკმარისი დრო.	მოზარდებმა იციან, რომ მათი ძირითადი მოვალეობა არის სწავლა და საკლასო ოთახში გარკვეული დროის გატარება.
ზრდასრულებს აქვთ კონკრეტული მიზნები და ცდილობენ სწრაფად და სრულყოფილად მიაღწიონ ამ მიზნებს.	მოზარდები ნაკლებად ღელავენ იმის შესახებ, შეძლებენ თუ არა კონკრეტული ცოდნისა და უნარების დროის გარკვეულ მონაკვეთში შეძენას.
ზრდასრულები უმეტესად თავად წარმართავენ სწავლის პროცესს.	მოზარდების სასწავლო პროცესს უმეტესად წარმართავს მასწავლებელი.
ზრდასრულები ხშირად სკეპტიკურად უყურებენ ახალ ინფორმაციას. ისინი ამჯობინებენ თავდაპირველად მოსინჯონ, გამოიყენონ იგი და შემდეგ აღიარონ სასარგებლო რესურსად.	მოსწავლეები ნაკლებად კრიტიკულები არიან მათთვის მიწოდებული ინფორმაციისადმი.
თუ სწავლის პროცესი ზრდასრულებისთვის მნიშვნელოვანი და ღირებულია, ისინი სრულ პასუხისმგებლობას იღებენ მის წარმატებით განხორციელებაზე.	ზრდასრულებთან შედარებით, მოსწავლეები ნაკლებად იღებენ პასუხისმგებლობას საკუთარ სწავლის პროცესზე.
ზრდასრულებისთვის არსებითია, რომ სწავლის შინაარსი და პროცესი უკავშირდებოდეს მათ ყოველდღიურ საქმიანობას, საჭიროებებსა და ინტერესებს.	მოზარდები სწავლობენ იმას, რასაც ასწავლიან. მათ ნაკლებად აქვთ რაიმე კონკრეტული მიზნები ან ამოცანები.

თავი 4.3. ფასილიტაციის ოთხი ფაზა

სიტყვა „ფასილიტაცია“ (ინგლისურად – facilitation) ნიშნავს საქმის გაადვილებას, პროცესის წინსვლის ხელშეწყობას (World Book Dictionary, 2004). სამუშაო ჯგუფების კონტექსტში ფასილიტაცია გულისხმობს ჯგუფის საქმიანობის გაადვილებასა და მისი ეფექტურობის გაზრდას.

სპეციალისტები გამოყოფენ ფასილიტაციის ოთხ ფაზას: (1) მონაწილეების მოზიდვა და ჩართვა; (2) მონაწილეების ინფორმირება; (3) აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა; (4) მომავალი ღონისძიებების დაგეგმვა.

I ფაზა: მონაწილეების მოზიდვა და ჩართვა

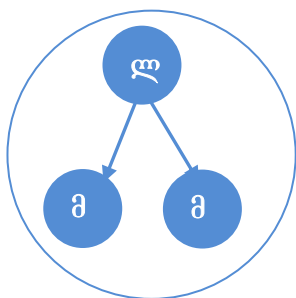

ფასილიტაციის პირველი ფაზა ითვალისწინებს მონაწილეების ჯგუფში მოზიდვასა და ჩართვას. ფასილიტატორის დანიშნულებაა, პოტენციურ მონაწილეებს გაუღვივოს ჯგუფში გაერთიანებისა თუ შეხვედრაში მონაწილეობის სურვილი და თავი მის სრულფასოვან და ღირებულ წევრად აგრძნობინოს.

ჯგუფში ჩართვის პროცესი ყოველთვის იწყება მონაწილეთა არსებული ცოდნის აღიარებითა და გააქტიურებით. ჯგუფში ჩართვის საჭიროება

დგება ახალი ჯგუფის შექმნის ან უკვე არსებულ ჯგუფში ახალ საკითხზე მუშაობის დაწყების დროს. მოზიდვისა და ჩართვის ფაზა მონაწილეებს ეხმარება: (ა) საკუთარი გამოცდილების შეფასებაში; მონაწილეობისათვის მომზადებაში; ჯგუფში საკუთარი როლის განსაზღვრაში.

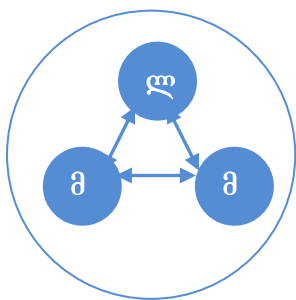
II ფაზა: მონაწილეების ინფორმირება

ფასილიტაციის მეორე ფაზა ითვალისწინებს მონაწილეებისთვის საჭირო ინფორმაციის მიწოდებას. ამ დროს ინფორმაციის გავრცელება ხდება ფასილიტატორიდან მონაწილეების მიმართულებით. ინფორმაცია შეიძლება მოიცავდეს თეორიებს, მონაცემებს, სტატისტიკასა და სხვა.

ინფორმირების ფაზა მონაწილეებს ეხმარება: (ა) საჭირო ინფორმაციის დაგროვებაში; (ბ) საკუთარი გამოცდილების ახალ კონტექსტში გაანალიზებაში; (გ) მომდევნო ეტაპზე ჯგუფისთვის რელევანტური და სასარგებლო ინფორმაციის მიწოდებაში.

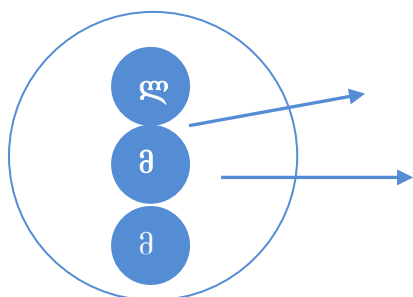
III ფაზა: აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა

ფასილიტაციის მესამე ფაზა ითვალისწინებს ჯგუფის წევრების აქტიური სწავლისა და მონაწილეობის ხელშეწყობას. მონაწილეები განიხილავენ ახალ იდეებს და ერთმანეთს უზიარებენ ცოდნასა და გამოცდილებას. როგორც ნახაზი აჩვენებს, ამ ეტაპზე ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ლიდერსა და მონაწილეებს შორის ინტერაქციას. ამისთვის ფასილიტატორმა უნდა უზრუნველყოს უსაფრთხო და თანამშრომლობითი გარემოს შექმნა, რათა ჯგუფის ყველა წევრმა შეძლოს საკუთარი აზრისა და იდეების თავისუფლად გამოხატვა.

აქტიური მონაწილეობის ფაზა ჯგუფის წევრებს შესაძლებლობას აძლევს: (ა) მოსინჯონ ახალი იდეები და გამოცდილება; (ბ) განივითარონ და გაიუმჯობესონ პროფესიული უნარ-ჩვევები; (გ) ითანამშრომლონ კოლეგებთან და ხელი შეუწყონ ურთიერთსწავლის პროცესს.

ფაზა 4: მომავალი ღონისძიებების დაგეგმვა

ფასილიტაციის საბოლოო ფაზა ითვალისწინებს სამომავლო ღონისძიებებისა და აქტივობების დაგეგმვას; კერძოდ, სხვადასხვა შესაძლებლობისა და ალტერნატივის განხილვას, მათ შეფასებასა და შერჩევას და კონკრეტული სამოქმედო ნაბიჯების განსაზღვრას. აღნიშნული ფაზა აუცილებელია, რათა შენარჩუნდეს და შემდეგი განვითარება ჰპოვოს ჯგუფში დაგროვებულმა ცოდნამ, გამოცდილებამ და ენთუზიაზმმა. ამ დროს აქტივობები გადაინაცვლებს ჯგუფიდან მონაწილეთა ყოველდღიურ სამუშაო გარემოში.

მომავალი ღონისძიებების დაგეგმვის ფაზა მონაწილეებს ეხმარება: (ა) მიზნების დასახვაში; (ბ) კონკრეტული ღონისძიებებისა და ქმედებების დაგეგმვაში; (გ) ჯგუფში მიღებული გამოცდილების სხვა კონტექსტში გამოყენებაში.

ზემოთ აღწერილი ფაზები ითვალისწინებს როგორც „მიკრო“, ასევე „მაკრო“ დონეებს. ფასილიტატორს შეუძლია აღნიშნული ფაზების გამოყენება ცალკეული შეხვედრების წარმართვის დროს („მიკრო“ დონე); კერძოდ, დაიწყოს პროცესი შეხვედრაზე მონაწილეების მოზიდვითა და მათი ჩართულობის უზრუნველყოფით, შემდეგ მიაწოდოს მათ საჭირო ინფორმაცია (როგორც შინაარსობრივი, ასევე ლოჯისტიკური), გამოიყენოს სხვადასხვა სტრატეგია წევრების აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობისთვის; დაბოლოს, მონაწილეებთან ერთად დაგეგმოს მომდევნო ნაბიჯები.

„მაკრო“ დონე ითვალისწინებს ფასილიტატორის მიერ გრძელვადიან ჯგუფებთან მუშაობას, როგორცაა მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფები. ოთხი ფაზის გამოყენება ფასილიტატორს დაეხმარება აღნიშნული გრძელვადიანი პროცესის ეფექტურად წარმართვაში. წლის დასაწყისში ფასილიტატორი უზრუნველყოფს სასწავლო ჯგუფებში მონაწილეების მოწვევასა და ჩართვას. მომდევნო ეტაპი შეიძლება დაეთმოს მონაწილეების ინფორმირებასა და შეხვედრებში მათი აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობას. წლის ბოლოს კი ფასილიტატორმა მასწავლებლებთან ერთად შეიძლება დაგეგმოს სამომავლო ღონისძიებები.

როგორც „მიკრო“, ასევე „მაკრო“ დონეზე ფასილიტაციის ფაზების თანმიმდევრობა დამოკიდებულია კონკრეტული შეხვედრისა თუ გრძელვადიანი ჯგუფების საჭიროებებსა და სპეციფიკაზე. შესაბამისად, ფასილიტატორს შეუძლია გონივრულად შეცვალოს მათი თანმიმდევრობა.

ფასილიტაციის ფაზების ეფექტურად განხორციელება რელევანტური სტრატეგიებისა და ქმედებების გონივრულ გამოყენებას საჭიროებს. ცხრილში წარმოდგენილია თითოეულ ფაზაზე რეკომენდებული სტრატეგიების ჩამონათვალი.

ცხრილი 8. ფასილიტაციის ოთხი ფაზა	
სტრატეგია	ფასილიტატორის ქმედებები
I ფაზა: მონაწილეების მოზიდვა და ჩართვა	
ლიდერობის დემონსტრირება	• ეცნობა მონაწილეებს და აწვდის ინფორმაციას საკუთარი როლის შესახებ; • მონაწილეებს აწვდის ინფორმაციას შეხვედრის მიზნისა და მომავალი შეხვედრების შესახებ; • მონაწილეებს აძლევს საშუალებას გამოთქვან მოსაზრებები დღის წესრიგისა თუ მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფების სამოქმედო გეგმის შესახებ; • მიუთითებს იმ მნიშვნელოვანი რესურსების შესახებ, რომელთა გამოყენებასაც ჯგუფი შეძლებს შეხვედრის/ მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის მუშაობის პროცესში.
ღია და კეთილგანწყობილი გარემოს შექმნა	• ყველა დაინტერესებულ მასწავლებელს იწვევს შეხვედრაში მონაწილეობის მისაღებად; • აკვირდება მასწავლებლებს შორის ურთიერთობას შეხვედრებისა და სასწავლო ჯგუფის სხვა აქტივობების დროს; • უზრუნველყოფს თითოეული მონაწილის მიერ ინფორმაციასა და რესურსებთან თანაბარ წვდომას; • ჯგუფში ჩართვის შესაძლებლობას აძლევს ახალ მასწავლებლებს.
კავშირების დამყარება	• ესმის მონაწილე მასწავლებლების საერთო მახასიათებლები, ინტერესები, საჭიროებები, ასევე არსებული განსხვავებები; • ყურადღებით ისმენს მასწავლებლებს შორის საუბრებს და აღნიშნავს მსგავსებებს მასწავლებლების ინტერესებს, გარემოებებსა და საჭიროებებს შორის; • გეგმავს და წარმართავს აქტივობებს, რომლებიც ხელს უწყობს მასწავლებლებს შორის ინტერაქციასა და ურთიერთგაცნობას.
გუნდის შექმნა	• მონაწილეებს პერიოდულად შეახსენებს სამუშაო შეხვედრის/სასწავლო ჯგუფის მიზნებსა და ხედვას; • გეგმავს და წარმართავს აქტივობებს, რომლებიც ხელს უწყობს მასწავლებლებს შორის ინტერაქციასა და ურთიერთგაცნობას; • მასწავლებლებს რთავს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში; • დირექტორს სთხოვს აღიაროს მასწავლებლების წარმატებული მონაწილეობა პროფესიული განვითარების აქტივობებში; • მასწავლებლებს უზიარებს შეხვედრისა და ჯგუფების საქმიანობის შესახებ ინფორმაციას (შეხვედრის ოქმი, ანგარიში და სხვა).

II ფაზა: მონაწილეების ინფორმირება	
ინფორმაციის მიწოდება	- აგროვებს პროფესიულ ლიტერატურასა და რესურსებს სხვადასხვა წყაროდან (ჟურნალი „მასწავლებელი“, სოციალური მედია, სამინისტროსა და სხვა სააგენტოების მიერ გამოცემული ბეჭდური მასალა, საგანმანათლებლო ინტერნეტგვერდები და სხვა); - ეცნობა მოძიებულ/მიღებულ ინფორმაციას და უზიარებს მონაწილეებს.
ინფორმაციის შეგროვება და ურთიერთგაზიარება	- მასწავლებლებს სთხოვს ერთმანეთს გაუზიარონ მნიშვნელოვანი ინფორმაცია და პროფესიული რესურსები (სტატიები, გაკვეთილის გეგმები, სწავლების სტრატეგიები, ამოცანების პაკეტი, შეფასების ინსტრუმენტები და სხვა); - გეგმავს ისეთ აქტივობებს, რომლებიც საჭიროებს მასწავლებლებს შორის ინფორმაციის აქტიურ გაცვლას.
ბუნდოვანი საკითხების განმარტება	- ყურადღებით უსმენს მასწავლებლებს შორის პროფესიულ განხილვებს და უზრუნველყოფს ბუნდოვანი საკითხების დროულად განმარტებასა და დაზუსტებას; - საკითხების დაზუსტებისა და განმარტებისთვის იყენებს შემდეგ მეთოდებს: შეჯამებას, კითხვის დასმას, მონაწილეების ვერსიების მოსმენას, პერეფრაზირებასა და სხვა.
მასწავლებლების გამოცდილებისა და თეორიების დაკავშირება	- თეორიების შესახებ აკეთებს პრეზენტაციას და მის ძირითად პოსტულატებს უკავშირებს მასწავლებლების სწავლების პრაქტიკასა და მოსწავლეების სწავლის პროცესს; - იწვევს ექსპერტებს თეორიული მოდელების გასაცნობად; - მასწავლებლებს ურჩევს შეისწავლონ, დაამუშაონ და კოლეგებს გააცნონ მათი პრაქტიკისთვის მნიშვნელოვანი თეორიები.
ჯგუფის დინამიკის დაკვირვება და უკუკავშირი	- აკვირდება მასწავლებლებს შორის ურთიერთობას როგორც შეხვედრების, ასევე პროფესიული ურთიერთობის დროს. იგი კონსტრუქციულად უზიარებს მასწავლებლებს საკუთარ მოსაზრებებსა და რეკომენდაციებს აღნიშნული ურთიერთობების შესახებ; - საკუთარი ქმედებებით სასურველი ქცევის მაგალითს აძლევს მასწავლებლებს.
III ფაზა: აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა	
აქტიური მონაწილეობის წახალისება	- გეგმავს და ახორციელებს აქტივობებს, რომლებიც ითვალისწინებს მასწავლებლების აქტიურ მონაწილეობას; - ცდილობს თავიდან აიცილოს ისეთი აქტივობები, რომლებიც ითვალისწინებს მხოლოდ ერთი ადამიანის აქტიურობასა და დანარჩენებს პასიურ მდგომარეობაში მოიაზრებს; - ხშირად იყენებს მცირე ჯგუფებში მუშაობის სტრატეგიას.
მასწავლებლების როლის გააქტიურება	- ხელს უწყობს მასწავლებლებს შორის გამოცდილებისა და ექსპერტიზის გაზიარებას; - საშუალებას აძლევს სხვა მასწავლებლებს, მათი შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, იკისრონ ლიდერის როლი.

მსგავსებების მიგნება და ხაზგასმა	• მასწავლებლებს ეხმარება ერთმანეთის იდეებს, ინტერესებს, ღირებულებებსა და სამომავლო გეგმებს შორის მსგავსებების პოვნაში; • ჯგუფში უთანხმოებისა და „ჩიხში“ შესვლის დროს წყვეტს კამათს და ფოკუსი გადააქვს ყველა მონაწილისთვის მისაღებ საკითხზე.
თანამშრომლობის ხელშეწყობა	• ხელს უწყობს მონაწილეებს შორის პოზიტიურ და კონსტრუქციულ უკუკავშირს; • მასწავლებლებს რთავს ისეთ აქტივობებში, რომლებიც მათ მჭიდრო თანამშრომლობას ითვალისწინებს.
სიახლეების მოსინჯვა	• გეგმავს ისეთ აქტივობებს, რომლებიც ახალი იდეებისა და სტრატეგიების განხორციელებას ითვალისწინებს (მაგალითად, გაკვეთილის სასწავლო ჯგუფები); • მასწავლებლებს რჩევებს აძლევს სწავლების დროს ექსპერიმენტების ჩატარებისა და ნოვატორული პრაქტიკის მოსინჯვის შესახებ; • აკვირდება მასწავლებლებს და დამატებით დახმარებას უწევს მათ, ვინც ნაკლებად ცდილობს ახალი იდეებისა და პრაქტიკის მოსინჯვას სწავლების პროცესში.
IV ფაზა: მომავალი ღონისძიებების დაგეგმვა	
გონებრივი იერიში	• მასწავლებლებთან ერთად მსჯელობს სწავლისა და სწავლების პრობლემებზე, რომელთა მოგვარება საჭიროებს სამომავლო ინტერვენციებს; • მასწავლებლებს სთხოვს გამოთქვან მოსაზრებები პრობლემების მოგვარების სხვადასხვა ალტერნატივის შესახებ.
სტრატეგიის შემუშავება	• მასწავლებლებთან ერთად აფასებს სხვადასხვა ალტერნატივას; • მასწავლებლებს მოუწოდებს გამოთქვან საკუთარი მოსაზრებები შერჩეული სტრატეგიებისა და მათი უპირატესობის შესახებ; • მასწავლებლებთან ერთად შეიმუშავებს შეთანხმებული სტრატეგიებისა და ქმედებების განხორციელების გეგმას; საჭიროების შემთხვევაში ანაწილებს ფუნქციებს მასწავლებლებს შორის.
შემუშავებული გეგმის განხორციელება	• პერიოდულად შეახსენებს მასწავლებლებს შეთანხმებული გეგმების შესახებ; • მონიტორინგს უწევს (შეძლებისდაგვარად) გეგმების განხორციელებას; • მასწავლებლებს შესაძლებლობას აძლევს ისაუბრონ გეგმის განხორციელების საკუთარი გამოცდილების შესახებ.
გეგმის შეფასება და მოდიფიცირება	• მასწავლებლებს მოუწოდებს შეაფასონ განხორციელებული ქმედებები; • აგროვებს და მასწავლებლებს უზიარებს ინფორმაციას, მონაცემებს, მასალას გეგმის განხორციელების შესახებ (შეძლებისდაგვარად); • მასწავლებლებს მოუწოდებს მიღებული გამოცდილება გამოიყენონ სამომავლო საქმიანობისთვის.

თავი 4.4. აქტიური მოსმენა

აქტიური მოსმენა ფასილიტაციის და, ზოგადად, ეფექტური კომუნიკაციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი უნარია. იგი გულისხმობს სხვის მიერ ნათქვამის გაგებასა და გააზრებას და არამხოლოდ ბგერების, სიტყვებისა და წინადადებების გაგებას. აქტიური მსმენელი იაზრებს მიღებულ ინფორმაციას და მის მნიშვნელობას, ყურადღებას ამახვილებს როგორც ნათქვამის შინაარსზე, ასევე გრძნობებზე. მასწავლებელი, რომელიც ამბობს: „ჩემს მოსწავლეებს უჭირთ ჯგუფებში მუშაობა“, შეიძლება გამოხატავდეს გაბრაზებას, დაბნეულობას, იმედგაცრუებას ან ითხოვდეს დახმარებას. ამდენად, აქტიური მსმენელი ყოველთვის უნდა აკვირდებოდეს ნათქვამის უკან არსებულ ემოციას. აქტიური მოსმენის ოთხი მნიშვნელოვანი ელემენტია:

- მე მესმის, რაში მდგომარეობს თქვენი პრობლემა;
- მე ვიცი, როგორ გრძნობთ ახლა თავს;
- მე მაინტერესებს, რას ამბობთ;
- მე არ განგსჯით თქვენ.

აქტიური მოსმენის ბარიერები

- **პასიური/ეპიზოდური მოსმენა:** ადამიანები გაცილებით სწრაფად ფიქრობენ, ვიდრე ლაპარაკობენ. ამიტომ, საკმაოდ ხშირად ისინი ამ „გამოთავისუფლებულ დროს“ იყენებენ საკუთარ საკითხებსა თუ პრობლემებზე ფიქრისთვის. შესაბამისად, ისინი ვეღარ ახერხებენ მოსმენილის შინაარსისა და მოსაუბრის ემოციის სრულფასოვნად გაგებასა და გააზრებას;
- **ბლოკირებული მოსმენა:** მსმენელში უარყოფით ემოციას იწვევს მოსაუბრის მიერ გამოთქმული სიტყვა ან მოსაზრება, რის გამოც იგი უარს ამბობს დანარჩენი საუბრის მოსმენაზე;
- **ზედაპირული მოსმენა:** მსმენელი საუბრის დასაწყისშივე მიიჩნევს, რომ საუბრის თემა მოსაწყენია და/ან წინასწარ იცის მისი შინაარსი. შესაბამისად, იგი ზედაპირულად ისმენს თანამოსაუბრის ლაპარაკს;
- **მოჩვენებითი მოსმენა:** მსმენელი დაჟინებით უმზერს მოსაუბრეს გულისხმიერი მოსმენის იმიტაციის შექმნის მიზნით, თუმცა სინამდვილეში სრულიად სხვა საკითხზე ფიქრობს. ამგვარი მოსმენის სტილი საკმაოდ ადვილი მისახვედრია თანამოსაუბრისთვის.

აქტიური მოსმენისთვის ეფექტურია შემდეგი სტრატეგიების გამოყენება:

მოსმენის ფიზიკური მხარე: აღნიშნული გულისხმობს ინტერესის მაჩვენებელი ჟესტებისა და მიმიკების გამოყენებას და თვალთ კონტაქტის შენარჩუნებას მთელი საუბრის განმავლობაში.

მოსმენის ფსიქოლოგიური მხარე: ამ დროს მსმენელი კონცენტრირებულია მოსაუბრეზე, აკვირდება, თუ რას ამბობს იგი, რას გულისხმობს, როგორ ამბობს, რას არ ამბობს/რისი თქმისგან იკავებს თავს, როგორ ემოციებს გამოხატავს და ა.შ.

მოსმენის ვერბალური მხარე: ვერბალური სტრატეგია ითვალისწინებს ნათქვამის პერეფრაზს, გამეორებას, ჩაკითხვას უკეთესად გაგების მიზნით; მარტივ ვერბალურ უკუკავშირს, მაგალითად: „მესმის“, „მართალია“, „რა თქმა უნდა“, რომელთა საშუალებით მოსაუბრე ხედავს, რომ მისი საუბარი საინტერესოა და იგი მეტი მოტივაციით აგრძელებს ლაპარაკს.

აქტიური მოსმენა ხელს უწყობს ფასილიტატორის მასწავლებლებთან ეფექტურ ინტერაქციას, ურთიერთგაგებასა და ურთიერთპატივისცემას. ფასილიტატორის მიერ აქტიური მოსმენის დემონსტრირების შემდეგ მასწავლებლები შეეცდებიან თავადაც მსგავსად იურთიერთონ კოლეგებთან. ეს კი, საბოლოო ჯამში, ხელს შეუწყობს მასწავლებლებს შორის ნაყოფიერ პროფესიულ თანამშრომლობას.

ცხრილი 9. აქტიური მოსმენის სტრატეგიები		
სტრატეგია	მიზანი	ფრაზები
გამხმევა	მოსაუბრეს აჩვენოთ, რომ გაინტერესებთ მისი საუბარი.	მესმის... საინტერესოა... კარგად მითხარი/უფრო მეტი მითხარი ამის შესახებ... გისმენ, გააგრძელე...
	მოსაუბრეს აჩვენოთ, რომ ყურადღებით უსმენთ და გესმით მისი. უკეთ გაიგოთ საუბრის შინაარსი. დაეხმაროთ მოსაუბრეს უკეთესად გამოხატოს საკუთარი აზრი.	როგორც გავიგე, თქვენი სიტუაცია მდგომარეობს შემდეგში... სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თქვენ გადაწყვიტეთ ... თქვენ გრძნობთ, რომ...
შეჯამება	მნიშვნელოვანი იდეების, ფაქტებისა და სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის დაკავშირება.	როგორც თქვენი საუბრიდან ჩანს, ძირითადი პრობლემა მდგომარეობს ... თქვენი საუბარი რომ შევაჯამოთ ...
	საუბრის მომდევნო ეტაპისთვის საფუძვლის შექმნა.	

თავი 4.5. შეკითხვების დასმა

შეკითხვების დასმა ფასილიტაციის ერთ-ერთი უმთავრესი სტრატეგიაა. ფასილიტატორის მიერ დასმულმა შეკითხვამ შეიძლება რადიკალურად შეცვალოს დისკუსიის მიმდინარეობა, საკითხის განხილვა, ჯგუფში არსებული განწყობები და ა.შ. შეკითხვების ეფექტურად დასმა ყოველთვის ზრდის მონაწილეების მოტივაციასა და კრეატიულობას. ამდენად, სასურველია, ფასილიტატორმა წინასწარ მოამზადოს კონკრეტული შეხვედრისთვის არსებითი შეკითხვები.

ფასილიტატორის მიერ დასმული შეკითხვების მიზანი შეიძლება იყოს:

- მონაწილეების არსებული ცოდნისა და მზაობის დადგენა;
- მონაწილეების დაინტერესება და/ან მათი ინტერესის შენარჩუნება;
- მონაწილეთა მსჯელობის სტიმულირება;
- საკითხების მრავალმხრივი და საფუძვლიანი გაანალიზება;
- ცოდნის/ინფორმაციის აღდგენა;
- ცოდნის/უნარების პროგრესის მონიტორინგი;
- გაუგებრობების თავიდან აცილება, საკითხების დაზუსტება.

ფასილიტატორს შეხვედრაზე შეუძლია შეკითხვების დასმის რამდენიმე ტექნიკის გამოყენება.

ცხრილი 10. შეკითხვების დასმის ტექნიკა

ტექნიკა	ტექნიკის აღწერა და მნიშვნელობა
შეკითხვა აუდიტორიას	ტრენერი აუდიტორიისთვის სვამს შეკითხვას და ელოდება, ვინ გამოთქვამს პასუხის გაცემის სურვილს. აუდიტორიისთვის შეკითხვის დასმა განსაკუთრებით ეფექტურია დისკუსიის დაწყებისთვის. ასევე, აღნიშნული ტექნიკა ტრენერს აძლევს ინფორმაციას მეტად და ნაკლებად აქტიური მონაწილეებისა და მათი მზაობის შესახებ.
შეკითხვა თითოეულ მონაწილეს	ფასილიტატორი რიგრიგობით უსვამს ერთსა და იმავე შეკითხვას ყველა მონაწილეს. რიგრიგობით ერთი და იმავე შეკითხვის დასმა იძლევა მასზე სრული და ამომწურავი და/ან მრავალფეროვანი პასუხების მიღების შესაძლებლობას, განსაკუთრებით სიღრმისეული მსჯელობის დროს. ასევე, მონაწილეებს აძლევს ერთმანეთისგან სწავლის შესაძლებლობას.
შეკითხვა კონკრეტულ ადრესატს	ტრენერი სვამს შეკითხვას, აკეთებს პაუზას და შემდეგ ასახელებს მონაწილეს, რომელმაც პასუხი უნდა გასცეს მას. შეკითხვის ადრესატის განსაზღვრა იძლევა კონკრეტულ მონაწილეებში საკითხის გაგების შესახებ სრული ინფორმაციის მიღების შესაძლებლობას. სასურველია, მისი ხშირად გამოყენება, რადგან იგი ხელს უწყობს ჯგუფის აქტიურ ჩართულობასა და მთავარ საკითხზე ყურადღების კონცენტრირებას.

შეკითხვის უკან დაბრუნება	მონაწილე სვამს შეკითხვას, ტრენერი უკან უბრუნებს შეკითხვას (პერეფრაზით). შეკითხვის უკან დაბრუნების ტექნიკა ხელს უწყობს მონაწილის რეფლექსიასა და საკითხის სიღრმისეულად გააზრებას.
შეკითხვის გადამისამართება	მონაწილე სვამს შეკითხვას, ტრენერი განმეორებით აყალიბებს შეკითხვას, თუმცა თავად არ პასუხობს. იგი ჯგუფის წევრებს აძლევს მასზე პასუხის გაცემის შესაძლებლობას. მსგავსი ტექნიკა ხელს უწყობს მონაწილეების როლის გაზრდასა და გააქტიურებას, ასევე მათი თავდაჯერებულობის ამაღლებას.
ჩაღრმავება / დაზუსტება	ფასილიტატორი მონაწილეს სთხოვს დააზუსტოს მისი ნათქვამი ან უფრო დეტალურად ახსნას. აღნიშნული ტექნიკა ხელს უწყობს მსჯელობის სტიმულირებას, ბუნდოვანი საკითხების გარკვევასა და პრობლემების მოგვარებას.

ფასილიტატორმა ასევე გონივრულად და მიზნობრივად უნდა გამოიყენოს ღია და დახურული შეკითხვები.

ცხრილი 11. ღია და დახურული შეკითხვები: განსხვავებები		
	დახურული შეკითხვები	ღია შეკითხვები
ტიპი	ითხოვს მარტივ პასუხს: დიახ, არა.	იწყება სიტყვებით: <i>ვინ? რა? როდის? სად? რატომ? როგორ?</i>
გამოყენება	მისი დასმა ადვილია და არ საჭიროებს დიდ დროს. გამოიყენება მარტივი საკითხების დაზუსტების/გარკვევის დროს.	გამოიყენება ამა თუ იმ საკითხზე უკუკავშირისა და ინფორმაციის მისაღებად. ხელს უწყობს აზროვნების, მსჯელობის დაწყებას. ეფექტურად გამოიყენება საკითხის უკეთესად გააზრებისათვის.
რისკი	არ იძლევა ახალი ინფორმაციის ან დეტალების აღმოჩენის შესაძლებლობას. იგი ნაკლებად უწყობს ხელს დისკუსიის ეფექტურად წარმართვას.	მათზე პასუხების გაცემა შედარებით რთულია. კითხვა „რატომ?“ ხშირად აფრთხობს დისკუსიის მონაწილეებს. თუ ფასილიტატორი თანმიმდევრულად და გონივრულად არ გამოიყენებს ღია შეკითხვებს, მათი ეფექტურობა კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგება.
ნიმუშები	დღეს იყავით გაკვეთილზე შესული? მიეცით მოსწავლეებს დავალება? შემდგომ მშობლებთან შეხვედრაში მონაწილეობის მიღება?	დღეს სად იყავით წასული? რა სახის დავალება მიეცით მოსწავლეებს? როგორ შეასრულეს მოსწავლეებმა დავალება? რატომ გაუჭირდათ მოსწავლეებს დავალების შესრულება?

თავი 4.6. დაკვირვება

ეფექტური ფასილიტაცია მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული ჯგუფში არსებული გარემოს, ურთიერთობებისა და დინამიკის ობიექტურად და მიუკერძოებლად დაკვირვებისა და შემჩნევის უნარზე. შეხვედრების მიმდინარეობის დროს ფასილიტატორმა ყურადღება უნდა მიაქციოს, ვინ საუბრობს, ვინ პასიურობს, როგორ ურთიერთობენ ჯგუფის წევრები ერთმანეთთან (მაგალითად, მათემატიკის მასწავლებლები ქართულის მასწავლებლებთან ან I-IV კლასების მასწავლებლები V-VI კლასების მასწავლებლებთან). მიღებული

ინფორმაციის საფუძველზე ფასილიტატორმა უნდა დააბალანსოს სიტუაცია და შექმნას ისეთი გარემო, რომელშიც ყველა მასწავლებელს მონაწილეობის თანაბარი შესაძლებლობა აქვს. ფასილიტატორი შეიძლება დააკვირდეს ჯგუფში არსებულ შემდეგ გარემოებებს:

- ხმის გამოყენებას (ჩურჩული, ყვირილი);
- ურთიერთობის სტილს (კითხვები, მიმართვები);
- სახის გამომეტყველებას (მთქნარება, ღიმილი, მოღუშვა და ა.შ.);
- თვალთ კონტაქტს;
- ჟესტებს და ა.შ.

რას დააკვირდეთ?

- ვინ რას აკეთებს? ვინ რას ამბობს?
- ვინ ვის უყურებს საუბრის დროს?
- ვინ ერიდება ვისთან ურთიერთობას?
- ვინ ვისთან ერთად ზის? რა სიხშირით?
- როგორ არის ჯგუფი ჩართული?
- აქვს თუ არა ჯგუფს შეხვედრაში მონაწილეობის ინტერესი?
- მონაწილეები ხშირად გადიან ოთახიდან? რამდენად კონცენტრირებულები არიან? და ა.შ.

თავი 4.7. მონაცემების შეგროვება

ეფექტური ფასილიტაციის მომდევნო მნიშვნელოვან სტრატეგიას წარმოადგენს შეხვედრის მონაცემების შეგროვება და მათი სათანადო გამოყენება. მისი მიზანია, ერთი მხრივ, შეხვედრის ეფექტური მსვლელობის ხელშეწყობა ძირითადი საკითხების შეჯამებისა და თვალსაჩინო ადგილზე მოთავსების გზით, მეორე მხრივ, ინფორმაციის დოკუმენტირება მნიშვნელოვანია ანგარიშგებისა და განხორციელებული აქტივობების შესახებ ინფორმაციის აღრიცხვის თვალსაზრისით.

ინფორმაციის შეგროვების დაწყებამდე ფასილიტატორმა უნდა გაარკვიოს, თუ რა სახის ინფორმაცია უნდა შეაგროვოს, როგორ შეაგროვოს და ვინ შეასრულოს ეს ფუნქცია. ძირითადად, ფასილიტატორები ინიშნავენ შემდეგი სახის ინფორმაციას: შეხვედრაზე განხილული მთავარი საკითხები, სამომავლო გეგმები, მიღებული გადაწყვეტილებები და სხვა. უმეტეს შემთხვევებში, ფასილიტატორი თვითონ ახერხებს მონაცემების ჩანიშვნას. თუმცა, შეხვედრის ფორმატისა და სპეციფიკის გათვალისწინებით, შესაძლებელია, რომ მან სხვა მონაწილეს სთხოვოს ჩანიშვნების გაკეთება.

ფასილიტატორმა უნდა უზრუნველყოს მონაცემების სიზუსტით და მონაწილეებისთვის გასაგებად ჩაწერა. ჩაწერილი ინფორმაცია ზედმიწევნით უნდა ასახავდეს მონაწილეების მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებს. ამისთვის აუცილებელია ფასილიტატორმა შეინარჩუნოს ნეიტრალური მდგომარეობა და თავი შეიკავოს საკუთარი მოსაზრებების ჩანაწერებში ასახვისგან. უმჯობესია, რომ მან გამოიყენოს ის ძირითადი სიტყვები თუ ფრაზები, რომლებიც შეხვედრაზე გამოითქვა მონაწილეების მიერ, მოერიდოს ზედმეტ რედაქტირებას, რადგან აღნიშნულ პროცესში შესაძლებელია დაიკარგოს მონაწილეების მიერ გამოთქმული იდეების მნიშვნელოვანი ნაწილი. ფასილიტატორს შეუძლია ჯგუფთან გადაამოწმოს, რამდენად სწორად ასახავს მის მიერ ჩანიშნული და შეჯამებული ინფორმაცია მიღებულ გადაწყვეტილებას.

მონაცემების შეგროვებისა და ჩანიშვნის ერთ-ერთ ყველაზე გავრცელებულ და პრაქტიკულ ფორმას წარმოადგენს ე.წ. ფლიფჩარტზე მუშაობა. მასზე ჩანიშნული ინფორმაციის გამოყენება შესაძლებელია როგორც შეხვედრის მსვლელობის დროს, ასევე შეხვედრის დასრულების შემდეგ ანგარიშებისა თუ ოქმების შესადგენად. ფლიფჩარტზე ინფორმაციის ჩანიშვნის დროს ფასილიტატორი იყენებს ძირითადი სიტყვების სტრატეგიას, ანუ მოკლედ იწერს იდეის გამომხატველ არსებით სიტყვას ან სიტყვებს საკმაოდ დიდი ასოებით, მუქი და სხვადასხვა ფერის მარკერებით. ინფორმაცია უნდა ჩაინიშნოს ფასილიტატორის ან მონაწილის საუბრის პარალელურად.

თავი 4.8. წესების შემუშავება

წესების წინასწარ შემუშავება და მათი დაცვა მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს სამუშაო შეხვედრების ეფექტურად წარმართვასა და არასასურველი ქმედებების პრევენციას. ეს წესები შეეხება მონაწილეთა ურთიერთობას, მათ შორის, კომუნიკაციის სტილსა და ფორმებს, გადაწყვეტილების მიღების პრინციპებს, შეხვედრის მსვლელობის დროს მისაღებ და მიუღებელ ქმედებებს და სხვა.

წესების შემუშავება და დაცვა ნებისმიერი ჯგუფისთვის მნიშვნელოვანია მაშინაც კი, როდესაც მის წევრებს ხანგრძლივი პროფესიული თუ პიროვნული ურთიერთობის გამოცდილება აქვთ. სასურველია, რომ წესები შემუშავდეს პირველივე შეხვედრაზე ან შეხვედრის დასაწყისში. ამ შემთხვევაში, მეტი ალბათობაა იმისა, რომ ჯგუფის წევრებმა თავიდანვე იმოქმედონ დადგენილი წესების მიხედვით და არ გახდეს საჭირო მათი მიუღებელი ქმედების კორექცია. წესების შემუშავებისა და დადგენის რამდენიმე ეტაპი არსებობს:

1. **წესების შექმნა:** ზოგიერთი ჯგუფი ამჯობინებს მზა სახით მიიღოს წესების გარკვეული პაკეტი. თუმცა, უმეტესად შეხვედრის დაწყებიდან 10 წუთში მათ ავიწყდებათ აღნიშნული წესების შესახებ. უმჯობესია, ჯგუფმა თავად შექმნას წესები, რომლებსაც დაიცავენ მთელი შეხვედრისა თუ სამუშაო პროცესის დროს. წესების შექმნის ეფექტური სტრატეგიაა შეხვედრის მონაწილეთა იდეალური ქმედებების გამოყოფა და შემდეგ მათი წესების სახით ფორმულირება.
2. **წესების გამოქვეყნება:** წესების შექმნა საკმარისი არ არის. გამოქვეყნების ანუ თვალსაჩინო ადგილზე მოთავსების გარეშე ჯგუფის წევრებს შესაძლებელია დაავიწყდეთ მათი არსებობა. ფასილიტატორს შეუძლია ფლიფჩარტზე ჩამოწერილი წესები დაკიდოს შეხვედრების ოთახში თვალსაჩინო ადგილზე.
3. **წესების დაცვა:** წესებთან დაკავშირებული ყველაზე რთული ამოცანა მათი დაცვაა. ჯგუფის წევრების მიერ ამა თუ იმ წესის დარღვევა გარდაუვალი რეალობაა. ამიტომ, ფასილიტატორმა წინასწარ უნდა იფიქროს დარღვევებზე რეაგირების ფორმებსა და მექანიზმებზე. წესების დარღვევებზე ადეკვატური რეაგირება ძალიან მნიშვნელოვანია. წინააღმდეგ შემთხვევაში ფასილიტატორი ხელს შეუწყობს ალტერნატიული ნორმების შექმნას. მაგალითად, წესის თანახმად ყველა დროულად უნდა გამოცხადდეს შეხვედრაზე. თუ ფასილიტატორი არ მიაქცევს ყურადღებას დაგვიანების ფაქტებს, იგი ამით აჩვენებს, რომ შეხვედრაზე დროულად მოსვლა სულაც არ არის აუცილებელი.
4. **წესების შეფასება:** სასურველია, რომ ჯგუფმა პერიოდულად შეაფასოს წესებისა და მათი დაცვის საკითხი. გონივრული მსჯელობის საფუძველზე ისინი კიდევ ერთხელ უნდა შეთანხმდნენ წესების ზედმიწევნით დაცვაზე ან ცვლილებები შეიტანონ იმ წესებში, რომელთა დაცვაც არარეალურია გარკვეული გარემოებების გამო.

წესების შემუშავების დროს ფასილიტატორს შეუძლია შემდეგი შეკითხვების გამოყენება:

- **დრო:** რომელ საათზე დავიწყეთ და დავასრულეთ შეხვედრა? შევძლებთ შეხვედრის დროულად დაწყებას და დასრულებას?
- **მოსმენა:** როგორ შევუწყობთ ხელს ერთმანეთს ყურადღებით მოსმენაში? როგორ ავიცილოთ თავიდან საუბრის შეწყვეტის ფაქტები?
- **კონფიდენციალობა:** შეუძლიათ თუ არა მსურველებს შეხვედრაზე დასწრება? არის საკითხები, რომლებიც კონფიდენციალურია და მხოლოდ ჯგუფის წევრებმა უნდა იცოდნენ?

- **გადაწყვეტილება:** როგორ მივიღებთ გადაწყვეტილებებს? როგორ ვიმოქმედებთ უთანხმოების შემთხვევაში?
- **მონაწილეობა:** როგორ უზრუნველყოფთ ყველა წევრის მონაწილეობას? როგორ უნდა დარეგულირდეს დასწრების საკითხი?

თავი 4.9. კონფლიქტებისა და დესტრუქციული ქცევის მართვა

კონფლიქტებსა და დესტრუქციულ ქმედებებს ნებისმიერი სამუშაო ჯგუფის შეხვედრის დროს შეიძლება ჰქონდეს ადგილი. მათი პრევენციის ან მართვის მიზნით ფასილიტატორს კარგად უნდა ესმოდეს როგორც კონსტრუქციული, ასევე დესტრუქციული ქმედებები.

ფასილიტატორი ყურადღებით უნდა დააკვირდეს ამ ქმედებებს და შესაბამისი რეაგირება მოახდინოს. უპირველეს ყოვლისა, მან თავად უნდა მისცეს მონაწილეებს კონსტრუქციული და პოზიტიური ქცევის მაგალითი.

კონსტრუქციული ქცევა გულისხმობს:

- **თანამშრომლობას:** ჯგუფის წევრები პატივისცემითა და ინტერესით ისმენენ კოლეგების მოსაზრებებს. მზად არიან, საჭიროებისამებრ, გაიზიარონ და მხარი დაუჭირონ მათ;
- **ინსპირირებას:** ჯგუფის წევრები თავიანთი დამოკიდებულებით ხელს უწყობენ ჯგუფის ენთუზიაზმის ამაღლებას;
- **ჰარმონიულობას:** მონაწილეები ხელს უწყობენ ჯგუფის ერთიანობასა და გუნდურობას (მაგალითად: რთულ სიტუაციებში იუმორის გონივრულად გამოყენება);
- **რისკის გაწევას:** მონაწილეები მზად არიან, ჯგუფის ინტერესების დასაცავად რისკის ქვეშ დააყენონ გარკვეული პიროვნული საკითხები;
- **გადასინჯვას:** ჯგუფის მუშაობის ეფექტურობის უზრუნველყოფის მიზნით, წევრები კრიტიკულად და კონსტრუქციულად აფასებენ შეხვედრის დღის წესრიგს, განრიგს, განსახილველ საკითხებს, გადაწყვეტილების მიღების პრინციპებსა და პროცედურებს, ინფორმაციის გამოყენებასა და სხვა.

დესტრუქციული ქცევა გულისხმობს:

- **დომინირებას:** მონაწილე ცდილობს საკუთარი მიზნებისა და მოსაზრებებისთვის გამოიყენოს შეხვედრის უმეტესი დრო; თვითონ გააკონტროლოს ჯგუფის სამუშაო პროცესი;
- **აჩქარებას:** მონაწილე ურჩევს ჯგუფს ერთ საკითხზე მსჯელობის დასრულებამდე გადავიდეს მომდევნო საკითხის განხილვაზე; ბეზრდება სხვების მოსმენა და ჯგუფში მუშაობა;
- **თვითიზოლირებას:** მონაწილე არ მონაწილეობს შეხვედრაში;
- **იგნორირებას:** მონაწილე იგნორირებას უკეთებს კოლეგებსა და მათ რეკომენდაციებს. ცინიკური ხუმრობებითა და გამოთქმებით შეურაცხყოფას აყენებს ჯგუფის წევრებს;
- **ძირითადი თემიდან გადახვევას:** მონაწილე დაკავებულია სხვა საკითხებით და ცდილობს ჯგუფის წევრების ჩართვას შეხვედრის თემიდან განსხვავებულ დისკუსიაში;
- **ბლოკირებას:** ხელს უშლის ჯგუფის მუშაობას გამოთქმული იდეებისა და რეკომენდაციების დაგმოებითა და გაკრიტიკებით.

დესტრუქციული ქცევების პრევენცია და აღმოფხვრა ფასილიტატორის მხრიდან დროულ და ეფექტურ ინტერვენციას მოითხოვს. ინტერვენციაში მოიაზრება როგორც ვერბალური, ასევე არავერბალური ქმედებები.

ფასილიტატორის მხრიდან ნებისმიერი სახის ინტერვენციის მიზანი უნდა იყოს ჯგუფის მუშაობის ეფექტურობის შენარჩუნება და მისი წევრებისთვის გამოხატვისა და თანაბარი მონაწილეობის უზრუნველყოფა. კონფლიქტური სიტუაციების მართვის ზუსტი რეცეპტი არ არსებობს. ქვემოთ მოცემულია მიდგომები და სტრატეგიები, რომელთა სათანადო დროსა და

კონტექსტში გამოყენება ფასილიტატორებს ჯგუფში კონსტრუქციული და თანამშრომლობითი გარემოს შექმნასა და შენარჩუნებაში დაეხმარება:

- **პრევენცია:** შეხვედრის ან სამუშაო პროცესის დასაწყისშივე ფასილიტატორი წარმართავს ურთიერთგაცნობას. იგებს მონაწილეების საჭიროებებსა და ინტერესებს. მონაწილეებთან ერთად შეიმუშავებს წესებს და ერთობლივად თანხმდებიან მისაღებ ქცევაზე.
- **იგნორირება:** მნიშვნელოვანია, რომ ფასილიტატორმა სწორად შეაფასოს სიტუაცია და გადამეტებული რეაგირება არ მოახდინოს შეხვედრის მონაწილეების გარკვეულ ქმედებებზე. ზოგიერთ შემთხვევაში შეიძლება უფრო ეფექტური იყოს მიუღებელი ქცევების იგნორირება და სიტუაციის დაძაბვის თავიდან აცილება. რეაგირება საჭირო იქნება იმ შემთხვევაში, თუ დესტრუქციული ქცევა განმეორდება ან რეგულარულ ხასიათს მიიღებს.
- **მსუბუქი ინტერვენცია:** მსუბუქი ინტერვენციის შემთხვევაში ფასილიტატორი ცდილობს ზომიერად ჩაერიოს და თავიდან აიცილოს სიტუაციის დაძაბვა და კონფლიქტის ესკალაცია. ამ მიზნით ფასილიტატორს შეუძლია კარგად გაერკვეს ჯგუფის წევრის სიტუაციაში - რა აწუხებს / აღელვებს მონაწილეს და დაეხმაროს, რომ უკეთ იგრძნოს თავი ჯგუფში. ასევე ფასილიტატორს შეუძლია ჯგუფს (და არა კონკრეტულ პიროვნებას) შეახსენოს ქცევისა და ჯგუფში მუშაობის წესები, შეხვედრის მთავარი განსახილველი საკითხი და ა.შ;
- **საშუალო ინტერვენცია:** ფასილიტატორი მონაწილეს პირადად ესაუბრება შესვენების დროს. შეახსენებს, რომ ჯგუფს აქვს კონკრეტული ამოცანა და თითოეული მონაწილე ვალდებულია თავისი წვლილი შეიტანოს ამ პროცესში.
- **ძლიერი ინტერვენცია:** ძლიერი ინტერვენცია საჭიროა, როდესაც ჯგუფი ჩიხშია შესული და კონკრეტული პიროვნების გამო შეუძლებელია მუშაობის გაგრძელება. ასეთ შემთხვევაში ფასილიტატორი შეახსენებს მონაწილეებს წესებს და კონკრეტულ საკითხზე მუშაობის პროცედურებს. იგი ჯგუფის წევრებს აძლევს შესაძლებლობას გამოხატონ საკუთარი დამოკიდებულებები ამ საკითხების შესახებ. ამის შემდეგ მათ უნდა მიიღონ საბოლოო გადაწყვეტილება, რომლის გათვალისწინება და პატივისცემა სავალდებლო იქნება ყველასთვის. თუ ცალკეული პიროვნებები კვლავ განაგრძობენ დესტრუქციულ ქცევას, ფასილიტატორი საჯაროდ დაასახელებს მათ და დანარჩენ მონაწილეებთან ერთად იმსჯელებს მათი ქმედებების კორექციისა და სიტუაციის მოგვარების გზებზე.

ცხრილი 12. დესტრუქციული ქცევის მართვა: რეკომენდაციები

ქცევა	ქცევის მიზეზი	ქცევის მართვა: რეკომენდაციები
კოლეგებს საუბარს აწყვეტინებს ზედმეტი და უადგილო შეკითხვების დასმით და ჩანართებით.	აგრესიული ხასიათი, სხვების გაღიზიანებისგან სიამოვნების მიღება.	- შეინარჩუნეთ სიმშვიდე, რათა თავიდან აიცილოთ „გასართობი შოუ“; - შეეცადეთ მონაწილის შეკითხვებსა და მოსაზრებებში იპოვოთ რაიმე მნიშვნელოვანი და ღირებული; - დაეთანხმეთ მის რომელიმე მოსაზრებას და შემდეგ შეცვალეთ საუბრის თემა; - მონაწილის მიერ არასწორი ინფორმაციის გამოთქმის შემთხვევაში საშუალება მიეცით ჯგუფის წევრებს შეუსწორონ შეცდომა.
საუბრობს ძალიან ბევრს.	ცდილობს თავი გამოიჩინოს. ძალიან კომპეტენტურია კოლეგებთან შედარებით. უყვარს ბევრი საუბარი.	- დაელოდეთ პაუზას მის საუბარში, შემდეგ გადაუხადეთ მადლობა და შეეცადეთ სხვა პიროვნება მოიწვიოთ სასაუბროდ ან შეცვალოთ განხილვის თემა; - შეეცადეთ ჯგუფის წევრი პასიურ მდგომარეობაში გადაიყვანოთ შედარებით რთული შეკითხვის დასმით; - ჩაერთეთ საუბარში (თუ ამის აუცილებლობაა) და შეაწყვეტინეთ შემდეგი ფრაზით: „ძალიან საინტერესოა. ახლა ვნახოთ სხვები რას ფიქრობენ“.
ფასილიტატორს ჰკითხა, რას ფიქრობს იგი ამა თუ იმ საკითხზე.	ცდილობს უხერხულ მდგომარეობაში ჩააგდოს ფასილიტატორი. ცდილობს მიიღოს მხარდაჭერა ამა თუ იმ მოსაზრებაზე. სურს მიიღოს ფასილიტატორის რჩევა.	- შეეცადეთ თავი აარიდოთ მათ მაგივრად გადაწყვეტილების მიღებას ან პრობლემის მოგვარებას; - აღნიშნეთ, რომ თქვენი მოსაზრება ამ შემთხვევაში ნაკლებად მნიშვნელოვანია. უფრო საინტერესოა, რას ფიქრობენ სხვები; - გაეცით პასუხი პირდაპირ (თუ ჩათვლით საჭიროდ); - პასუხის გაცემამდე შეეცადეთ გაარკვიოთ, რა მიზნით აინტერესებთ თქვენი აზრი.
შეხვედრაზე არ	არ აინტერესებს შეხვედრის	მომეზნეთ ისეთი საკითხი, რომელიც

საუბრობს ან ძალიან ცოტას საუბრობს.	თემა. ინდიფერენტულია. თავს ძალიან კომპეტენტურად თვლის და არ მიაჩნია საჭიროდ შეხვედრაში ჩართვა. მორიდებულია.	შეიძლება მისთვის საინტერესო იყოს და ჰკითხეთ აზრი; • შეეცადეთ მის დაინტერესებას სათანადო შეკითხვის/დავალების მიცემით; • საჯაროდ აღნიშნეთ მონაწილის გამოცდილება და ცოდნა და ჰკითხეთ აზრი/რჩევა ამა თუ იმ საკითხის შესახებ; • წაახალისეთ/შეაქეთ მონაწილე საუბარში ჩართვის პირველივე შემთხვევის დროს.
ადგილი აქვს პიროვნულ კონფლიქტს.	მონაწილეებს არ აქვთ პიროვნული ურთიერთობის კარგი გამოცდილება. მონაწილეები ზედმეტად მტკიცუნეულად იღებენ განსხვავებულ მოსაზრებებს.	• აქცენტი გააკეთეთ ისეთ საკითხებზე, რომლებზეც თანხმდებიან შეხვედრის მონაწილეები; • შეეცადეთ საუბარში ჩართოთ მშვიდი და ნეიტრალური მონაწილე; • შეცვალეთ საუბრის თემა (დროებით მაინც); • სთხოვეთ მონაწილეებს, სამუშაო შეხვედრის დროს დაივიწყონ პიროვნული ფაქტორები.
მონაწილე სიჯიუტეს იჩენს შეხვედრის დროს.	მიკერძოებულია. არ ესმის კოლეგების მოსაზრებები. ზედმეტად დარწმუნებულია თავის კომპეტენციაში და მოსაზრებების სისწორეში.	• ჯგუფს მიეცით საშუალება იმსჯელონ და რეაგირება მოახდინონ მის მოსაზრებაზე; • აუხსენით მონაწილეს, რომ შეხვედრისთვის ცოტა დროა და სჯობს მისი მოსაზრების მოგვიანებით განხილვა; • სთხოვეთ მონაწილეს გაიზიაროს კოლეგების აზრი.
მონაწილე ვერ გამოხატავს საკუთარ აზრს მკაფიოდ.	მონაწილეს არ აქვს საკმარისად კარგი ვერბალური უნარები.	• მონაწილეს არ უთხრათ: „თქვენ ცდილობთ თქვით, რომ...“; • მონაწილეს უთხარით: „თქვენ ამბობთ, რომ...“; • შეეცადეთ მონაწილის მოსაზრება ჩამოაყალიბოთ ისე, რომ გასაგები იყოს აუდიტორიისთვის; • დაუსვით დამატებითი შეკითხვები.
მონაწილე ცალსახად	მონაწილე აკეთებს	• მონაწილეს უთხარით: „მე ვხვდები,

არასწორია.	კომენტარს, რომელიც ცალსახად მცდარია.	თქვენ რასაც გრძნობთ!“ ან „თქვენი მოსაზრება საკითხის ერთი მხარეა მხოლოდ“; • მონაწილეს უთხარით: „მე ვხვდები რასაც გულისხმობთ, მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ, რომ ...“
მონაწილე მუდმივად წინააღმდეგობას უწევს კოლეგებს.	მონაწილე არ ეთანხმება გამოთქმულ მოსაზრებებს.	• მონაწილეს ჰკითხეთ, როგორ მოაგვარებდა იმ პრობლემას, რომელსაც თვითონ ასახელებს.
მონაწილე ჩართულია გვერდით საუბრებში.	მონაწილის საუბარი უკავშირდება შეხვედრის თემას. მონაწილე საუბრობს პირად თემებზე. მონაწილე მიზანმიმართულად უშლის ხელს შეხვედრის ეფექტურად წარმართვას.	• ნუ ჩააყენებთ მონაწილეს უხერხულ მდგომარეობაში საჯაროდ; • მიიპყარით მონაწილის ყურადღება შეკითხვის დასმით; • საუბარში მოუხმეთ მონაწილეს, გაიმეორეთ ბოლოს გამოთქმული შენიშვნა და სთხოვეთ თავისი აზრი გამოთქვას მის შესახებ.

თავი 4.10. შეხვედრების ეფექტურად წარმართვა

შეხვედრების დაგეგმვა შრომატევადი საქმეა და დიდ ენერგიას, ლიდერობისა და ორგანიზატორულ უნარებს მოითხოვს. შეხვედრების სამ ძირითად ფაზას გამოყოფენ: შეხვედრამდე, შეხვედრის დროს და შეხვედრის შემდეგ ფაზები. ქვემოთ გთავაზობთ რჩევებს, რომლებიც ფასილიტატორებს თითოეული შეხვედრის ეფექტურად წარმართვაში დაეხმარება.

შეხვედრამდე

- მოამზადეთ შეხვედრის დღის წესრიგი:
 - განსაზღვრეთ განსახილველი საკითხები;
 - გამოყავით დრო თითოეული საკითხისთვის;
 - განსაზღვრეთ პიროვნება, რომელიც წარმართავს თითოეულ სესიას/საკითხს (საჭიროებისამებრ).
- დღის წესრიგი წინასწარ გაუგზავნეთ შეხვედრის მონაწილეებს (მასწავლებლებს) და ადმინისტრაციას.
- წინასწარ მოამზადეთ ოთახი.
- გამოყავით პირი, რომელიც ჩაინიშნავს შეხვედრის მიმდინარეობის საკითხებს ოქმის მოსამზადებლად (საჭიროებისამებრ).
- დარწმუნდით, რომ გაქვთ ყველა საჭირო ტექნიკური აღჭურვილობა და სხვა რესურსები შეხვედრის ჩასატარებლად.

შეხვედრის დროს

- დაიწყეთ შეხვედრა წინასწარ გასაზღვრულ დროს.
- გახსენით შეხვედრა:
 - მოკლედ მიმოიხილეთ დღის წესრიგი და სასურველი შედეგები;
 - მონაწილეებს შეახსენეთ შეხვედრაში მონაწილეობის წესები;
 - გაანაწილეთ ფუნქციები (საჭიროებისამებრ);
 - მოკლედ მიმოიხილეთ წინა შეხვედრაზე განხილული საკითხები და მიღებული გადაწყვეტილებები (საჭიროებისამებრ).
- ჩაატარეთ შეხვედრა:
 - ხელი შეუწყვეთ შეხვედრის მსვლელობის ფოკუსირებას დღის წესრიგით განსაზღვრულ საკითხებზე;
 - ხელი შეუწყვეთ მასწავლებლების აქტიურ მონაწილეობას;
 - დაეხმარეთ ჯგუფს გადაწყვეტილების მიღებაში.
- დაასრულეთ შეხვედრა:
 - შეაჯამეთ შეხვედრის მსვლელობა და მიღებული გადაწყვეტილებები.
 - განსაზღვრეთ მომავალი ნაბიჯები და აქტივობები.
 - შეაფასეთ შეხვედრა: შეხვედრის რომელი ნაწილი წარიმართა ეფექტურად? რა შეიძლება უკეთესად განხორციელებულიყო?

ფასილიტატორის ფუნქციები შეხვედრის მსვლელობის დროს:

- **ინიცირება:** ფასილიტატორი მონაწილეებს სთავაზობს საკითხის განხილვას, ასევე განხილვის ყველაზე ეფექტურ გზებს;
- **რეგულირება:** ფასილიტატორი უზრუნველყოფს შეხვედრის განრიგის შესაბამისად მიმდინარეობას; მონაწილეებს ურჩევს გაითვალისწინონ შეხვედრის მიზნები, დრო და ა.შ.

- **ინფორმირება:** ფასილიტატორი უზრუნველყოფს მონაწილეებისთვის ინფორმაციისა და მოსაზრებების გაზიარებას;
- **მხარდაჭერა:** ფასილიტატორი ეხმარება მონაწილეებს საკუთარი მოსაზრებების ჩამოყალიბებაში; იგი საკუთარი მოსაზრებებით ამყარებს მონაწილის მიერ გამოთქმულ მოსაზრებას; ეხმარება მონაწილეებს ერმანეთის მიერ გამოთქმული მოსაზრებების შემდგომ განვრცობაში;
- **შეფასება:** კრიტიკულად აფასებს გამოთქმულ მოსაზრებებს, ეხმარება მონაწილეებს კრიტიკულად შეაფასონ საკუთარი და კოლეგების მიერ გამოთქმული მოსაზრებები;
- **შეჯამება:** ფასილიტატორი ყურადღებით ისმენს შეხვედრის მსვლელობას და თითოეული ეპიზოდის და/ან შეხვედრის დასასრულს აჯამებს მონაწილეების მსჯელობასა და მათ მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებს.

შეხვედრის შემდეგ

- სასურველია, შეხვედრის ოქმი გაუზიაროთ მონაწილეებს;
- შეაგროვეთ და შეინახეთ შეხვედრასთან დაკავშირებული ყველა მნიშვნელოვანი დოკუმენტი/რესურსი;
- შეხვედრის დასრულების შემდეგ თვალყური მიადევნეთ დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებას.

ინფორმაცია შეხვედრის ოქმში:

- თარიღი, დრო, ადგილი;
- მონაწილეები;
- განხილვის ძირითადი საკითხები და მიღებული გადაწყვეტილებები;
- დაგეგმილ ღონისძიებებზე პასუხისმგებელი პირები.

დანართები

დანართი 1. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობების გეგმის ფორმა

#	აქტივობის დასახელება	თარიღი	მიზანი	მონაწილე მასწავლებლები
1.	მონაცემთა ანალიზი	14.02.2013	მესამე კლასის მოსწავლეების კითხვის დიაგნოსტიკური შეფასების შედეგების გაანალიზება.	1-4 კლასების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები
2.				
3.				
4.				

დანართი 2. მასწავლებელთა სასწავლო ჯგუფის აქტივობების ანგარიშის ფორმა

აქტივობის დასახელება: მონაცემთა ანალიზი	
თარიღი: 15.02.2013	დრო: 15:00 – 17:00
მონაწილე მასწავლებლები: 1. მაია ლვიაძე, 1-ლი კლასის ქართული ენის მასწავლებელი 2. მაია გვიგენიშვილი, მე-2 კლასის ქართულის მასწავლებელი 3. მანანა გელიაშვილი, მე-3 კლასის ქართულის მასწავლებელი 4. ლალი ნარიშკიძე, მე-4 კლასის ქართულის მასწავლებელი	ფასილიტატორი: ინა თვალაშვილი
აქტივობის მოკლე მიმოხილვა: მანანა გელიაშვილმა ყოლეებს გაუზიარა მესამე კლასში ჩატარებული დიაგნოსტიკური შეფასების შედეგები ერთობლივად განიხილეს მოსწავლეთა მიღწევების ძლიერი და სუსტი მხარეები და გამოხატეს მოსაზრებები შედეგების გაუმჯობესებისთვის საჭირო სტრატეგიების შესახებ. გამოცდილების გაზიარების მიზნით, მანანა გელიაშვილი დაესწრო ლალი ნარიშკიძის გაყოფილს და ნახაეს სამუშაოები მოდელის გამოყენებას.	
სხვა შენიშვნები:	

დანართი 3. კითხვის სწავლება: გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა (I კლ.)

მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ მოცემული ინსტრუმენტი სამოდულო გაკვეთილების, ურთიერთდასწრებისა და ერთობლივი გაკვეთილების სესიების დროს საჭიროებისამებრ.

დამკვირვებელი	თარიღი:	დრო:
მასწავლებელი:	კლასი:	
სკოლა:	მოსწავლეების რაოდენობა:	
გაკვეთილის თემა:	გაკვეთილის მიზანი:	

ცხრილის პირველ სვეტში მითითებულია მასწავლებლისა და მოსწავლეების აქტივობები. თითოეული აქტივობის გასწვრივ მეორე სვეტში ჩაწერეთ შესაბამისი შეფასება ქვემოთ მოცემული ინსტრუქციის მიხედვით. მესამე სვეტში კი აღწერეთ აქტივობა.

დიახ	აქტივობა სრულყოფილად განხორციელდა.
ნაწილობრივ	აქტივობა არასრულყოფილად განხორციელდა.
არა	აქტივობა საერთოდ არ განხორციელდა.

აქტივობა	შეფასება	აქტივობის აღწერა
კომპონენტი I: გაკვეთილის მსვლელობა		
ფაზა I - მთელი		
მასწავლებელი საინტერესო და სახალისო ფორმით წარუდგენს ბავშვებს შესასწავლ საკითხს/თემას და სწავლის მიზნებს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები ააქტიურებენ წინარე ცოდნას.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი წარადგენს საინტერესო ტექსტს (დიდი წიგნი, თემატური პოსტერი, ენობრივი პრაქტიკით დაწერილი ტექსტი, სიმღერა და სხვ.). მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები მიმოიხილავენ ტექსტს, სვამენ შეკითხვებს, გამოთქვამენ ვარაუდებს და აყალიბებენ მოლოდინებს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი ატარებს საჩვენებელი კითხვის აქტივობას (გამართულად, გამომეტყველებით უკითხავს ბავშვებს).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი ატარებს ერთობლივი კითხვის აქტივობებს (ქოროში კითხვა, ექოთი კითხვა და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი რთავს მოსწავლეებს ზეპირმეტყველების უნარების განმავითარებელ მრავალფეროვან აქტივობებში (მაგ.: საუბარი ტექსტის გარშემო, თხრობა, სიტყვების ახსნა და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
ფაზა II - ნაწილები		
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები შლიან ტექსტს წინადადებებად/ფრაზებად; წინადადებებით აწყობენ ტექსტს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები შლიან და აწყობენ წინადადებებს.	დიახ ნაწილობრივ	

	არა	
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები შლიან და აწყობენ სიტყვებს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი ახალი, საკვანძო სიტყვებით შეავსებს „სიტყვების კედელს“.	დიახ ნაწილობრივ არა	
ფაზა III - მთელი		
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები ასრულებენ სხვადასხვა სავარჯიშოს (საკლასო დავალებებს) ახალი ცოდნისა და უნარების განსამტკიცებლად.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მრავალფეროვან აქტივობებში ჩართვით მოსწავლეები იყენებენ ახალ ასოებსა და სიტყვებს მთლიან ტექსტებში (დისკუსია, წერა, ხატვა, გათამაშება და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლეები შეაჯამებენ იმას, რაც ისწავლეს (საუბარი/წერა).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს საშინაო დავალებას, რომელიც შეესაბამება მოსწავლეთა შესაძლებლობებსა და საჭიროებებს (არ გამოიწვევს ფრუსტრაციას).	დიახ ნაწილობრივ არა	
კომპონენტი II: სასწავლო გარემო და რესურსები		
კლასში არის სასარგებლო სასწავლო რესურსები: ანბანის ასოები, სიტყვების კედელი, ენობრივი პრაქტიკით/ერთობლივი წერით შექმნილი ტექსტები, მოსწავლეების მიერ შექმნილი ტექსტები/წიგნები, ქცევის წესები, სასწავლო პოსტერები, წიგნები, ჟურნალები და სხვ.	დიახ ნაწილობრივ არა	
გაკვეთილი მოიცავს სწავლება-სწავლის მრავალფეროვან ფორმატს: მთელი კლასი, წყვილები, ჯგუფები, ინდივიდუალური მუშაობა. მასწავლებელი წაახალისებს ინტერაქციასა და ურთიერთსწავლებას.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი იყენებს სხვადასხვა სახის, მოსწავლეთათვის შესაფერის დამატებით რესურსებს (საკითხავი წიგნები, აქტივობის ბარათები, პოსტერები, თვალსაჩინოებები, სათამაშოები და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო რესურსების გამოყენება		
მასწავლებელი იყენებს G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს გაკვეთილის მსვლელობისას (დამატებითი საკითხავი წიგნები, აქტივობის ბარათები, პოსტერები, სიტყვის ელვა-ბარათები და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
თუ დაკვირვების დროს მასწავლებელმა არცერთი ზემოთ ჩამოთვლილი მასალა არ გამოიყენა, უკუკავშირის მიცემის დროს დაუსვით შემდეგი შეკითხვები:		
იყენებთ თუ არა G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი უჯრა).	დიახ არა	(„დიახ“ პასუხის შემთხვევაში გადადით შემდეგ შეკითხვაზე)
რომელ დამხმარე მასალებს იყენებთ? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი მასალა).	დამატებითი საკითხ. წიგნები	
	აქტივობის ბარათები	
	სიტყვის ელვაბარათები	
კომპონენტი III: განმავითარებელი შეფასება		

მასწავლებელი იყენებს განმავითარებელი შეფასების სხვადასხვა ფორმას გაკვეთილის მსვლელობის დროს.		დიახ ნაწილობრივ არა	
განმავითარებელი შეფასების რომელ ფორმას ან საშუალებას იყენებს მასწავლებელი გაკვეთილის მსვლელობისას?	1. დიაგნოსტიკური ტესტი	9. შიდა და გარე წრეები	17. შემაჯამებელი ბარათები
	2. ინტერვიუ მოსწავლეებთან	10. დაფიქრდი-დაწყვილდი-გაუზიარე	18. დღიური
	3. დავალებები	11. შეკითხვების დასმა	19. პოსტერები
	4. პროექტები	12. “დიახ/არა“ ბარათები	20. კუთხეები
	5. მოკლე ჩანაწერები	13. ხელის ნიშნები	21. კვიზები
	6. მოსწავლის პორტფოლიო	14. გრაფიკული სქემები	სხვა (გთხოვთ მიუთითოთ)
	7. საკლასო დისკუსია	15. ვიცი-მინდა ვიცოდევისწავლე	
	8. პრეზენტაციის შეფასება	16. 3-2-1	
მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს კონსტრუქციულ უკუკავშირს.		დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი აკვირდება მოსწავლეების მუშაობას და აკეთებს ჩანიშვნებს თავის სამუშაო რვეულში (მონიტორინგის რვეული) მოსწავლეთა სწავლის/პროგრესის მონიტორინგის მიზნით.		დიახ ნაწილობრივ არა	

დანართი 4. კითხვის სწავლება: გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა (II -VI კლ.)

მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ მოცემული ინსტრუმენტი სამოდელო გაკვეთილების, ურთიერთდასწრებისა და ერთობლივი გაკვეთილების სესიების დროს საჭიროებისამებრ.

დამკვირვებელი	თარიღი:	დრო:
მასწავლებელი:	კლასი:	
სკოლა:	მოსწავლეების რაოდენობა:	
გაკვეთილის თემა:	გაკვეთილის მიზანი:	

ცხრილის პირველ სვეტში მითითებულია მასწავლებლისა და მოსწავლეების აქტივობები. თითოეული აქტივობის გასწვრივ მეორე სვეტში ჩაწერეთ შესაბამისი შეფასება ქვემოთ მოცემული ინსტრუქციის მიხედვით. მესამე სვეტში კი აღწერეთ აქტივობა.	
დიახ	აქტივობა სრულყოფილად განხორციელდა.
ნაწილობრივ	აქტივობა არასრულყოფილად განხორციელდა.
არა	აქტივობა საერთოდ არ განხორციელდა.

აქტივობა	შეფასება	აქტივობის აღწერა
კომპონენტი I: გაკვეთილის მსვლელობა		
წაკითხვამდე ფაზა		
მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად მიმოიხილავს წასაკითხ ტექსტს/წიგნს. მოსწავლეები ააქტიურებენ წინარე ცოდნას, გამოთქვამენ ვარაუდებს, სვამენ შეკითხვებს, აყალიბებენ მოლოდინებს. ისინი ცდილობენ, დაუკავშირონ შესასწავლი საკითხი თავის გამოცდილებასა და გარემოს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი მოსწავლეებს ამუშავებს იმ მნიშვნელოვან (საკვანძო) ან რთულ ლექსიკურ ერთეულებზე/ცნებებზე, რომლებსაც ტექსტში შეხვდებიან.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი შეახსენებს მოსწავლეებს გამოსაყენებელ სტრატეგიას ან აკეთებს კითხვის სტრატეგიის მოდელირებას.	დიახ ნაწილობრივ არა	
კითხვის ფაზა		
მართული კითხვის და/ან დამოუკიდებელი კითხვის დროს მოსწავლეები იყენებენ კითხვისა და ლექსიკურ ერთეულებზე მუშაობის ეფექტურ სტრატეგიებს (ვარაუდების გადამოწმება, შეკითხვების დასმა და პასუხების ძიება, შეჯამება, ვიზუალიზაცია, დასკვნების გამოტანა, ჩანაწერების გაკეთება, სქემების შევსება და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	

მასწავლებელი საჭიროებისამებრ წარმართავს გამართული/ გაწაფული კითხვის აქტივობებს მთელ კლასთან ან მოსწავლეთა ნაწილთან (საჩვენებელი კითხვა, გამეორებითი კითხვა, წყვილებში კითხვა, ურთიერთწაკითხვა და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი აკვირდება მოსწავლეების მუშაობას; კონკრეტული მინიშნებებითა და რჩევებით ეხმარება მოსწავლეებს, რომლებსაც პრობლემები ექმნებათ წაკითხვის ან გაგება-გააზრების დროს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
წაკითხვის შემდეგ		
მოსწავლეები მუშაობენ სხვადასხვა დონის/სირთულის შეკითხვებზე და საკლასო დავალებებზე. მრავალფეროვან აქტივობებში (წერა, ხატვა, გათამაშება და სხვ.) ჩართვის გზით მასწავლებელი უბიძგებს მოსწავლეებს, სხვადასხვა კონტექსტში გამოიყენონ ახალი ცოდნა/უნარები.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მოსწავლეები შეაჯამებენ ახალ იდეებსა და ცნებებს, გამოაქვთ დასკვნები. წაკითხულ ინფორმაციას უკავშირებენ საკუთარ გამოცდილებასა და სხვა ტექსტებს. მოსწავლეები სიღრმისეულად და კრიტიკულად იაზრებენ წაკითხულ ტექსტს/წიგნს სხვადასხვა ფორმატის დისკუსიებით.	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი და მოსწავლეები შეაჯამებენ/აფასებენ ტექსტთან მუშაობის შედეგებს და პროცესს (რა ვისწავლეთ? როგორ ვისწავლეთ?).	დიახ ნაწილობრივ არა	
კომპონენტი II: სასწავლო გარემო და რესურსები		
მასწავლებელი იყენებს სხვადასხვა სახის, მოსწავლეთათვის შესაფერის დამატებით რესურსებს (საკითხავი ტექსტები, სქემები/დიაგრამები, ლექსიკონები, პოსტერები, თვალსაჩინოებები და სხვ.).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი წახალისებს ინტერაქციას, თანამშრომლობასა და ურთიერთსწავლებას, რასაც ხელს უწყობს კლასის მოწყობაც.	დიახ ნაწილობრივ არა	
საკლასო ოთახში შექმნილია „წიგნიერი სასწავლო გარემო“ (საკლასო მუშაობისთვის ხელმისაწვდომი რესურსების, მოსწავლეთა ნამუშევრების განლაგება და გაფორმება).	დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი იყენებს დიფერენცირების ელემენტებს. კლასში შექმნილია ჯგუფები მოსწავლეთა საჭიროებებისა და მზაობის გათვალისწინებით. ჯგუფები მასწავლებლისგან იღებენ შესაფერის ინსტრუქციებს, ახსნა-განმარტებას, დავალებებს, სასწავლო ტექსტებს/წიგნებს, სკაფოლდინგს.	დიახ ნაწილობრივ არა	
გაკვეთილი მოიცავს სწავლება-სწავლის მრავალფეროვან ფორმატს: მთელი კლასი, თანაბარდონიანი და შერეული ჯგუფები/წყვილები, ინდივიდუალური მუშაობა.	დიახ ნაწილობრივ არა	

G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო რესურსების გამოყენება			
მასწავლებელი გაკვეთილის მსვლელობისას იყენებს G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს: დამატებით საკითხავ წიგნებს, აქტივობის ბარათებს, საბავშვო გაზეთს, პოსტერებს და სხვა.		დიახ ნაწილობრივ არა	
თუ დაკვირვების დროს მასწავლებელმა არცერთი ზემოთ ჩამოთვლილი მასალა არ გამოიყენა, უკუკავშირის დროს დაუსვით შემდეგი შეკითხვები:			
იყენებთ თუ არა G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი უჯრა).		დიახ არა	(„დიახ“ პასუხის შემთხვევაში გადადით შემდეგ შეკითხვაზე)
რომელ დამხმარე მასალებს იყენებთ? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი მასალა).			დამატებითი საკითხავი წიგნები
			პოსტერები
			აქტივობის ბარათები
			საბავშვო გაზეთი
კომპონენტი III: განმავითარებელი შეფასება			
მასწავლებელი იყენებს განმავითარებელი შეფასების სხვადასხვა ფორმას გაკვეთილის მსვლელობის დროს.		დიახ ნაწილობრივ არა	
განმავითარებელი შეფასების რომელ ფორმას ან საშუალებას იყენებს მასწავლებელი გაკვეთილის მსვლელობისას?	1. დიაგნოსტიკური ტესტი	9. შიდა და გარე წრეები	17. შემაჯამებელი ბარათები
	2. ინტერვიუ მოსწავლეებთან	10. დაფიქრდი-დაწყვილდი-გაუზიარე	18. დღიური
	3. დავალებები	11. შეკითხვების დასმა	19. პოსტერები
	4. პროექტები	12. „დიახ/არა“ ბარათები	20. კუთხეები
	5. მოკლე ჩანაწერები	13. ხელის ნიშნები	21. კვიზები
	6. მოსწავლის პორტფოლიო	14. გრაფიკული სქემები	სხვა (გთხოვთ მიუთითოთ)
	7. საკლასო დისკუსია	15. ვიცი-მინდა ვიცოდე-ვისწავლე	
	8. პრეზენტაციის შეფასება	16. 3-2-1	
მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს კონსტრუქციულ უკუკავშირს.		დიახ ნაწილობრივ არა	
მასწავლებელი აკვირდება მოსწავლეების მუშაობას და აკეთებს ჩანიშვნებს თავის სამუშაო რეულში (მონიტორინგის რეული) მოსწავლეთა სწავლის/პროგრესის მონიტორინგის მიზნით.		დიახ ნაწილობრივ არა	

დანართი 5. მათემატიკის კონსტრუქტივისტულ-დიფერენცირებული სწავლება: დაკვირვების ფორმა (I -VI კლ.)

მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ მოცემული ინსტრუმენტი სამოდელო გაკვეთილების, ურთიერთდასწრებისა და ერთობლივი გაკვეთილების სესიების დროს საჭიროებისამებრ.

დამკვირვებელი:	თარიღი:	დრო:
მასწავლებელი:	კლასი:	
სკოლა:	მოსწავლეების რაოდენობა:	
გაკვეთილის თემა:	გაკვეთილის მიზანი:	

ცხრილის პირველ სვეტში მითითებულია მასწავლებლისა და მოსწავლეების აქტივობები. თითოეული აქტივობის გასწვრივ მეორე სვეტში ჩაწერეთ შესაბამისი შეფასება ქვემოთ მოცემული ინსტრუქციის მიხედვით, მესამე სვეტში კი აღწერეთ აქტივობა.	
დიახ	აქტივობა სრულყოფილად განხორციელდა.
ნაწილობრივ	აქტივობა არასრულყოფილად განხორციელდა.
არა	აქტივობა საერთოდ არ განხორციელდა.
ა/რ	აქტივობა არ განხორციელდა, რადგან არ არის რელევანტური გაკვეთილისთვის.

აქტივობა	შეფასება	აქტივობის აღწერა
კომპონენტი I: ფაზა წინასწარ		
მასწავლებელი წარადგენს შესასწავლ საკითხს/თემას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი ეხმარება მოსწავლეებს წინარე ცოდნის/გამოცდილების გააქტიურებაში.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აჯგუფებს მოსწავლეებს მზაობის განსხვავებული დონის მიხედვით და თითოეულ ჯგუფს აძლევს შესაფერის დავალებას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აფასებს მოსწავლეების მზაობას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი უკავშირებს შესასწავლ საკითხს მოსწავლეების წინარე ცოდნა-გამოცდილებას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	

კომპონენტი II. განმავლობაში		
მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს ახალ მასალასთან დაკავშირებულ მათემატიკური შეთანხმებების ერთობლიობას (ტერმინებს, სიმბოლოებს, დაშვებებს, სასწავლო რესურსების გამოყენებას).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს შესასრულებელი დავალების მიზანს.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აკეთებინებს პრობლემის გადაჭრის მოდელირებას (აძლევს მკაფიო ინსტრუქციას და გადაამოწმებს – გაიგო თუ არა).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აჯგუფებს მოსწავლეებს მზაობის განსხვავებული დონის მიხედვით და თითოეულ ჯგუფს აძლევს შესაფერის დავალებას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მოსწავლეები დამოუკიდებლად ასრულებენ დავალებას (აგებენ ახალ ცოდნას).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აკვირდება მოსწავლეების მუშაობას და ეხმარება მათ საჭიროებისამებრ (აკეთებს სკაფოლდინგს).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს იფიქრონ და იმსჯელონ შესრულებული დავალების შესახებ და ამოწმებს მოსწავლეების გაგება-გააზრებას (სხვადასხვა დონის შეკითხვების საშუალებით).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს სახელმძღვანელოს ტექსტთან შეადარონ საკუთარი მოსაზრებები (დასკვნები და ვარაუდები).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
კომპონენტი III. შემდგომ		
მასწავლებელი მოსწავლეებს სთხოვს სხვადასხვა კონტექსტში გამოიყენონ ახალი ცოდნა მრავალფეროვანი სტრატეგიების საშუალებით (ტექსტური ამოცანის ამოხსნა, დისკუსია, წერა, ხატვა და სხვა).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აჯგუფებს მოსწავლეებს მზაობის განსხვავებული დონის მიხედვით და თითოეულ ჯგუფს აძლევს შესაფერის დავალებას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	
მასწავლებელი აკვირდება მოსწავლეების გაგება-გააზრების პროცესს და აღრიცხავს შედეგებს.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ	

მასწავლებელი აფასებს მოსწავლეების ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
კომპონენტი IV: სასწავლო გარემო და რესურსები			
მასწავლებელი იყენებს სხვადასხვა სახის დამატებით რესურსებს (მოდელები, სქემები/დიაგრამები, პოსტერები და სხვა თვალსაჩინოებები).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
მასწავლებელი წახალისებს ინტერაქციასა და ურთიერთსწავლებას.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
გაკვეთილი მოიცავს სწავლება-სწავლის მრავალფეროვან ფორმატს: მთელი კლასი, წყვილები, ჯგუფები, ინდივიდუალური მუშაობა.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
მასწავლებელი კონსტრუქციულ უკუკავშირს ამღევს მოსწავლეებს.	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
კომპონენტი V: განმავითარებელი შეფასება			
მასწავლებელი იყენებს განმავითარებელი შეფასების სხვადასხვა ფორმას გაკვეთილის მსვლელობის დროს (1 – არცერთი ფორმა; 2 - ერთი ან ორი ფორმა, 3 – სამი ან მეტი ფორმა).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
განმავითარებელი შეფასების რომელ ფორმას ან საშუალებას იყენებს მასწავლებელი გაკვეთილის მსვლელობისას?	1. დიაგნოსტიკური ტესტი	9. შიდა და გარე წრეები	17. შემაჯამებელი / გასასვლელი ბარათები
	2. ინდივიდუალური გასაუბრება მოსწავლესთან	10. დაფიქრდი-დაწყვილდი-გაუზიარე	18. მონიტორინგის რვეული
	3. დავალებები	11. შეკითხვების დასმა	19. პოსტერები
	4. პროექტები	12. „დიახ/არა“ ბარათები	20. კვიზები
	5. მოკლე ჩანაწერები	13. ხელის ნიშნები	სხვა (მიუთითეთ)
	6. მოსწავლის პორტფოლიო	14. გრაფიკული სქემები	
	7. საკლასო დისკუსია	15. ვიცი-მინდა ვიცოდევისწავლე	
	8. პრეზენტაციის შეფასება	16. 3-2-1	
კომპონენტი VI: G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო რესურსების გამოყენება			
მასწავლებელი იყენებს G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს გაკვეთილის მსვლელობისას (მათემატიკური დავალების ბარათები, მანიპულატივები, პოსტერები).	დიახ ნაწილობრივ არა ა/რ		
მასწავლებელი იყენებს G-PriEd-ის სახელმძღვანელოებს.	დიახ არა		

თუ დაკვირვების დროს მასწავლებელმა არცერთი ზემოთ ჩამოთვლილი მასალა არ გამოიყენა, უკუკავშირის დროს დაუსვით შემდეგი შეკითხვები:		
იყენებთ თუ არა G-PriEd-ის დამხმარე სასწავლო მასალებს? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი უჯრა).	დიახ არა	("დიახ" პასუხის შემთხვევაში გადადით შემდეგ შეკითხვაზე)
რომელ დამხმარე მასალებს იყენებთ? (გთხოვთ გააფერადოთ შესაბამისი უჯრა).	მანიპულატივები	
	მათემატიკური დავალების ბარათები	
	პოსტერები	

დანართი 6. კითხვის გაკვეთილის გეგმის შეფასების რუბრიკა

მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ მოცემული ინსტრუმენტი ერთობლივი გაკვეთილის სესიის დროს და გაანალიზონ მათ მიერ დაგეგმილი გაკვეთილი.

შეფასების კრიტერიუმები	შეფასების დონე			
	სუსტი			ძლიერი
გაკვეთილის მიზნები/მისაღწევი შედეგები	ზოგადად არის გადმოცემული; არ შეესაბამება ეროვნულ სასწავლო გეგმას; მიზნების მიღწევა არ არის რეალისტური.			ფოკუსირებულია კითხვის საბაზისო კომპონენტების განვითარებაზე; ჩამოყალიბებულია მკაფიოდ და კონკრეტულად; მითითებულია ესგ-ს შესაბამისი კონკრეტული შედეგები და ინდიკატორები; მიზნების მიღწევა რეალისტურია.
გაკვეთილი შეიცავს აქტივობებს/დავალებებს კითხვის სამივე ძირითადი კომპონენტისა (გამართული კითხვა, ლექსიკური მარაგი, გაგება-გააზრება) და წერის უნარის განვითარებაზე.	მკაფიოდ არ ჩანს, რა უნარებსა და სტრატეგიებს განუვითარებს მოსწავლეებს ესა თუ ის აქტივობა/დავალება. აქტივობები არ შეესაბამება დასახულ მიზნებს.			აქტივობები/დავალებები მოიცავს კითხვას, წერასა და ზეპირმეტყველებას; მკაფიოდ ჩანს: მოსწავლეების მიერ ახალი სიტყვების ათვისება, გამართული კითხვის უნარის გავარჯიშება, სხვადასხვა დონის შეკითხვებზე მუშაობა, კითხვის სტრატეგიების გამოყენება. აქტივობები შეესაბამება დასახულ მიზნებს.
გაკვეთილი აგებულია კითხვის სამფაზიანი (წაკითხვამდე, წაკითხვის დროს, წაკითხვის შემდეგ; პირველ კლასში - მთელი-ნაწილი-მთელი) მოდელის მიხედვით.	გამოტოვებულია ერთი ან ორი ფაზა. ფაზებს შორის საზღვრები მკაფიოდ არ იკვეთება. არ ჩანს აქტივობების თანმიმდევრულობა.			თითოეული ფაზა შეიცავს შესაფერის, თანმიმდევრულად გადაბმულ აქტივობებს; ადვილია ფაზებს შორის საზღვრებისა და ლოგიკური გადასვლების ამოცნობა.
გაკვეთილი შეიცავს სხვადასხვა ფორმატის აქტივობებს.	ძირითადი ფორმატებია: მასწავლებელი მუშაობს მთელ კლასთან, მოსწავლეები მუშაობენ დამოუკიდებლად.			გათვალისწინებულია: სამოდელო, მართული პრაქტიკის, დამოუკიდებელი მუშაობის აქტივობები; მთელი კლასის, ჯგუფური, ინდივიდუალური აქტივობები.

აქტივობების/დავალებების აღწერა	აქტივობები/დავალებები აღწერილია არასრულად და/ან ზოგადად. კარგად არ ჩანს, რა უნდა გააკეთოს მასწავლებელმა და რა - მოსწავლეებმა.			სრულად და მკაფიოდ არის აღწერილი თითოეული აქტივობის ჩატარების ფორმა. კარგად ჩანს, რას აკეთებს მასწავლებელი და რას აკეთებენ მოსწავლეები.
გაკვეთილი შეიცავს განმავითარებელი შეფასების აქტივობებს.	განმავითარებელი შეფასება არ იკვეთება.			გაკვეთილი შეიცავს განმავითარებელი შეფასების რამდენიმე ფორმატს და აქტივობას.
გაკვეთილზე გამოყენებულია მოსწავლეთა საჭიროებების შესაფერისი, მრავალფეროვანი რესურსები/მასალა.	გამოყენებულია მხოლოდ სახელმძღვანელო. გეგმაში არ არის ასახული არც გაკვეთილის ჩასატარებლად საჭირო რესურსები, არც მათი მოძიების საშუალებები.			სასწავლო მასალის მოცულობა, შინაარსობრივი და ენობრივი ავთენტურობა, სირთულის დონე, მოსწავლეთა ინტერესთან შესაბამისობა, კითხვადობა ადეკვატურია; გამოყენებულია ტექსტები, გრაფიკული სქემები, პლაკატები, დავალების ბარათები, ვიდეო- და აუდიომასალა, ლექსიკონი, ინტერნეტი და სხვ. გეგმა შეიცავს საჭირო რესურსების ნუსხას. დართულია გაკვეთილისთვის საჭირო ძირითადი რესურსები და/ან მითითებულია ამ რესურსების მოძიების ინსტრუქცია.
რედაქტირება და ფორმატი	საჭიროებს საფუძვლიან სარედაქციო-საკორექტურო მუშაობას.			გამართულია ტექსტი და ფორმატი: არ საჭიროებს შინაარსობრივ, ენობრივ და ტექნიკურ რედაქტირებას.

დანართი 7. რუბრიკა მათემატიკური საკითხების სწავლების გეგმის შეფასებისთვის

მასწავლებლებს შეუძლიათ გამოიყენონ მოცემული ინსტრუმენტი ერთობლივი გაკვეთილის სესიის დროს და გაანალიზონ მათ მიერ დაგეგმილი გაკვეთილი.

#	შეფასების კრიტერიუმი	შეფასების დონე		
		სუსტი	საშუალო	ძლიერი
1. საკითხის სწავლების გეგმის ზოგადი მეთოდოლოგიური მახასიათებლები				
1.1	სასწავლო გეგმასა და სტანდარტთან შესაბამისობა	საკითხის სწავლება/სწავლა არაა დაკავშირებული მოცემული კლასის საგნობრივ სტანდარტთან.	საკითხის სწავლება/სწავლა დაკავშირებულია მოცემული კლასის საგნობრივ სტანდარტთან, მაგრამ მცირედაა ფოკუსირებული რომელიმე შედეგზე.	საკითხის სწავლება/სწავლა დაფუძნებულია მოცემული კლასის საგნობრივ სტანდარტზე და გამოკვეთილად ფოკუსირებულია რომელიმე შედეგზე.
1.2	სასწავლო შინაარსის შესაბამისობა თემატიკასთან	სწავლება/სწავლა არაა ფოკუსირებული რომელიმე თემაზე.	სწავლება/სწავლა მცირედაა ფოკუსირებული რომელიმე თემაზე.	სწავლება/სწავლა გამოკვეთილად ფოკუსირებულია გარკვეულ თემაზე.
1.3	მიზნებისა და ამოცანების ადეკვატურობა (რა ცოდნა და უნარ-ჩვევები ან კომპეტენციები უნდა ჩამოუყალიბდეთ მოსწავლეებს)	საკითხის სწავლება/სწავლის მიზნები და ამოცანები არასწორად არის ჩამოყალიბებული; ისინი ბუნდოვანი და არარეალისტურია ან, პირიქით, ძალიან ვიწროა.	საკითხის სწავლება/სწავლის ზოგიერთი მიზანი და ამოცანა არაზუსტი ან ბუნდოვანია და ყველა არაა ორიენტირებული მოსწავლეთა კომპეტენციებზე.	საკითხის სწავლება/სწავლის ყველა მიზანი და ამოცანა რეალისტურია და ორიენტირებულია მოსწავლეთა კომპეტენციებზე. ისინი ცხადად ადგენენ, რისი შესწავლა და დაუფლება მოხდება გაკვეთილზე.
1.4	მოსწავლეებთან შესაბამისობა (სასწავლო მასალების მოცულობა)	სასწავლო მასალა შეუსაბამოა	სასწავლო მასალა შეუსაბამოა	სასწავლო მასალა შესაბამისია

	ობა, ენობრივი ავთენტურობა, შინაარსობრივი სირთულის დონე, ასაკობრივი შესაბამისობა, მოსწავლეთა ინტერესების გათვალისწინება, მასალის პრეზენტაციის ეფექტურობა)	ერთზე მეტი პარამეტრით.	არაუმეტეს ერთი პარამეტრით.	ყველა პარამეტრით.
1.5	კონსტრუქტივისტული მეთოდოლოგიის გამოყენება	მოსწავლეებს მასალა მიეწოდებათ მხოლოდ ტრადიციული მეთოდების გამოყენებით.	საკითხის სწავლება ეპიზოდურად მოიცავს კონსტრუქტივიზმის ელემენტებს.	საკითხის სწავლება მთლიანად კონსტრუქტივისტულია.
2. აქტივობები/დავალებები/სავარჯიშოები				
2.1	შესაბამისობა დასახულ მიზნებსა და ამოცანებთან	აქტივობები აცდენილია საკითხის სწავლება/სწავლისა და ფაზების მიზნებსა და ამოცანებს.	აქტივობები ფოკუსირებულია საკითხის სწავლება/სწავლის ან ფაზების მიზნებსა და ამოცანებზე, მაგრამ ისინი ნაკლებად ეფექტურია, მათი რაოდენობა არ არის საკმარისი ან პირიქით, ჭარბია.	აქტივობები ფოკუსირებულია საკითხის სწავლება/სწავლისა და ფაზების მიზნებსა და ამოცანებზე, მათი რაოდენობა ოპტიმალურია.
2.2	თანმიმდევრობის ადეკვატურობა (იოლი → ძნელი, მარტივი → რთული; სავარჯიშოები ერთმანეთთან ლოგიკურადაა დაკავშირებული)	აქტივობების თანმიმდევრობა დარღვეულია ან აქტივობები ერთმანეთისგან მოწყვეტილია.	აქტივობების თანმიმდევრობა მეტ-ნაკლებად ადეკვატურია, თუმცა მათი ერთმანეთთან კავშირი სუსტია.	აქტივობების თანმიმდევრობა ლოგიკური და ეფექტურია, ისინი ერთმანეთს დაეშენება.
2.3	შეფასების ჩატარება და მისი ადეკვატურობა (ფორმალური-არაფორმალური,	შეფასებისთვის არ არის დათმობილი დრო, შეფასების ფო-	შეფასება ფორმალური და ტრადიციულია ან მას დროის	შეფასება ადეკვატურია, მისი მიზანია მოსწავლის წინსვლა.

	ტრადიციული- განმავითარებელი)	რმა არ არის მითითებული, შეფასება მოწყვეტილია საკითხის სწავლების მიზნებისაგან.	ჭარბად დიდი ნაწილი ეთმობა.	
3. სწავლების ორგანიზება				
3.1	სწავლების წარმართვა სამფაზიანი მოდელის საშუალებით	სამფაზიანი მოდელი არ არის ასახული.	სამფაზიანი მოდელი არასრულყოფილადაა ასახული.	სამფაზიანი მოდელი სრულყოფილადაა ასახული.
3.2	ორიენტაცია მოსწავლეზე - ჩაბმულობა (მოსწავლეების მაქსიმალური ჩაბმა აქტივობებში და მათი თანამშრომლობის უზრუნ- ველყოფა)	მოსწავლეთა უმეტესობის ჩაბმა სასწავლო პროცესში არ არის გათვალისწინებული.	მუშაობის ფორმები საშუალებას იძლევა, მოსწავლეთა საგრძნობი ნაწილი ჩაებას სავარჯიშოთა შესრულებაში.	მოსწავლეთა გააქტიურების მრავალფეროვანი ხერხების გამ- ოყენება მოსწავლეთა უმრავლეს- ობას აძლევს აქტივობებში რეგულარული და ნაყოფიერი მონაწილეობის საშუალებას.
3.3	ორიენტაცია მოსწავლეზე - დიფერენცირება (მოსწავლეების მზაობის გათ- ვალისწინება მათი საჭიროებების და ძლიერი მხარეების წინასწარი შესწავლის საფუძველზე)	სწავლება/სწავლა ორიენტირებულია პროგრამასა და მასწავლებელზე.	სწავლების ორგანიზება გარკვე- ულწილად იძლევა მზაობის გათვალისწინებით მისი მოდიფი- ცირების საშუალებას.	გამოკვეთილია იმის შესაძლებლობა, რომ პედაგოგმა გათვალისწინოს მოსწავლეთა მზაობის განსხვავებული დონე სწავლება/სწავლის მსვლელობ- ისას.
3.4	თვალსაჩინოების ეფექტური გამოყენება (მათ შორის, რეა- ლიებისა და აუდიოვი- ზუალური საშუალებების, თა- ნამედროვე ტექნოლოგიების)	თვალსაჩინოება არ გამოიყენება ან ძალიან მჭირია.	თვალსაჩინოება გამოიყენება, თუმცა, მისი ფუნქცია ზოგჯერ შეუსაბამოა.	თვალსაჩინოება ეფექტურად გამოიყენება.

3.5	საშინაო დავალების ადეკვატურობა	საშინაო დავალება არ შეესაბამება საკითხის სწავლების ან ფაზის მიზნებსა და ამოცანებს, ან იგი აღემატება მოსწავლეთა მიერ დაუფლებულ უნარ-ჩვევებს.	საშინაო დავალება ეყრდნობა გაკვეთილზე გავლილ მასალას და მეტ-ნაკლებად იძლევა გაკვეთილის/ფაზის მიზნების მიღწევის საშუალებას.	საშინაო დავალება მთლიანად ეყრდნობა გაკვეთილზე გავლილ მასალას და მისი გაფართოების და/ან გაღრმავების საშუალებას იძლევა გაკვეთილის/ფაზის მიზნების მისაღწევად.
-----	--------------------------------	---	---	--

გამოყენებული ლიტერატურა

- Bean, R. M. (2009). *The reading specialist: leadership for the classroom, school and community*. (2nd ed.). New York, NY: The Guilford Press
- Bean, R.M., & Swan Dagen, A. (2011). *Best practices of literacy leaders: keys to school improvement*. New York, NY: The Guilford Press.
- Brooks-Harris, C. N., & Brooks-Harris J.E. (2005). Enhancing educational effectiveness: group facilitation skills and experiential learning. A paper retrieved from http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.sc.edu%2Ffye%2Fevents%2Fpresentation%2Fsit%2F2005%2Fpdf%2FI57.doc&ei=FjpFUr5HY_LtAaw8oHgCQ&usg=AFQjCNEGqmLI_rCM2KNBjMXwn6WYh8DnqQ&bvm=bv.53217764,d.bGE
- Center for Teaching and Excellence. *Classroom observation guidelines*. Retrieved from <http://www.vcu.edu/cte/resources/nfrg/ClassroomObservationGuidelines.pdf>
- Easton, L. B. (Ed.). (2008). *Powerful designs for professional learning*. (2nd ed.). Oxford, OH: National Staff Development Council
- Goodrich, C. G. *Communication & Facilitation*. Retrieved from http://www.saciwaters.org/CB/PRM/PRM/IV.%20Readings/2.%20Readings%20on%20Participatory%20Research%20Methodologies/2.11%20Effective%20Communication%20&%20Facilitation_Gurung%20Goodrich,%20Chanda.pdf
- Killion, J., & Harrison, C. (2006). *Taking the lead: new roles for teachers and school-based coaches*. Oxford, OH: National Staff Development Council
- Knight, J. (2007). *Instructional Coaching. A partnership approach to improving instruction*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press
- Lewis, C. L., & Hurd, J. (2011). *Lesson study step by step: how teacher learning communities improve learning*. Portsmouth, NH: Heinemann. Retrieved from http://www.heinemann.com/shared/onlineresources/E00964/Lewis_Hurd_websample.pdf
- Progress in International Reading Literacy Study. (PIRLS). (2007). *PIRLS 2006 international Report*. Chestnut Hill, MA: TIMSS & PIRLS International Study Center. Retrieved from http://timss.bc.edu/PDF/PIRLS2006_international_report.pdf
- Progress in International Reading Literacy Study. (PIRLS). (2012.). *PIRLS 2011 international results in reading*. Chestnut Hill, MA: TIMSS & PIRLS International Study Center., & Amsterdam, the Netherlands: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). Retrieved from <http://timssandpirls.bc.edu/pirls2011/international-results-pirls.html>
- Rahman, Q. *Effective group facilitation*. 1994 AT&T and Transformed, Inc. Retrieved from <http://www.msduua.org/wp-content/uploads/2009/12/TJDEffectiveGroupFacilitation.pdf>
- Rebore, K. M. *How to organize and run effective meetings*. University of Nevada. Retrieved from <http://www.unce.unr.edu/publications/files/cd/other/fs9729.pdf>

- Richardson, J. (1999). *Norms put the 'Golden Rule' into practice for groups*. National Staff Development Council. Retrieved from http://www.heinemann.com/shared/onlineresources/E00964/Lewis_Hurd_websample.pdf
- Scot, J. Power Point Presentation. *The Data Team Process*. Retrieved from <http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fdese.mo.gov%2Fdsm%2FTheDataTeamProcessPPT.pptx&ei=4B5FUsjME8Hmswaq6YGgBQ&usg=AFQjCNFOzvJY6vLiC8KzSJ1k9JGZveU9rg&bvm=bv.53217764,d.bGE>
- Trends in International Mathematics and Science Study. (TIMSS). (2012). *TIMSS 2011 International Results in Mathematics*. Chestnut Hill, MA: TIMSS & PIRLS International Study Center., & Amsterdam, the Netherlands: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). Retrieved from <http://timssandpirls.bc.edu/timss2011/international-results-mathematics.html>
- Thayer-Hart, T. (2007). *Facilitator tool kit: a guided for helping groups get results*. Madison, WI: Office of Quality Improvement. Retrieved from <http://oqi.wisc.edu/resourcelibrary/uploads/resources/Facilitator%20Tool%20Kit.pdf>
- Walpole, S. & Beauchat, K.A. (2008). *Facilitating teacher study groups*. Denver, CO: Literacy Coaching Clearinghouse. Retrieved from www.literacycoachingonline.org.